UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

Magisterská diplomová práce

Tři největší kjótské festivaly (Kjóto *sandai macuri*) – *Aoi macuri, Gion macuri, Džidai macuri*

Three major Kyoto festivals (Kyoto *sandai matsuri*) – *Aoi matsuri, Gion matsuri, Jidai matsuri*

Autor: Kateřina Šubová

Vedoucí práce: Mgr. Sylva Martinásková, Ph. D.

Olomouc, 2015

Prohlašuji, že jsem tuto magisterskou práci vypracovala samostatně a uvedla úplný seznam citované a použité literatury.

V Olomouci dne ……

Anotace

Vypracovala: Kateřina Šubová

Fakulta a katedra: Filozofická fakulta, Katedra asijských studií

Název práce: Tři největší kjótské festivaly (Kjóto *sandai macuri*) – *Aoi macuri, Gion macuri, Džidai macuri*

Three major Kyoto festivals (Kyoto *sandai matsuri*) – *Aoi matsuri, Gion matsuri, Jidai matsuri*

Vedoucí práce: Mgr. Sylva Martinásková, Ph. D.

Počet znaků: cca 120 000

Počet stran: 84

Počet titulů použité literatury: 77

Počet příloh: 4

Klíčová slova: Kjóto *sandai macuri, Aoi macuri, Gion macuri, Džidai macuri*, Kjóto, *Jamaboko džunkó*

Key words: Kyoto *sandai matsuri, Aoi matsuri, Gion matsuri, Jidai macuri*, Kyoto, *Yamaboko junkō*

V práci je proveden podrobný rozbor tří největších kjótských slavností - *Aoi macuri, Gion macuri* a *Džidai macuri*, které jsou souhrnně označovány pojmem *sandai macuri.* Hlavní část práce tvoří historická analýza vývoje jednotlivých slavností od jejich vzniku až do současnosti. Důraz je kladen především na ty události, které měly na vývoj slavností zásadní vliv a které se v *sandai macuri* do dnešní doby odrážejí. Pro snazší pochopení tématu a ucelenost práce je též okrajově představena mytologie, která se k jednotlivým slavnostem pojí, a dále historie jednotlivých svatyní, kde jsou uvedeny pouze fakty, které s tématem práce úzce souvisí. Cílem tothoto rozboru je poukázat především na historicko-kulturní hodnotu kjótských *sandai macuri*, které jsou již po staletí předávány dalším generacím jakožto významné kulturní dědictví.

Na tomto místě děkuji Mgr. Sylvě Martináskové, Ph. D. za odborné vedení při zpracování této diplomové práce a své sestře Aleně Masselink za její neustálou podporu, kterou mi v průběhu studia a vyhotovení této závěrečné práce poskytla.

Ediční poznámka:

V textu práce bude pro přepis japonských výrazů použita česká transkripce. Pouze při citaci dokumentů a internetových stránek psaných v anglickém jazyce nebo japonském jazyce bude v poznámkovém aparátu a bibliografické citaci použita transkripce anglická s vyznačením délky samohlásek. Délka samohlásek při anglické transkripci nebude vyznačena pouze u názvu města Kjóta (Kyoto), který je již ustáleným výrazem.

V práci se pracuje s japonskými termíny. Japonské znaky jsou uvedeny pouze u těch termínů, které autorka považuje za klíčové pro tuto práci. U ostatních japonských termínů znaky uváděny nebudou.

Nebude-li v poznámkovém aparátu uvedeno jinak, je autorem citací, parafrází a překladů autorka diplomové práce.

Obsah

Úvod **8**

1. *Aoi macuri* **10**

1. 1 Mytologie 10

1. 2 Prvopočátky slavnosti Aoi 12

1. 3 *Saiin* 13

1. 4 Vývoj slavnosti Aoi od 13. století do současnosti 16

1. 5 *Aoi macuri* – průběh slavnosti 17

1. 5. 1 Hlavní zástup *honrecu* 18

1. 5. 2 Zástup *saió dai – saió dai recu* 22

1. 6 Přípravné rituály 24

1. 6. 1 *Saió dai misogi* 24

1. 6. 2 *Miare šindži* a *Mikage šindži* 25

1. 7 Svatyně Kamo – status a vazby na císařský dvůr 26

1. 8 Slavnost Aoi v současnosti 28

2. *Gion macuri* **30**

2. 1 Mytologie 30

2. 2 Prvopočátky slavnosti 32

2. 3 Vývoj slavnosti Gion do 19. století – *jama*, *hoko* a městské čtvrtě *čó* 35

2. 4 Vývoj slavnosti Gion od druhé světové války do současnosti 39

2. 5 Průběh slavnosti Gion 40

2. 5. 1 Průvod *Jamaboko džunkó* 44

2. 6 Svatyně Jasaka 47

2. 7 Průvod *Jamaboko džunkó* a současnost 49

3. *Džidai macuri* **51**

3. 1 Osobnosti spojené s *Džidai macuri* – císař Kanmu a císař Kómei 51

3. 2 Historie slavnosti Džidai a její vývoj do současnosti 54

3. 3 Průběh slavnosti Džidai 56

3. 3. 1 Restaurace Meidži 56

3. 3. 2 Období Edo 58

3. 3. 3 Období Azuči-Momojama 59

3. 3. 4 Období Muromači 61

3. 3. 5 Zástup Masašigeho Kusunokiho a zástup ženských osobností středověku 62

3. 3. 6 Období Kamakura 63

3. 3. 7 Období Heian 64
3. 3. 8 Období Enrjaku 65
3. 3. 9 Hlavní zástup *Šinkó recu* a doprovodné zástupy 66
3. 4 Svatyně Heian 67
3. 5 Slavnost Džidai a současnost 68
Závěr 70
Summary 73
Bibliografie 74
Seznam příloh 83
Přílohy 84

Úvod

Město Kjóto bylo založeno roku 794 na rozkaz jednoho z nejvlivnějších císařů Japonska - císaře Kanmua (vládl v letech 781–806)[1]. Kjóto bylo vybudováno na místě, které bylo v souladu s čínskými geomantickými principy, a pod názvem Heiankjó (平安京), v doslovném překladu znamenající „město míru a klidu“, zůstalo hlavním městem po celých 1075 let, než bylo s restaurací Meidži přemístěno do dnešního Tokia. Kjóto tak bylo po více než tisíc let sídlem císaře i císařského dvora a kulturním centrem tehdejšího Japonska.

Kjóto je do dnešní doby městem s nesčetným množstvím historických a kulturních památek, mezi které patří též tři nejvýznamnější kjótské slavnosti - *Aoi macuri* (葵祭), *Gion macuri* (祇園祭) a *Džidai macuri* (時代祭), které bývají souhrnně označovány pojmem *sandai macuri* (三大祭), jenž může být doslovně přeložen jako „tři velké slavnosti“. *Aoi macuri*, jejíž kořeny sahají až do 6. století, i mladší *Gion macuri*, jejíž počátek sahá do 9. století, mají již více než tisíciletou tradici. *Džidai macuri* je tak s přibližně 120letou tradicí výrazně mladší, nicméně její kulturní hodnota je srovnatelná s oběma předchozími slavnostmi.

Cílem této práce bude na základě podrobného rozboru poukázat na historickou a kulturní hodnotu *sandai macuri*, které se staly nedílnou součástí kultury dnešního města Kjóta. Rozbor bude zaměřen především na historický vývoj *sandai macuri* a jejich současnou podobu, v níž se i v dnešní době odráží původní náboženské či kulturní aspekty. Právě na základě tohoto rozboru bude čtenáři přiblížen historicko-kulturní význam, který v sobě *sandai macuri* skrývají.

Práce bude rozdělena do tří základních kapitol, přičemž každá kapitola bude věnována jedné slavnosti. V úvodu každé kapitoly bude pro snazší pochopení tématu stručně představena mytologie, jež se k jednotlivým slavnostem a jejím zastřešujícím svatyním pojí. Hlavní částí každé kapitoly bude podrobná historická analýza vývoje dané slavnosti, a to od jejího vzniku až do současnosti. Důraz bude kladen především na ty historické události, které měly na vývoj *sandai macuri* zásadní vliv. Následovat bude podrobný rozbor průběhu jednotlivých slavností, a to v takové podobě, v jaké se dochovaly do dnešní doby. V poslední části práce budou stručně nastíněny problémy, s nimiž se *sandai macuri* a jejich organizace v současné době potýkají.

[1] Martin Collcutt, Marius Jansen, Isao Kumakura, *Svět Japonska* (Praha: Knižní klub 1997), ISBN 80-7176-459-0, 228.

V závěru této práce shrnu, jakým způsobem se v dnešní době v jednotlivých slavnostech odrážejí historické, kulturní či náboženské aspekty. Dále poukážu na historický a kulturní význam slavností v současné době i na snahy, které jsou za účelem zachování tohoto významného dědictví ze strany obyvatel města Kjóta, stejně jako ze strany vládních či nevládních organizací vyvíjeny.

1. *Aoi macuri*

Tato kapitola pojednává o první ze tří největších kjótských slavností tzv. *sandai macuri* - o *Aoi macuri*. *Aoi macuri* se koná každoročně 15. května a je slavností svatyní Kamigamo a Šimogamo, které bývají souhrnně označovány jako svatyně Kamo. V kapitole nejprve představím mytologii, jež se pojí k oběma výše zmíněným svatyním. Následně rozeberu historický kontext slavnosti Aoi a její postupný vývoj do moderní doby. V této kaptiole též stručně představím tři rituály, které slavnosti Aoi předcházejí a které jsou považovány za její nezbytnou součást. V další části se budu zabývat samotnými svatyněmi Kamo, a to především z hlediska historické významnosti obou svatyní a jejich vazeb na císařský dvůr. V poslední částí rozeberu slavnost Aoi z pohledu současnosti, kde stručně nastíním, kdo je nyní organizací slavnosti pověřen a s jakými problémy se její organizace v dnešní době potýká.

1. 1 Mytologie

Svatyně Kamo jsou zasvěceny třem božstvům - bohu Takecunumimu no mikotovi (建角身命), jeho dceři Tamajori hime (玉依姫) a synu Tamajori hime, bohu Wakemu Ikazučimu (賀茂別雷). Takecunumi no mikoto je společně s Tamajori hime uctíván ve svatyni Šimogamo (v japonštině nazývaná Šimogamo džindža 下賀茂神社), jež je oficiálně označovaná poněkud méně známým názvem Kamo mioja džindža[2] (賀茂御祖神**社**). Bohu Wakemu Ikazučimu je pak zasvěcena svatyně Kamigamo (v japonštině nazývaná Kamigamo džindža, 上賀茂神社), jejíž oficiální název je Kamo wake ikazuči džindža (賀茂別雷神**社**).[3]

Bůh Takecunumi no mikoto bývá ztotožňován s mytologickým třínohým havranem Jatagarasu.[4] Ten byl na zem seslán bohyní slunce Amaterasu, aby bezpečně

[2] Slovo *mioja* může být přeloženo jako „rodiče“, „prarodiče“ či „matka a babička“. Dle interpretace Angely Hondru může být slovo *mioja* v názvu svatyně přeloženo též jako„děd a matka“, což by přímo odkazovalo na božstva, kterým jsou obě svatyně Kamo zasvěceny.
Angela Hondru, „Aoi-matsuri – Essence of the Sacred and the Beauty“ [online], in *Philologia* (Studia Universitatis Babes-Bolyai, 2010), Vol. 55, issue 3, 35–47, 37, dostupné z: http://eds.a.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?sid=c375a8b4-7827-4d9e-a44d-63044154611e%40sessionmgr4004&vid=2&hid=4103 [citováno dne 30. 1. 2014].
[3] Ibid.
[4] Richard Arthur Brabazon Ponsonby-Fane, *Kamo Mioya Shrine* (London: Kegan Paul, Trench, Trubner & Co. [1934]), 2–8.

dovedl mytologického císaře Džinmua do Jamata při jeho dobyvačné cestě na východ.[5] Po zdárném ukončení tohoto tažení se Takecunumi no mikoto usídlil v oblasti Kamo v okolí dnešního Kjóta, kde mu jeho žena porodila dva potomky - syna Tamajoriho hika a dceru Tamajori hime.[6]

Podle mytologického příběhu porodila Tamajori hime syna Wakeho Ikazučiho, když si vedle svého lože položila červeně lakovaný šíp, který vylovila z proudu řeky. Takecunumi no mikoto, jenž chtěl zjistit, kdo je otcem jeho vnuka, uspořádal hostinu, na kterou svolal všechna místní božstva. Při této hostině předal Takecunumi no mikoto svému vnukovi pohárek na *sake* a požádal ho, aby jej předal svému otci. Wake Ikazuči tento pohárek položil před červeně lakovaný šíp a se slovy, že je synem nebeského božstva, se vznesl vzhůru do nebe.[7]

Wake Ikazuči se později zjevil ve snu své matce (R. A. B. Ponsonby-Fane naopak uvádí[8], že se zjevil svému dědovi Takecunumimu no mikotovi), ve kterém prohlásil, že pokud bude řádně uctíván, sestoupí na zem. Dle těchto instrukcí byl následně vykonán rituál, jenž měl vítat sestoupení boha Wakeho Ikazučiho z nebes. Tento rituál byl poté vykonáván každý rok vždy ve stejný den a stal se tak nejstarším a nejdůležitějším rituálem svatyně Kamigamo známým pod názvem *Miare šindži* (御阿礼神事, viz kapitola 1.6.2). Ve svatyni Šimogamo se ve stejný den koná rituál zvaný *Mikage šindži* (御蔭神事, viz kapitola 1.6.2), jenž má naopak vítat sestoupení na zem boha Takecunumiho no mikotoa a jeho dcery Tamajori hime. *Mikage šindži* je tedy nejstarším a nejdůležitějším rituálem svatyně Šimogamo.[9] Jelikož mají údajně při těchto dvou rituálech božstva svatyně Kamo sestoupit na zem, staly se *Miare šindži* a *Mikage šindži* nepostradatelnými přípravnými rituály slavnosti Aoi, která je každoročně pořádaná právě na počest božstev svatyně Kamo.

[5] David John Lu, *Japan: A Documentary History* (New York: M. E. Sharpe, Inc., 1997), ISBN 1-56324-906-5, 10.
[6] Toshio Akima, „The Myth of the Goddess of the Undersea World and the Tale of Empress Jingū's Subjugation of Silla" [online], in *Japanese Journal of Religion Studies,* 1993, 95–185, 113, dostupné z: https://nirc.nanzan-u.ac.jp/nfile/2513 [citováno dne 2. 1. 2015].
[7] Richard Arthur Brabazon Ponsonby-Fane, *Studies in Shinto and Shrines* (New York: Routledge, 2013), ISBN 978-0-710-31059-0, 202.
[8] Ibid., 203.
[9] John K. Nelson, *Enduring Identities:The Guise of Shinto in Contemporary Japan* (Honolulu: University of Hawaii Press, 2000), ISBN 0-8248-2120-3, 218–220.

1. 2 Prvopočátky slavnosti Aoi

Počátky slavnosti Aoi sahají až do 6. století do období vlády císaře Kinmeie (vládl v letech 539–571).[10] V této době byla země postižena přírodními pohromami, které zničily úrodu a způsobily rozsáhlý hladomor. Podle věštby, kterou nechal císař Kinmei provést, byla tato série přírodních pohrom způsobena rozhněvaným božstvem, sídlícím ve svatyni Kamo. Hněv tohoto božstva mohl být dle věštby rozptýlen pomocí slavnosti, která by byla uspořádána na jeho počest a která by následně zaručila hojnou úrodu. V den kohouta čtvrtého měsíce lunárního kalendáře[11] tak byla pod názvem Kamosai (賀茂祭) uspořádána slavnost, jejíž součástí byly koňské závody, lukostřelba či obětování darů božstvu svatyně Kamo.[12] Nejcharakterističtějším prvkem celé slavnosti se však stala větvička byliny *aoi* (葵)[13], která byla používána jako dekorace jezdců, koní, obětních darů, ale i samotné svatyně a podle které dostala později slavnost název *Aoi macuri*.[14]

Do období Nara bylo božstvo svatyně Kamo uctíváno jako božstvo ochraňující úrodu. V roce 784 vydal císař Kanmu, ve snaze oprostit se od sílícího vlivu buddhismu, příkaz přestěhovat tehdejší hlavní město z Nary (Heidžókjó) do Nagaoky (Nagaokakjó) a následně do Kjóta (Heiankjó), (viz kapitola 3.1). Aby se přesun hlavního města do Heiankjó nesetkal s nesnázemi, ustanovil císař Kanmu božstvo svatyně Kamo jako božstvo, jež mělo ochraňovat císařský dvůr a v roce 794, též jako božstvo ochraňující nové hlavní město.[15]

Slavnost z 6. století, zasvěcená svatyním Kamo, nadále přetrvávala a za vlády císaře Heizeie (vládl v letech 806–809)[16] byla roku 807 oficiálně ustanovena jakožto

---

[10] Collcutt, Jansen, Kumakura, *Svět Japonska*, 228–229.

[11] Den kohouta přicházel zhruba v polovině čtvrtého měsíce. Den 15. květen byl jakožto den konání slavnosti Aoi ustanoven teprve v roce 1884.
Edward Kamens, T*he Buddhist Poetry of the Great Kamo Priestess: Daisaiin Senshi and Hosshin Wakashū* (Ann Arbor: The University of Michigan, 1990), ISBN 0-939512-41-6, 50–51.
Ponsonby-Fane, *Studies in Shinto and Shrines*, 218–219.

[12] Kamigamo shrine, *Kamosai (Aoi matsuri)* [online], dostupné z: http://kamigamojinja.jp/kamo/index.html [citováno dne 30. 11. 2014].

[13] Bylina *aoi* je latinsky nazývána *Asarum Caulescens.*
Nelson, *Enduring Identities*, 78.

[14] Hondru, „Aoi-matsuri: Essence of the Sacred and the Beauty“ [online], 35–47, dostupné z: http://eds.a.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?sid=c375a8b4-7827-4d9e-a44d-63044154611e%40sessionmgr4004&vid=2&hid=4103 [citováno dne 30. 1. 2014].

[15] Ponsonby-Fane, *Studies in Shinto and Shrines*, 204–207.

[16] Collcutt, Jansen, Kumakura, *Svět Japonska*, 228–229.

slavnost pořádaná pod patronací císařského dvora.[17] Svou skutečnou podobu však získala teprve se založením pozice *saiin* (斎院, viz kapitola 1.3), kterou zastávala dívka z císařské rodiny, popřípadě vysoce postavená dívka od císařského dvora, která byla s císařskou rodinou pokrevně spřízněná, a která se stala jednou z ústředních postav slavnosti Aoi.[18]

1. 3 *Saiin*

Pozice *saiin* neboli kněžka svatyně Kamo byla založena za vlády císaře Sagy (vládl v letech 809–823)[19] v roce 810 po vzoru kněžky svatyně Ise zvané *saikú* (斎宮)[20]. Někteří autoři, jako například R. A. B. Ponsonby-Fane nebo John K. Nelson, uvádějí[21], že založení pozice *saiin* může mít jistý politický kontext, jelikož se císař Saga, ve snaze zabránit bývalému císaři Heizeiovi v opětovném uzurpování moci[22], údajně snažil získat náklonnost právě ochranitelských božstev svatyně Kamo. Přestože se tedy předpokládá, že měl být založením pozice *saiin* nadále posílen vztah

[17] Kamigamo shrine, *Kamosai (Aoi matsuri)* [online], dostupné z: http://kamigamojinja.jp/kamo/index.html [citováno dne 30. 11. 2014].
[18] Ponsonby-Fane, *Studies in Shinto and Shrines*, 207–209.
[19] Collcutt, Jansen, Kumakura, *Svět Japonska*, 228–229.
[20] Založení pozice *saikú* má kořeny až v období vlády mytologického císaře Súdžina. V této době byla země sužována hladomorem, jenž byl doprovázen rozsáhlými rebeliemi. Císař Súdžin věřil, že je tento stav výsledkem hněvu dvou božstev - bohyně Amaterasu a boha Jamata no Ókunidami, která byla současně uctívána v prostorách císařského paláce. Rozhodl se proto pověřit uctíváním obou božstev své dcery. Tojosuki Iri, jež měla uctívat bohyni Amaterasu, byla následně vyslána do vesnice Kasanui, a to právě z toho důvodu, aby již tato dvě mocná božstva nebyla uctívána na stejném místě. Císař Suinin, nástupce císaře Súdžina, pověřil dále uctíváním bohyně Amaterasu svou dceru Jamato hime. Ta se vydala na pouť, jejímž cílem bylo vyhledat vhodné místo, kde by mohla být bohyně Amaterasu uctívána. Cílem této poutě se stala Ise, kde byla následně vystavěna svatyně, jež je považována za místo, kde bohyně Amaterasu poprvé sestoupila na zem. Jamato hime je pak považována za první kněžku svatyně Ise - *saikú,* jejímž hlavním úkolem bylo reprezentovat císaře, uctívat bohyni Amaterasu a upevňovat tak vztah mezi císařským rodem a jeho božskými předky. *Saikú* musela po celou dobu svého úřadu dodržovat velmi přísná pravidla, která byla zapsána v souboru *Engišiki* zkompilovaném v roce 927. Robert S. Ellwood ve své studii „The Saigū: Princess and Priestess" podotýká, že právě soubor *Engišiki* je nejpodrobnějším zdrojem o tehdejším úřadu *saikú*.
Robert S. Ellwood, „The Sujin Religious Revolution" [online], in *Japanese Journal of Religious Studies* 1990, 199–217, 199–206, dostupné z: https://nirc.nanzan-u.ac.jp/nfile/2427 [citováno dne 2. 1. 2015].
[21] Ponsonby-Fane, *Studies in Shinto and Shrines*, 72–73.
Nelson, *Enduring Identities*, 102–103.
[22] Incident z roku 810, kdy se bývalý císař Heizei za pomoci Fudžiwary no Kusuko a Fudžiwary no Nakanariho, pokusil o své znovudosazení na trůn, je označován jako tzv. Incident Kusuko. Fudžiwara no Kusuko a Fudžiwara no Nakanari, kteří po tomto neúspěšném pokusu přišli o život - první z nich se o život připravila vlastní rukou, druhý z nich byl popraven, se dále stali tzv. dušemi *górjó*, které na tehdejší Japonsko v 9. století seslaly ničivou epidemii. Ta měla být zažehnána rituálem *górjó e*, který byl poprvé vykonán v roce 863 a který předznamenal počátek slavnosti Gion.
Donald H. Shively, William H. McCullough, *The Cambridge History of Japan Volume 2: Heian Japan* (Cambridge: Cambridge University Press, 1999), ISBN 978-0-5212-2353-9, 21–37.

mezi císařským dvorem a božstvem svatyně Kamo, přesný důvod, proč byl tento úřad založen, není objasněn.[23]

Saiin byla od roku 810 jmenována vždy na počátku vlády nového císaře a v úřadu setrvávala až do císařovy abdikace, či smrti. Objevují se však i případy, kdy *saiin* v úřadu zůstávala a působila v něm i za vlády následujícího císaře. Kněžka Senši (též Nobuko), dcera císaře Murakamiho (vládl v letech 946–967)[24], ve svém úřadu například setrvala po dobu vlády pěti císařů a stala se tak nejdéle působící kněžkou svatyně Kamo.[25]

Saiin musela vždy poté, co byla jmenována do svého úřadu, projít očistným procesem, který trval přibližně tři roky. Tuto dobu strávila nově jmenovaná *saiin* v téměř absolutním odloučení od okolního světa na místě zvaném *šosaiin* (初斎院) neboli „místě zdrženlivosti" vybudovaném v komplexu císařského paláce.[26] Zde musela v rámci očistného procesu dodržovat velmi striktní pravidla, která byla podrobně sepsána v souboru *Engišiki* v kapitole VI, která je věnována právě úřadu *saiin*.[27]

Součástí těchto pravidel byl mimo jiné zákaz používání určitých slov tzv. *imi no kotoba* (忌詞), která označovala věci, či činnosti, jež byly v šintoismu považovány za nečisté,[28] a věci, které měly přímou souvislost s buddhismem.[29] Podle Mičiko Jusy toto zahrnutí výrazů spojených s buddhistickým učením do „zakázaných" slov poukazuje pouze na velmi silné šintoistické zakotvení úřadů *saikú* a *saiin*.[30] R. A. B. Ponsonby-Fane naopak uvádí[31], že původ *imi no kotoba* může sahat až do 6. století do období vlády císaře Kinmeie, kdy byl zaznamenán jistý rozpor mezi nově příchozím buddhistickým učením a japonským šintoismem.[32] Jistá nevraživost mezi šintoismem a

---

[23] Ponsonby-Fane, *Studies in Shinto and Shrines*, 72–75.
[24] Collcutt, Jansen, Kumakura, *Svět Japonska*, 228–229.
[25] Michiko Yusa, „Women in Shinto: Images Remembered", in Arvind Sharma, *Religion and Women* (Albany:State University of New York Press, 1994), ISBN 0-7914-1689-5, 93–121, 112.
[26] Kamigamo shrine, *Kamosai (Aoi matsuri)* [online], dostupné z: http://kamigamojinja.jp/kamo/index.html [citováno dne 30. 11. 2014].
[27] Richard Bowring, *The Religious Traditions of Japan 500 –1600* (Cambridge: Cambridge University Press, 2005), ISBN 0-521-85119-X, 191–192.
[28] Mezi slova, která *saiin* nesměla používat, jelikož byla z hlediska šintoismu považována za nečistá, patřila například slova jako „smrt", „nemoc", „ maso", „krev" a další.
Robert S. Ellwood, „The Saigū: Princess and Priestess" [online], in *History of Religions* (University of Chicago Press, 1967), Vol. 7, No. 4, 35–60, 46–47, dostupné z: http://www.jstor.org/stable/1061863 [citováno dne 30. 11. 2014].
[29] Mezi tato slova patřila například slova jako „Buddha", „pagoda", „buddhistický mnich" a další.
Ibid.
[30] Yusa, „Women in Shinto: Images Remembered", 111.
[31] Ponsonby-Fane, *Studies in Shinto and Shrines*, 28–35.
[32] V první polovině 6. století přijal japonský císař Kinmei od korejského krále dar v podobě bronzové sochy Buddhy a buddhistických textů. Názory třech nejvlivnějších rodů na přijetí nového náboženství

buddhismem je patrná také z faktu, že ačkoli byly za vlády císaře Sagy v prostranství svatyní Kamo postaveny buddhisticko-šintoistické stavby tzv. *džingúdži*, buddhistickým mnichům byla jakákoliv participace při uctívání božstev obou svatyní Kamo odepřena.[33]

Zákaz užívání slov *imi no kotoba*, společně se všemi pravidly uvedenými v souboru *Engišiki,* musela *saiin* dodržovat nejen v „místě zdrženlivosti", ale po celou dobu svého úřadu, který po ukončení tříletého očistného procesu strávila v residenci zvané *nonomija* (野宮). Ta byla vybudována v části Murasakino, podle níž bývá také někdy nazývána *Murasakinoin* (紫野院). Před tím, než se však *saiin* do residence *nonomija* přemístila, vykonala na břehu řeky Kamo obřadný očistný rituál *misogi (*禊), kterým byl tento tříletý očistný proces završen. Rituál *misogi* byl dále vykonáván vždy několik dní před slavností Aoi a stal se její nedílnou součástí[34] (viz kapitola 1.6.1).

Očistný rituál *misogi* byl jednou z nejvýznamnějších událostí v úřadu *saiin*. Za jakožto nejdůležitější událost vůbec však byla považována slavnost svatyně Kamo, která se konala pod záštitou císařského dvora právě v den kohouta čtvrtého měsíce lunárního kalendáře - slavnost Aoi. V tento den byl z císařského paláce vyslán na počest božstva svatyně Kamo okázalý průvod, jehož nejdůležitějšími postavami byla právě kněžka svatyně Kamo spolu s císařský poslem *čokušim* (勅使).[35] Tento průvod se v poněkud méně honosné podobě koná dodnes (viz kapitola 1.5).

---

však nebyly jednotné. Mezitím co rod Nakatomi a rod Mononobe přijetí buddhismu silně odmítal, rod Soga, v jehož čele stál Soga no Iname, o přijetí nového náboženství velmi usiloval. Císař Kinmei buddhismus jako oficiální náboženství nepřijal, nicméně rodu Soga ve vyznávání nového učení nebránil. Krátce poté, co se Soga no Iname rozhodl sochu Buddhy uctívat, vypukl v zemi mor a vlivné rody, které s rodem Soga soupeřily o moc, využily této situace k tomu, aby ji vykládaly jako kletbu, jež na zemi seslalo rozhněvané domácí božstvo. Císař proto nařídil, aby byla tato buddhistická socha zničena. Stejná situace nastala v době, kdy syn Sogy no Inameho, Soga no Umako, nechal z korejského království přivézt dvě buddhistické sochy a začal s výstavbou buddhistických chrámů. Země byla opět postižena morem a silné rody, ve snaze odstranit rod Soga z politické scény, opět vykládaly pohromu jako hněv domácích božstev. Rodu Soga se nicméně i nadále podařilo udržet si svůj politický vliv, který poté, co vyhladil soupeřící rod Mononobe, upevnil vlivnými politickými sňatky. Především kvůli podpoře rodu Soga následně buddhismus velmi rychle vzkvétal a dostávalo se mu stále větší podpory i u císařského dvora. Sílící vliv buddhismu údajně ovlivnil také úřad *saikú*, který byl po smrti císařovny Suiko po dobu vlády následujících pěti císařů přerušen, a kněžka svatyně Ise nebyla do této funkce jmenována. Funkce *saikú* byla obnovena teprve za vlády císaře Tenmua v roce 673 a pokračovala až do roku 1336, kdy byla funkce, s odchodem poslední *saikú*, zrušena. Sílící vliv buddhismu a rostoucí moc buddhistických chrámů se v následujících staletích stala také faktorem, který podnítil přesun hlavního město Heidžókjó do nově vybudovaného Heiankjó.
John Whitney Hall, Delmer M. Brown, *Cambridge History of Japan Volume 1: Ancient Japan* (New York: Cambridge University Press, 1993), ISBN 0-521-22352-0, 360–388.
Yusa, „Women in Shinto: Images Remembered", 107–108.

[33] Ponsonby-Fane, *Studies in Shinto and Shrines*, 207.

[34] Kamigamo shrine, *Kamosai (Aoi matsuri)* [online], dostupné z: http://kamigamojinja.jp/kamo/index.html [citováno dne 30. 11. 2014].

[35] Ponsonby-Fane, *Studies in Shinto and Shrines*, 72–75.

Úřad *saiin* přetrvával bez přerušení až do počátku období Kamakura. V roce 1212 s odchodem v pořadí 35. *saiin* pozice zanikla a již nikdy nedošlo k jejímu obnovení.[36] Přesto se však v současnosti průvodu účastní tzv. *saió-dai* (斎王代), která je každoročně vybírána z mladých kjótských dívek a která má při slavnosti Aoi tehdejší kněžku svatyně Kamo znázorňovat (viz kapitola 1.4).

1. 4 Vývoj slavnosti Aoi od 13. století do současnosti

Slavnost Aoi dosáhla největšího rozkvětu v období Heian. Od počátku období Kamakury však začala, společně se zrušením úřadu *saiin*, upadat a v období válčících knížectví byla slavnost Aoi na téměř 200 let zcela přerušena. Přesto však byly údajně budovy svatyně Kamo každým rokem v polovině čtvrtého měsíce zdobeny větvičkami byliny *aoi*.[37]

Slavnost Aoi byla obnovena až za tokugawského šógunátu v roce 1694, avšak již v podstatně menším rozsahu, než jakého dosahovala v období Heian. K obnovení *saiin* však nedošlo. V této podobě se slavnost Aoi konala až do roku 1870, kdy byla kvůli zrušení státní finanční podpory, související s přesunutím tehdejšího hlavního města do Tokia roku 1869, opět zastavena. V roce 1885 byla však státní finanční podpora obnovena a slavnost se tak začala opět každoročně konat.[38]

Během druhé světové války, v roce 1943, byla slavnost Aoi opětovně přerušena. Rituální obřad *šató no gi* (社頭の儀, viz kapitola 1.5) vykonávaný v prostorách svatyní Kamo, který představoval nejdůležitější část celé slavnosti, byl však údajně vykonáván i během válečných let.[39]

Slavnost Aoi byla obnovena v roce 1953. Roku 1956 se poprvé součástí průvodu stala tzv. *saió dai*, jež má představovat tehdejší kněžku svatyně Kamo - *saiin*. Termín *saió* souhrnně označuje kněžku svatyně Ise, pro kterou je výlučně užíván termín *saikú*, i kněžku svatyně Kamo, pro niž je výlučně užíván termín *saiin*. Znak *dai* (代) v této složenině poukazuje na to, že se jedná o dívku, která tehdejší *saiin* (*saió*) pouze zastupuje, nikoliv o dívku, která by tento úřad, k jehož obnovení již nikdy

[36] Yusa, „Women in Shinto: Images Remembered“, 112–113.
[37] Ponsonby-Fane, *Studies in Shinto and Shrines*, 217–218.
[38] Nelson, *Enduring Identities*, 222–223.
[39] Kamigamo shrine, *Kamosai (Aoi matsuri)* [online], dostupné z: http://kamigamojinja.jp/kamo/index.html [citováno dne 30. 11. 2014].

nedošlo, reálně zastávala.[40] *Saió dai* je každoročně vybírána z neprovdaných dívek z vysoce postavených kjótských rodin a stala se stejně jako tehdejší *saiin* ústřední postavou celého průvodu.

V loňském roce (2014)[41] byla jakožto 59. *saió dai* jmenována dvacetiletá Ota Risako (太田梨紗子), jež po svém zvolení prohlásila: *„Je mi velikou ctí, že se mohu účastnit tak velkolepého festivalu, jenž pokračuje již od doby vlády císaře Kinmeie. Chtěla bych tuto úlohu vykonat v celé její kráse, a proto žádám o pomoc a vedení.“*[42] Ze samotných slov Oty Risako je patrné, že účast v průvodu, a zvláště v roli představující tehdejší kněžku svatyně Kamo, je i v dnešní době nesmírnou poctou.

1. 5 *Aoi macuri* – průběh slavnosti

Slavnost Aoi se původně skládala ze tří částí - obřadu *kjúčú no gi* (宮中の儀), který byl vykonáván v prostranství císařského paláce, průvodu *rotó no gi* (路頭の儀), jenž vycházel z císařského paláce a směřoval do svatyní Kamo, a obřadu *šató no gi* (社頭の儀), který byl vykonáván přímo v prostranstvích svatyně Šimogamo a Kamigamo.

Obřad *kjúčú no gi* byl určen výlučně císaři a císařskému dvoru a byl vykonáván před vypravením průvodu. Jeho součástí byl například rituální tanec či průvod zdobených koní, avšak jeho hlavní účel spočíval v předání císařské zprávy *senmjó* a obětin *heihaku* (幣帛) císařskému poslu *čokuši*. Jeho úkolem bylo doručit toto poselství božstvu svatyní Kamo, což se také stalo hlavním důvodem, proč byla slavnost Aoi každoročně vykonávána. Obřad *kjúčú no gi* byl součástí slavnosti Aoi až do období restaurace Meidži, kdy byl zrušen. Obřadné předání zprávy *senmjó* a obětin *heihaku* je

[40] Ibid.

[41] Dne 10. dubna 2015 oznámila Organizace pro zachování průvodu slavnosti Aoi (Aoi macuri gjórecu hozonkai, 葵祭行列保存会) jméno letošní v pořadí 60. *saió dai*, kterou se stala 26letá Jusa Širai (白井優佐).
The Kyoto Shimbun Co. Ltd., „Flight Attendant Yusa Shirai Selected as Saio-dai: 60th Aoi Festival Heroine, Kyoto“ 10. duben 2015 [online], dostupné z: http://www.kyoto-np.co.jp/kp/topics/eng/2015apr/04-10.html [citováno dne 18. 4. 2015].

[42] Risako Ota, in The Kyoto Shimbun Co. Ltd., „Risako Ota as „saiō dai; Heroin of Kyoto's Aoi Festival“ 14. duben 2014 [online], dostupné z: http://www.kyoto-np.co.jp/kp/topics/eng/2014apr/04-14.html [citováno dne 30. 11. 2014].

však před vypravením průvodu z kjótského císařského paláce prováděno dodnes. Obřad *kjúčú no gi* jako takový nicméně obnoven nebyl.[43]

1. 5. 1 Hlavní zástup *honrecu*

Průvod *rotó no gi* sestává ze dvou zástupů[44] - hlavního zástupu *honrecu* (本列) a zástupu s*aió dai* zvaného s*aió dai recu* (斎王代列), přičemž vůdčí postavou každého z nich jsou právě dvě ústřední postavy slavnosti Aoi - *čokuši* a *saió dai*. Průvod směřuje nejprve ke svatyni Šimogamo, odkud po vykonání rituálního obřadu *šató no gi* pokračuje do svatyně Kamigamo, kde jeho cesta končí. Slavnost Aoi je ukončena teprve opětovným vykonáním rituálu *šató no gi*, na půdě svatyně Kamigamo.[45]

Průvod opouští bývalý císařský palác v dopoledních hodinách a v jeho čele jede šest jezdců zvaných *noridžiri* (乗尻). Jezdci *noridžiri* se deset dní před slavností Aoi, tedy 5. května, účastní obřadného jezdeckého závodu zvaného Kamo kurabe uma (賀茂競馬).[46] Jezdecký závod pořádaný na prostranství svatyně Kamigamo byl údajně jednou z podmínek, kterou si bůh Wake Ikazuči vyžádal pro své opětovné sestoupení na zem.[47] V dřívějších dobách nicméně roli *noridžiri* nezastávali jezdci obřadného závodu Kamo kurabe uma, nýbrž příslušníci šesti jednotek palácových stráží zvaných *rokuefu*.[48]

Noridžiri byli následováni guvernérem tehdejší provincie Jamaširo tzv. *Jamaširocukaiem* (山城使). Ten se průvodu účastnil z toho důvodu, že správa svatyní Kamo spadala právě pod provincii Jamaširo. Sám *Jamaširocukai* nicméně při slavnosti Aoi žádnými zvláštními povinnostmi pověřen nebyl. V průvodu dále následovali tzv. *kebiiši* (検非違使) neboli příslušníci úřadu císařské police *kebiišičó*, který byl založen na počátku 9. století za vlády císaře Sagy. Úřad *kebiišičó* dohlížel na dodržování veřejného

---

[43] Nelson, *Enduring Identities*, 223–224.

[44] Průvod *rotó no gi* může být rozdělen též do pěti zástupů, přičemž se první čtyři zástupy skládají z účastníků zástupu *honrecu* a pátý zástup je totožný se zástupem *saió dai recu*. Dle tohoto dělení kráčí v prvním zástupu příslušníci císařské policie společně s guvernérem provincie Jamaširo. Druhého zástupu se účastní příslušníci ministerstva císařské pokladnice, kteří dohlíží na truhlice *karahicu* a další císařské obětiny *heihaku*. Ve třetím zástupu následuje *merjócukai,* a ve čtvrtém zástupu kráčí *čokuši*, za nímž následují tanečníci *maibito* a hudebníci *beidžú*. Pátý zástup je poté určen kněžce *saió dai* a dvorním dámám.
City of Kyoto, *Aoi matsuri* (Kyoto: Kyotoshi rekishi shiryōkan, 2005) [online], dostupné z: https://www.city.kyoto.jp/somu/rekishi/fm/nenpyou/pdffile/bunka26.pdf [citováno dne 5. 1. 2015].

[45] Kyoto City Tourism Association, *Aoi matsuri: Gyōretsu no setsumei* [online], dostupné z: https://www.kyokanko.or.jp/aoi/gyoretsu.html [citováno dne 2. 1. 2015].

[46] Ibid.

[47] Nelson, *Enduring Identities*, 218–219.

[48] Kyoto City Tourism Association, *Aoi matsuri: Gyōretsu no setsumei* [online], dostupné z: https://www.kyokanko.or.jp/aoi/gyoretsu.html [citováno dne 2. 1. 2015].

pořádku, dále pod jeho kompetenci spadalo vyšetřování zločinů či rozhodování o trestech, jež budou zločincům uděleny.[49] Na pořádek a bezpečnost dohlíželi *kebiiši* také při slavnosti Aoi, která se především v období Heian těšila nesmírné oblibě, a to nejen oblibě urozené vrstvy, ale i měšťanů či obyčejných rolníků. V den slavnosti byly údajně ulice tehdejšího hlavního města zaplaveny davy přihlížejících, mezi nimiž museli *kebiiši* zajistit průvodu volný a bezpečný postup.[50]

Ústřední postavou zástupu *honrecu* a nejdůležitější postavou slavnosti Aoi vůbec je císařský posel *čokuši*. *Čokuši* byl členem jednotek císařských palácových stráží zvaných *konoefu* a byl tudíž příslušníkem vojenské vrstvy. V současnosti zastává tuto funkci člen Vládního úřadu pro záležitosti císařské rodiny zvaného *kunaičó* (宮内庁).[51] Přítomnost císařského posla při příležitosti šintoistických slavností byla a je výhradou pouhých 16 svatyní z celého Japonska, které jsou označovány termínem *čokusaiša* (勅祭社) a svatyně Šimogamo i Kamigamo jsou jedněmi z nich[52] (viz kapitola 1.7).

Císařský posel *čokuši* reprezentuje při slavnosti Aoi japonského císaře, přičemž při nejdůležitější části slavnosti - obřadu *šató no gi*, je to právě on, kdo má božstvu svatyně Kamo předat obsah císařské zprávy *senmjó*. *Senmjó* byly dle pravidel zapsaných v souboru *Engišiki* psány na žlutý papír zvaný *senmjóši*. Pouze *senmjó* věnované božstvu svatyně Kamo bylo napsáno na papíře šarlatovém.[53] Toto výhradní právo užívání šarlatového *senmjóši* pro svatyně Kamo je zachováno dodnes. Samotný pojem *senmjó* byl nicméně v roce 1873 zrušen a následně nahrazen dvěma termíny - *okómon* a *gosaimon.* Termín *okómon* označuje tehdejší *senmjó*, jehož obsah je předáván přímo japonským císařem. Termín *gosaimon* pak označuje *senmjó*, jehož obsah namísto císaře předává císařský posel *čokuši.*[54] Tehdejší císařská zpráva si však, jak je patrné například ze zprávy *gosaimon* doručené svatyním Kamo roku 1885, zachovala i do moderní doby svůj původní vznešený ráz.

„My, císař japonský, oslovujeme Vás vznešené božstvo svatyně Kamo s třesoucím se hlasem při pouhém zašeptání Vašeho jména. My, císař

[49] Shively, McCullough, *Cambridge History Vol 2*, 42–44.
[50] Ibid., 181–182.
[51] The Kyoto Shimbun Co. Ltd., *Aoi-Festival in Kyoto: Gyōretsu no kōsei* [online], dostupné z: http://www.kyoto-np.co.jp/kp/koto/aoi/kousei.html [citováno dne 30. 11. 2014].
[52] Encyclopedia of Shinto, *Chokusaisha* (Kokugakuin University) [online], dostupné z: http://eos.kokugakuin.ac.jp/modules/xwords/entry.php?entryID=242 [citováno dne 26. 1. 2015].
[53] Druhou výjimku tvoří svatyně v Ise, jíž byla určena světle modrá barva.
Encyclopedia of Shinto, *Senmyō* (Kokugakuin University) [online], dostupné z: http://eos.kokugakuin.ac.jp/modules/xwords/entry.php?entryID=1245 [citováno dne 26. 1. 2015].
[54] Ibid.

> japonský, naléhavě žádáme o Vaši božskou ochranu, abychom vládnout mohli v míru a aby říše naše zasažena nebyla domácími nepokoji či přírodními pohromami. Ve vděčnosti za Vaši laskavost, jež nemá hranic, Vám my, tak jako v předchozích letech, zasíláme našeho důvěrného drahého (…) posla s bohatými, krásnými dary, které nechť Vám předloží. Snažně Vás žádáme, abyste vyslyšel naši prosbu a císař japonský se radovat mohl z úrodných a bohatých let a jeho služební a lid prostý do jednoho mohli vzkvétat jako mladé větévky stromu.“[55]

Jelikož je císařská zpráva *senmjó* (*gosaimon*) prosbou samotného císaře o božskou ochranu jeho země a lidu, stal se tak obřad *šató no gi*, jehož hlavním účelem bylo právě předání obsahu této zprávy božstvu svatyně Kamo, klíčovým okamžikem slavnosti Aoi. John K. Nelson uvádí[56], že ačkoli může být v současné době průvod *rotó no gi* při nepříznivém počasí zrušen, část obřadu *šató no gi*, při níž *čokuši* předává božstvu svatyně Kamo císařskou zprávu, musí být vždy vykonána. Obřad *šató no gi* byl dále též jedinou částí slavnosti Aoi, která byla údajně vykonávána i během druhé světové války.[57]

Součástí obřadu *šató no gi* je dále obřadný tanec *azuma asobi*, kterým byli při slavnosti taktéž pověřeni příslušníci jednotek císařských stráží *konoefu*. Tanec předvádělo čtyři až deset tanečníků zvaných *maibito* (舞人), kteří byli doprovázeni hudebníky *beidžú* (陪従). Tento hudební doprovod sestával ze zpěvu sólisty, či menšího sboru a byl doprovázen hrou na japonskou citeru *wagon*, příčnou flétnu *komabue*, japonský dechový nástroj zvaný *hičiriki* podobný západnímu hoboji a dvě dřevěná dřívka zvaná *šakubjóši*. [58] V současnosti se průvodu účastní šest osob zastupujících tanečníky *maibito* a sedm osob zastupujících hudebníky *beidžú*.[59]

Při obřadu *šató no gi* byla dále na prostranství obou svatyní Kamo předváděna promenáda zdobených koní, kterou měl na starost tzv. *merjócukai* (馬寮使), jenž zastával funkci v úřadu pro správu císařského jezdectva zvaného *samarjó*.[60] Jezdecké

[55] Ponsonby-Fane, *Kamo Mioya Shrine*, 114.
[56] Nelson, *Enduring Identities*, 225.
[57] Kamigamo shrine, *Kamosai (Aoi matsuri)* [online], dostupné z: http://kamigamojinja.jp/kamo/index.html [citováno dne 30. 11. 2014].
[58] William H. McCullough, Helen Craig McCullough, *A Tale of Flowering Fortunes: Annals of Japenese Aristocratic Life in the Heain Period* (Stanford: Stanford University Press, 1980), ISBN 0-8047-1039-2, 404.
[59] Kyoto City Tourism Association, *Aoi matsuri: Gyōretsu no setsumei* [online], dostupné z: https://www.kyokanko.or.jp/aoi/gyoretsu.html [citováno dne 2. 1. 2015].
[60] Ponsonby-Fane, *Studies in Shinto and Shrines*, 222.

závody či promenády koní jsou mimo jiné velmi charakteristickým rysem slavností spojených se svatyněmi Kamo.

Zástup *honrecu* uzavírá tzv. *kurazukai* (内蔵使), jenž zastával funkci v *kurarjó* neboli ministerstvu císařské pokladnice. Jeho úkolem bylo střežit císařskou zprávu *senmjó*, kterou měl *kurazukai* pod svým dohledem, a to až do té doby, než ji při vstupu na prostranství svatyně Kamo předal císařskému poslu *čokuši*.[61] *Kurazukai* byl dále pověřen zajištěním obětin *heihaku*, které byly božstvu svatyně Kamo doručeny společně se zprávou *senmjó*. *Heihaku* označuje souhrnně všechny obětiny věnované božstvům s výjimkou obětin sestávajících z plodin, pokrmů či nápojů, pro něž je výlučně užíván termín *šinsen* (神饌). Hlavní součást *heihaku* tvořily tkaniny, a to především lněné a hedvábné, což je také patrné ze samotného pojmu *heihaku*, který v doslovném překladu znamená „obětní tkanina". Mezi obětiny *heihaku* mohou být nicméně řazeny i předměty jako šperky, zbraně, peníze a další.[62]

Obětiny *šinsen* mohou být božstvům darovány v podobě syrových plodin stejně jako v podobě tepelně připravených pokrmů. Při slavnosti Aoi je božstvu svatyně Kamo darováno okolo 160 druhů obětin *šinsen*, které jsou i v dnešní době připravovány dle textů pocházejících z raného období Meidži. Mezi obětiny *šinsen* patří například rýžové koláčky *moči*, nejrůznější druhy zeleniny, ryb, rýžové víno a další. Pravidla týkající se věnování obětin *heihaku* i *šinsen* byla podrobně zapsána v souboru *Engišiki*, kde bylo mimo jiné též přesně uvedeno množství a druh obětiny, které musí být božstvům jednotlivých svatyní předáno.[63]

Při slavnosti Aoi jsou obětiny *heihaku* uloženy do dřevěných truhlic zvaných *karahicu* ovázaných slaměným provazem *šimenawa*. Truhlici nesli na ramenou vždy dva sluhové, na něž dohlížel jeden z členů ministerstva císařské pokladnice. Přípravou obětin *šinsen*, která údajně trvá den a noc, jsou naopak pověřeni mniši svatyně Kamo. Ti také v den slavnosti Aoi, před příchodem průvodu, zdobí svatyně Kamo a svá roucha větvičkami byliny *aoi* a stromu *kacura*, které jsou také jedněmi z nejcharakterističtějších prvků celé slavnosti.[64]

---

[61] Kyoto City Tourism Association, *Aoi matsuri: Gyōretsu no setsumei* [online], dostupné z: https://www.kyokanko.or.jp/aoi/gyoretsu.html [citováno dne 2. 1. 2015].
[62] Christian Roy, *Traditional Festivals: A multicultural encyclopedia* (Califorinia: ABC-CLIO, 2005), ISBN 1-57607-089-1, 268.
[63] Nelson, *Enduring Identities*, 285–286.
[64] Ponsonby-Fane, *Studies in Shinto and Shrines*, 225–226.

1. 5. 2 Zástup *saió dai – saió dai recu*

Za zástupem *honrecu* následuje zástup zvaný *saió dai recu*, v jehož čele kráčí vysoce postavené dvorní dámy, které musely na začátku měsíce května, před samotnou slavností Aoi, projít společně se *saió dai* očistným rituálem *misogi*.[65] Vysoce postavené dvorní dámy jsou dále doprovázeny služebnými, které nad nimi drží tkané slunečníky *hanagasa* (花傘), které jsou, jak je již ze samotného názvu patrné, bohatě zdobeny nejrůznějšími umělými květy a které se staly velmi typickým prvkem slavnosti Aoi.[66]

Hlavní postavou zástupu *saió dai recu* je dívka zastupující tehdejší kněžku svatyně Kamo neboli *saió dai* (viz kapitola 1.3 a 1.4). Přestože při slavnosti Aoi neměla tehdejší *saiin* (*saió*) téměř žádné povinnosti, stala se jakožto kněžka, jejíž pouhá přítomnost měla slavnosti zaručit naprostou rituální čistotu, jednou z nejdůležitějších postav slavnosti Aoi.[67] Jedinou skutečnou povinností, kterou musela *saiin* splnit, bylo strávení noci ve svatyni Kamigamo, přičemž právě slavnost Aoi představovala jedinou událost v roce, kdy mohla *saiin* v prostranství svatyně Kamo přenocovat. Následujícího dne se *saiin*, v doprovodu již méně početného průvodu, vracela zpět do své rezidence *nonomija* v části Murasakino.

Současná *saió dai* je při slavnosti Aoi, stejně jako tehdejší *saiin*, oděna do ceremoniálního dvanáctivrstvého kimona *džúnihitoe*, přičemž obléknutí tohoto roucha trvá za asistence dvou pomocníků téměř tři hodiny a celková váha *džúnihitoe* může dosáhnout až 30 kilogramů.[68] Ve vlasech přímo nad čelem má *saiin* připnutou sponu, která se skládá z plastiky slivoně umístěné mezi dva půlkruhové pláty, přičemž níže položený z nich má znázorňovat měsíc a výše položený z nich slunce. Tato velmi propracovaná ozdoba má údajně symbolizovat dva protikladné symboly jin a jang.[69] *Saió dai* jede v zadní části celého průvodu v palankýnu, který nese na ramenou osm mužů. V dřívějších dobách se k průvodu kněžka svatyně Kamo připojovala v okolí ulice Ičidžó, poblíž které se nacházela její rezidence *nonomija*. V současné době však vychází *saió dai* společně s celým průvodem z bývalého císařského paláce v Kjótu.

---

[65] Nelson, *Enduring Identities*, 206–209.
[66] Kyoto City Tourism Association, *Aoi matsuri: Gyōretsu no setsumei* [online], dostupné z: https://www.kyokanko.or.jp/aoi/gyoretsu.html [citováno dne 2. 1. 2015].
[67] Shively, McCullough, *Cambridge History Vol 2*, 181.
[68] The Kyoto Shimbun Co. Ltd., *Aoi-Festival in Kyoto: Gyōretsu no kōsei* [online], dostupné z: http://www.kyoto-np.co.jp/kp/koto/aoi/kousei.html [citováno dne 30. 11. 2014].
[69] Nelson, *Enduring Identities*, 206–209.

Zástupu *saió dai recu* se dále účastní šest dívek zvaných *munanorionna* (駒女), což byly, stejně jako *saiin*, mladé neposkvrněné dívky, jež musely prokazovat své služby svatyni Kamo. Na rozdíl od *saiin* však nemusely být ani pokrevně spřízněné s císařskou rodinou, ani u nich nebylo vyžadováno vysoké šlechtické postavení.[70]

Součástí zástupu *saió dai recu* je dále černý kočár bohatě zdobený větvičkami byliny *aoi*, stromu *kacura* či květy sakur, který je označován termínem *gišša* (牛車, v doslovném překladu „kočár tažený volem"), či lidovým termínem *njóbóguruma* (女房車), který v doslovném překladu znamená „kočár pro urozené dámy". Kočár *gišša* je taktéž součástí zástupu *honrecu*, avšak liší se jak výzdobou, kterou tvoří především květy vistárie, tak svým lidovým označením, pro které je užíván termín *gošoguruma* (御所車) doslovně znamenající „císařský kočár". V dřívějších dobách byly kočáry *gišša*, jak je patrné ze samotných lidových názvů *njóbóguruma* a *gošoguruma*, určeny především pro dvorní dámy a vysoce postavené příslušníky od císařského dvora. V současnosti jsou součástí průvodu pouhé dva kočáry, které již neslouží pro přepravu vysoce urozených dam a šlechticů, nýbrž slouží pouze pro dekorativní účely.

Vysoce postavení účastnící průvodu *rotó no gi* jako například *saiin, čokuši, kebiiši* a další byli dále provázení bohatým doprovodem a průvod tak čítal na 800 účastníků.[71] Současný průvod slavnosti Aoi čítá zhruba 500 účastníků, oblečených do dobových rouch, 36 koní, 4 voly, 2 kočáry *gišša* a jeden palankýn, přičemž délka průvodu dosahuje téměř jednoho kilometru.[72] Účastníci jsou vybíráni především ze dvou prestižních univerzit Kjóta - Kjótské univerzity a Univerzity Dóšiša, a dále z příslušníků rodin zaměstnaných v císařském paláci.[73]

[70] S. Yumiko Hulvey, „The Intertextual Fabric of Narratives By Enchi Fumiko", in Wei-Hsun Fu, Steven Heine, *Japan in Traditional and Postmodern Perspectives* (Albany: State University of New York Press, 1995), ISBN 0-7914-2469-3, 169–225, 173.
[71] Nelson, *Enduring Identities*, 224.
[72] City of Kyoto, *Aoi matsuri* (Kyoto: Kyotoshi rekishi shiryōkan, 2005) [online], dostupné z: https://www.city.kyoto.jp/somu/rekishi/fm/nenpyou/pdffile/bunka26.pdf [citováno dne 5. 1. 2015].
[73] Nelson, *Enduring Identities*, 225.

1. 6 Přípravné rituály

Slavnosti Aoi předchází několik přípravných rituálů, které jsou vykonávány vždy v první polovině měsíce května v prostranství svatyní Kamo. Prvním rituálem, který se koná na začátku května, je rituální očista *saió dai* zvaná *Saió dai misogi* (斎王代禊). Tři dny před slavností Aoi se dále vykonávají dva nejstarší rituály svatyní Kamo - *Miare šindži* a *Mikage šindži*. Teprve po vykonání těchto rituálů může být z kjótského císařského paláce vypraven průvod s poselstvím pro božstva svatyní Kamo.

1. 6. 1 *Saió dai misogi*

Saió dai misogi je očistný rituál kněžky svatyně Kamo a dvorních dam, které kněžku *saió dai* doprovází v zástupu *saió dai recu* v průvodu slavnosti Aoi. Obřadná očista *misogi* byla vykonávána na břehu řeky Kamogawa, a to až do období Kamakura, kdy byla společně s úřadem *saiin* zrušena. Tato rituální očista byla obnovena v roce 1956, tedy v roce kdy se slavnosti Aoi poprvé účastnila tzv. *saió dai*. Od roku 1956 je dále rituál *Saió dai misogi* vykonáván střídavě v prostranství svatyní Kamo, přičemž ve svatyni Šimogamo se koná na břehu říčky Mitaraši a ve svatyni Kamigamo na břehu říčky Nara no Ogawa.[74]

Očista *saió dai* probíhá za doprovodu modlitby, kterou odříkává mnich svatyně Kamo. *Saió dai* musí nejprve smočit konečky prstů v říčce Mitaraši (popř. Nara no Ogawa), což má symbolizovat její částečné očištění. Očista je poté dokončena použitím malé papírové figurky zvané *hitogata*, kterou si *saiin* otře přes hrudník a následně pustí po proudu říčky. Věřilo se, že figurka *hitogata* při rituální očistě pohltí lidské hříchy, nemoci či neštěstí a očistí tak lidskou bytost od zlých sil či duševní nečistoty. Jelikož má právě *saió dai* zaručit rituální čistotu slavnosti Aoi, stala se očista *Saió dai misogi* nepostradatelným rituálem, který musí být vždy před samotnou slavností Aoi vykonán.[75]

[74] Shimogamo-Jinja, *Saiten gyōji: Saiō dai misogi no gi* [online], dostupné z: http://www.shimogamo-jinja.or.jp/saijik.html [citováno dne 22. 1. 2015].
[75] Hondru, „Aoi-matsuri: Essence of the Sacred and the Beauty“ [online], 40–41, dostupné z: http://eds.b.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?sid=15a95344-e2ca-49ce-8a70-276ad2f1f79f%40sessionmgr111&vid=2&hid=103 [citováno dne 30. 1. 2014].

1. 6. 2 *Miare šindži* a *Mikage šindži*

Miare šindži (obřad svatyně Kamigamo) a *Mikage šindži* (obřad svatyně Šimogamo) jsou nejstarší a nejvýznamnější rituály svatyní Kamo, jež vítají sestoupení božstev na zem. Oba rituály se konají ve stejný den, a to 12. května, přičemž se usuzuje, že i cíl, za nímž jsou tyto obřady vykonávány, je totožný. Pravý účel rituálu je velmi patrný z názvu obřadu svatyně Kamigamo - *Miare šindži*, kde *miare* v doslovném překladu znamená „jít k místu narození (popřípadě jít k místu zjevení)“.[76]

Mikage šindži je vykonáván ve svatyni Mikage nacházející se nedaleko hory Hiei. V den obřadu je do svatyně Mikage vypraven ze svatyně Šimogamo průvod, který čítá okolo sta účastníků oděných do rouch doby Eda. Přestože je při obřadu *Mikage šindži* povolena účast široké veřejnosti, obřad, který vykonávají mniši v prostorách svatyně a který má být určen pouze sestupujícímu božstvu, je zrakům návštěvníkům skryt za tkaným plátnem. Po vykonání těchto obřadů se průvod vrací do svatyně Šimogamo. Součástí průvodu je na cestě zpět malá přenosná šintoistická svatyně zvaná *mikoši* (神輿), do níž je umístěna větvička stromu *sakaki*, ve které mají dlít sestoupená božstva. Před tím, než je cesta ve svatyni Šimogamo ukončena, je v lese Tadasu vykonán obřadný tanec *azuma asobi*, který má být rovněž věnován božstvu, jež mělo údajně při rituálu *Mikage šindži* sestoupit na zem.[77]

Miare šindži je vykonáván v oblasti mezi svatyní Kamigamo a horou Kója, na níž měl údajně sestoupit bůh Wake Ikazuči. Obřad *Miare šindži* je vysoce ezoterický a účastnit se ho mohou výlučně mniši, kteří jsou pověřeni provedením samotného obřadu. To je též důvodem, proč není přesné místo, kde je tento rituál prováděn, známo.[78] Obřad *Miare šindži* je vykonáván v noci, v naprosté tmě, na místě, které má být od okolního světa odděleno stěnou stálezelených stromů. Za odříkávání modlitby má poté do stromu *sakaki*, který se nachází uprostřed tohoto obřadného místa, sestoupit božstvo svatyně Kamo. Obřad *Miare šindži* je považován za nejtajemnější a nejdůležitější obřad svatyně Kamigamo, který je nepostradatelným rituálem nadcházející slavnosti Aoi.[79]

---

[76] Nelson, *Enduring Identities*, 218–220.
[77] Hondru, „Aoi-matsuri: Essence of the Sacred and the Beauty“ [online], 42–43, dostupné z: http://eds.b.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?sid=15a95344-e2ca-49ce-8a70-276ad2f1f79f%40sessionmgr111&vid=2&hid=103 [citováno dne 30. 1. 2014].
[78] Nelson, *Enduring Identities*, 283–284.
[79] Ibid., 218–220.

1. 7 Svatyně Kamo – status a vazby na císařský dvůr

Předpokládá se, že svatyně Kamo nacházející se v severní části dnešního Kjóta, byly vystavěny v roce 678 - tedy o více než sto let dříve před vybudováním města Heiankjó. Do období Nara byla božstva svatyně Kamo uctívána především proto, aby ochránila lid před přírodními neštěstími a dopřála jim hojnou úrodu. V období Heian se však svatyně Kamo dostaly pod patronaci císařského dvora a božstva svatyně Kamo byla dále uctívána jakožto božstva ochraňující císařský dvůr a nově vybudované hlavní město. Svatyně Kamo tak byly od samého počátku období Heian velmi úzce propojené s císařským dvorem.

Vazby svatyně Kamo a císařského dvora byly dále prohloubeny za vlády císaře Murakamiho, který roku 966 zařadil svatyně Kamo do skupiny *džúrokuša* (十六社), neboli skupiny 16 svatyní, do kterých byly přímo od císařského dvora pravidelně zasílány obětiny *heihaku*.[80] V roce 1039 byl tento seznam svatyní, které se těšily mimořádné císařově přízni, postupně rozšířen na celkový počet 22, ze kterého pochází také jeho označení *nidžúniša*[81] (二十二社, v doslovném překladu znamenající „dvacet dva svatyní"). K dalšímu rozšíření těchto privilegovaných svatyní již v průběhu dějin nikdy nedošlo.

V rámci provincií byly dále, přibližně od druhé poloviny období Heian, svatyně děleny do tří skupin – *iči no mija* (一の宮) a níže postavené *ni no mija* (二の宮) a *san no mija* (三の宮). Označení *iči no mija* bylo uděleno vždy nejdůležitější svatyni v dané provincii a svatyně Kamo se tak staly svatyní *iči no mija* pro tehdejší provincii Jamaširo, která se rozkládala v oblasti dnešního Kjóta.[82]

Svatyně Kamo si zachovaly své vůdčí postavení i v moderním období po restauraci Meidži. V roce 1871 vytvořila nová vláda nový hierarchický systém, jehož účelem bylo především usnadnit vládě kontrolu nad veškerými svatyněmi na území

---

[80] Ponsonby-Fane, *Kamo Mioya Shrine*, 52–53.

[81] Seznam 22 svatyní byl rozdělen do tří skupin, přičemž první dvě skupiny čítaly sedm svatyní a poslední z nich osm svatyní. Do první skupiny patřily svatyně Ise, Iwašimizu, Kamo (Šimogamo a Kamigamo), Macuno'o, Hirano, Inari a Kasuga. Do druhé skupiny byly zařazeny svatyně Óharano, Ómiwa, Isonokami, Jamato, Hirose, Tacuta a Sumijoši. Do poslední skupiny pak patřily svatyně Hie, Umenomija, Jošida, Hirota, Gion, Kitano, Nibunokawakami a Kibune.
Allan G. Grapard, „The Twenty-Two Shrine-Temple Multiplexes of Heian Japan" [online], in *History of Religions*, Vol. 27, No. 3, 264–269, 250, dostupné z:
http://www.jstor.org/stable/1062278 [citováno dne 2. 1. 2015].

[82] Encyclopedia of Shinto, *Ichinomiya/Sōja* (Kokugakuin University) [online], dostupné z:
http://eos.kokugakuin.ac.jp/modules/xwords/entry.php?entryID=1120 [citováno dne 25. 1. 2015].

Japonska. Svatyně tak byly rozděleny do dvou skupin – hlavních svatyní *kanša* (官社) a ostatních svatyní *šoša* (諸社), přičemž skupina *kanša*, do níž bylo na počátku zahrnuto 97 nejvýznamnějších svatyní Japonska, byla dále dělena na císařské svatyně *kanpeiša* (官幣社) a národní svatyně *kokuheiša* (国弊社). V rámci těchto dvou skupin existovalo další dělení do několika podskupin, přičemž svatyně Kamo byly zařazeny do nejvýše postavené skupiny svatyní *kanpeiša* tzv. *kanpeiša taiša* (官幣社大社). Jelikož stály v hierarchickém žebříčku císařské svatyně výše než svatyně národní, patřily svatyně Kamo do skupiny s nejvyšším statutem.[83]

Svatyně Kamo, byly dále řazeny mezi tzv. *čokusaiša* neboli svatyně do nichž byl při příležitosti každoročně vykonávané slavnosti vysílán císařský posel *čokuši*. Praktika vysílání císařského posla do svatyní označených jako *čokusaiša*[84] je dochována do dnešní doby a do svatyní Kamo je člen Vládního úřadu pro záležitosti císařské rodiny, který tehdejšího císařského posla *čokušiho* zastupuje, vysílán každoročně právě při slavnosti Aoi.[85]

Svatyně Kamo patřily již od založení tehdejšího hlavního města Heiankjó vždy mezi nejvýše postavené svatyně v zemi, které měly vybudované velice silné vazby na císařský dvůr. Svatyně Šimogamo a Kamigamo jsou údajně nejstaršími svatyněmi na území dnešního Kjóta a představují tudíž jak z hlediska historického, tak z hlediska kulturního velmi cenné památky. Budovy obou svatyní Kamo byly roku 1901 zapsány na seznam Významného kulturního vlastnictví (*Džújó bunkazai*, 重要文化財) a roku 1953 byly jmenovány Národním pokladem (*Kokuhó*, 国宝).[86] V roce 1994 byly dále obě svatyně zapsány na Seznam světového kulturního dědictví UNESCO, a staly se tak

[83] Struktura hierarchického systému vytvořeného v období Meidži byla založená na systému, který byl vytvořen již na počátku 10. století a který byl uveden v souboru *Engišiki*. Svatyně byly rovněž děleny do skupin *kanpeiša* a *kokuheiša* a rozdíl v jejich postavení byl demonstrován především na základě obětin, které byly dle hierarchického systému svatyním jednotlivých skupin doručovány. Všechny svatyně, které byly v souboru *Engišiki* zapsány, byly souhrnně označovány termínem *šikinaiša*, který v doslovném překladu znamená „uvedený v *šiki"* neboli „uvedený v souboru *Engišiki*".
Jean Herbert, *Shinto: At the fountain-head of Japan* (New York, Stein and Day Publishers, 1967), ISBN 978-0-415-56498-4, 126–128.

[84] V dnešní době patří mezi svatyně *čokusaiša* 16 svatyní, kterými jsou: svatyně Kamo (Šimogamo a Kamigamo), Iwašimizu, Kasuga, Hikawa, Acuta, Kašihara, Izumo, Meidži, Jasukuni, Usa, Kašiigú, Kašima, Katori, Heian a Ómi.
Encyclopedia of Shinto, *Chokusaisha* (Kokugakuin University) [online], dostupné z: http://eos.kokugakuin.ac.jp/modules/xwords/entry.php?entryID=242 [citováno dne 25. 1. 2015]

[85] Ibid.

[86] The Agency for Cultural Affairs, Kuni shitei bunkazai nado database, Kamo Mioya Jinja, Kamo Wakeikazuchi Jinja [online], dostupné z: http://kunishitei.bunka.go.jp/bsys/index_pc.asp [citováno dne 10. 3. 2015].

součástí 17 historických míst starověkého Kjóta.[87] V současné době bývají nicméně obě svatyně zastíněny turisticky více populárními památkami, jakými jsou například Zlatý či Stříbrný pavilon.[88]

1. 8 Slavnost Aoi v současnosti

Slavnost Aoi, pořádaná pod patronací svatyní Kamo, byla vzhledem ke svým historicky zakořeněným silným vazbám k císařskému dvoru v průběhu dějin sponzorována státními příspěvky, přičemž je i v dnešní době stále podporována Vládním úřadem pro záležitosti císařské rodiny. V současnosti je slavnost Aoi zastřešena též dalšími organizacemi, mezi které patří například Sdružení na podporu průvodu slavnosti Aoi zvané Aoi macuri gjórecu kjósankai (葵祭行列協賛会), které se v roce 1953 zasadilo o obnovu role kněžky svatyně Kamo - *saió dai*[89], Organizace pro ochranu tradiční kultury zvaná Dentó bunka hozon kjókai (伝統文化保存協会)[90] či Turistická organizace města Kjóta zvaná Kjótoši kankó kjókai (京都市観光協会).[91] Roku 2000 byla dále založena nezisková nevládní organizace zvaná Aoi macuri gjórecu hozonkai (葵祭行列保存会,v doslovném překladu Organizace na ochranu průvodu slavnosti Aoi), která se stala hlavním zastřešujícím orgánem, jenž v současné době dohlíží na zachování a vykonávání průvodu slavnosti Aoi.[92]

Více než tisíciletá tradice slavnosti Aoi byla pomocí státních příspěvků a podpory vládních i nevládních organizací zachována až do dnešní doby. Nyní se nicméně její organizace potýká též s mnohými problémy, mezi které patří například menší zájem o aktivní participaci mezi univerzitními studenty, kteří se průvodu jakožto dobrovolníci účastní, či náročnost údržby a péče o dobové kostýmy a další

[87] UNESCO World Heritage Centre, *World Heritage List: Historic Monuments of Ancient Kyoto* [online], dostupné z: http://whc.unesco.org/en/list/688 [citováno dne 10. 3. 2015].
[88] Nelson, *Enduring Identities*, 32–34.
[89] Kyoto Sōzōsha Taishō Kenshō Iinkai, *Kyoto sōzōsha taishō 2012* [online], dostupné z: https://www.kyo.or.jp/brand/taisyo/2012/taisyo.html [citováno dne 18. 4. 2015].
[90] Association of Kyoto Traditional Culture Foundation, *Katsudō naiyō* [online], dostupné z: http://www.kyoto-dentobunka.jp/activity.html [citováno dne 18. 4. 2015].
[91] Jelikož se slavnost Aoi stala též turistickou atrakcí, zajišťuje každoročně Turistická organizace města Kjóta prodej místenek placených sedadel, která jsou rozmístěna v prostranství bývalého císařského paláce a v prostranství svatyně Šimogamo. Turistická organizace města Kjóta dále zajišťuje též prodej místenek placených sedadel pro slavnost Gion a slavnost Džidai.
Kyoto City Tourism Association, *Aoi matsuri: Yūryō kanran seki no goannai* [online], dostupné z: https://www.kyokanko.or.jp/aoi/kanran.html [citováno dne 2. 1. 2015].
[92] Kyoto Sōzōsha Taishō Kenshō Iinkai, *Kyoto sōzōsha taishō 2012* [online], dostupné z: https://www.kyo.or.jp/brand/taisyo/2012/taisyo.html [citováno dne 18. 4. 2015].

rekvizity, které jsou v průvodu užity. Jelikož jsou dobové kostýmy a rekvizity údajně věrnými imitacemi oděvů a předmětů z doby Genroku, není jejich údržba náročná pouze po finanční stránce, ale též po stránce manuální, kdy je v mnoha případech velmi obtížné napodobit tehdejší techniku, jakou byly dané předměty vyrobeny.[93]

Slavnost Aoi je i přes výše uvedené problémy, kterým je v současné době její ochrana vystavena, významnou historicko-kulturní událostí, což také velmi výstižně shrnula studentka univerzity Dóšiša, Kanai Šiho (金井志帆), která byla roku 2011 zvolena jako 56. *saió dai*.

> „Při příležitosti, kdy se mi dostalo cti stát se 56. saió dai, jsem na vlastní kůži pocítila, že chránit a předávat tradiční kulturu není vůbec jednoduché. Ráda bych v rámci svých velmi nepatrných možností přispěla tomu, aby byla tolika lidmi podporovaná a milovaná slavnost Aoi zachována a předána dalším generacím. Modlím se za to, aby byla i nadále slavnost Aoi milována tolika lidmi jako doposud.“ [94]

Výše uvedená slova představitelky jedné z ústředních postav průvodu tak potvrzují, že je slavnost Aoi velmi důležitým kulturním bohatstvím, jehož výjimečná hodnota by měla být uchována i pro další generace.

[93] Nobuo Konishi, „Aoi matsuri: Tettei kaimei“, in *Bukkyō tsūshin* [online], Vol. 512, 2008, dostupné z: http://www.bunet.jp/world/html/20_5/512_kyotogaku/index2.html [citováno dne 18. 4. 2015].
[94] Kanai Shiho, „Saiō dai wo tsutomesasete itadaite“, in *The Doshisha Student* [online], dostupné z: http://dsnews.web.fc2.com/2011-11/as_saiodai-jp.html [citováno dne 5. 1. 2015].

2. *Gion macuri*

V této kapitole se budu zabývat v pořadí druhou slavností tzv. *sandai macuri* - slavností Gion. Slavnost Gion je pořádána pod patronací svatyně Jasaka a probíhá v průběhu celého měsíce července. V první části této kapitoly představím mytologii pojící se k svatyni Jasaka a slavnosti Gion. V další části rozeberu vývoj slavnosti od jejího počátku do současnosti, přičemž hlavní důraz budu klást především na průvod *Jamaboko džunkó*, který je v současné době nejpopulárnější a turisticky nejatraktivnější událostí celé slavnosti Gion. Dále se budu věnovat svatyni Jasaka, kde nastíním historické mezníky, které v souvislosti se slavností Gion považuji pro tuto práci za relevantní. V poslední části této kapitoly stručně rozeberu současné problémy, se kterými se slavnost Gion v dnešní době potýká.

2. 1 Mytologie

Svatyně Jasaka (v japonštině nazývaná Jasaka džindža 八坂神社) je zasvěcena bohu Gozu tennóovi (牛頭天皇, v doslovném překladu „bůh s býčí hlavou“), který bývá ztotožňován jak s božstvem indické mytologie, tak s božstvem korejským či ryze japonským. Dle indického mytologického příběhu byl bůh Gavagriva (japonsky Gozu tennó) ochranitelským božstvem indického chrámu Jetavana, jenž byl vystavěn a věnován Siddharthovi Gautamovi.[95] Chrám Jetavana byl v Japonsku znám pod názvem Gion šódža (祇園精舎), odkud také pochází název samotné svatyně, která byla do roku 1871 nazývána Gionša (祇園社), a dále též název slavnosti Gion – *Gion macuri* (祇園祭).[96] Neil McMullin dále uvádí[97], že bůh Gavagriva sídlil na hoře, která je japonsky nazývána Gozusan (v doslovném překladu „hora ve tvaru býčí hlavy“), na níž rostly léčivé stromy, jejichž extrakt měl údajně pomoci lidem trpícím horečkou.

[95] Helen B. Chapin, „The Gion Shrine and the Gion Festival“ [online], in *Journal of the American Oriental Society*, Vol. 54, No. 3 (Sep., 1934), 282–289, 283, dostupné z: http://www.jstor.org/stable/594168 [citováno dne 25. 1. 2015].
[96] Terence A. Lancashire, *An Introduction to Japanese Folk Performing Arts* (Farnham: Ashgate Publishing Limited, 2011), ISBN 978-1-4094-3133-6, 75.
[97] Neil McMullin, „On Placating the Gods and Pacifying the Populace: The Case of the Gion *Goryō* Cult“ [online], in *History of Religions*, Vol. 27, No, 3 (Feb., 1988), 270–293, 277–278, dostupné z: http://www.jstor.org/stable/1062279 [citováno dne 23. 1. 2015].

Ke Gozu tennóovi, který je na Korejském poloostrově nazýván jako bůh Mutó tendžin (v Indii pak jako bůh Gavagriva), je dále vázán mytologický příběh, dle kterého se tento nebeský bůh vydal na dalekou pouť, na níž chtěl najít svou budoucí choť. Při své cestě se Gozu tennó setkal se dvěma bratry - Kotanem a Sominem Šóraiem, které žádal o nocleh a přístřeší k odpočinku, aby mohl načerpat nových sil a svou pouť zdárně dokončit. Mladší a velmi zámožný Kotan Šórai, boha odmítl. Starší, velmi chudý bratr, Somin Šórai, však bohu poskytl přístřešek i pohoštění. Bůh poté za laskavost, která mu byla prokázána, obdaroval Sominovu dceru rákosovým věnečkem [98], který měl ji, stejně jako všechny Sominovy potomky, ochránit před nemocemi a epidemiemi, které by mohly zasáhnout jejich domovinu. Bůh poté dokončil svou pouť, oženil se a se svou ženou zplodil osm dětí. Po několika letech se rozhodl vrátit zpět do kraje, ve kterém kdysi žili bratři Kotan a Somin, a společně se svou rodinou zahubil všechny obyvatele vyjma potomků staršího bratra, kteří byli chránění magickou silou rákosového věnečku, který jim bůh za prokázanou laskavost jejich otce, věnoval. Gozu tennó (Mutó tendžin) se tak stal bohem, který začal být uctíván jako bůh, jenž má v moci seslat na obyvatele smrtelné nemoci, avšak rovněž jako bůh, jenž může obyvatelstvo před těmito nemocemi ochránit.[99]

Bůh Gozu tennó bývá dále ztotožňován též s bratrem bohyně slunce Amaterasu - bohem Susanoem, který je rovněž uctíván ve svatyni Jasaka, a v jedné postavě tak spojuje původně buddhistické božstvo s ryze japonským šintoistickým bohem. Bůh Gavagriva, Mutó tendžin i bůh Susanoo, s nimiž je Gozu tennó ztotožňován, představují velmi mocná božstva, která byla především v 9. století, tedy v době, kdy bylo tehdejší Japonsko velmi často sužováno smrtelnými epidemiemi, uctívána jakožto božstva, která mohou tyto smrtelné nemoci zažehnat.[100]

[98] Rákosové talismany nazývané *čimaki*, na kterých bývá velmi často nápis „Jsme potomci Somina Šóraie“, patří mezi nejtypičtější suvenýry slavnosti Gion, které tak přímo odkazují na mytologický příběh, jenž se k slavnosti pojí. Talismany *čimaki* mohou být před zahájením průvodu *Jamaboko džunkó* zakoupeny téměř ve všech vozech *jama* a *hoko*.
Christoph Brumann, *Tradition, Democracy and the Townscape of Kyoto: Claiming a Right to the Past* (Oxon: Routledge, 2012), ISBN 978-0-415-69070-6, 165.
[99] Neil McMullin, „On Placating the Gods“ [online], 270–280, dostupné z: http://www.jstor.org/stable/1062279 [citováno dne 23. 1. 2015].
[100] Ibid., 277–279.

2. 2 Prvopočátky slavnosti

V období Heian bylo Japonsko zmítáno nejrůznějšími přírodními pohromami, které způsobovaly neúrodu, hladomor a zásadně tak ztěžovaly životní podmínky především venkovského obyvatelstva. Obyvatelé zchudlých provincií se proto ve snaze zajistit si lepší živobytí začali stěhovat do velkých měst, a to především do Nary a tehdejšího hlavního města Kjóta.[101] S prudce narůstající populací se však ve městech začaly velmi rapidně zhoršovat životní podmínky, kvůli kterým se mezi městským obyvatelstvem stále snadněji šířily nemoci, které velmi často vyústily v rozsáhlé epidemie, kterých údajně mezi lety 806 a 1073 vypuklo na více než 90.[102]

Lidé věřili, že tyto epidemie způsobují božstva *ekikami* (疫神 neboli „božstva nemocí“) a zemřelé duše *gorjó* (御霊), což byly duše vysoce postavených osob, které zemřely násilnou nespravedlivou politicky motivovanou smrtí. Věřilo se také, že tyto epidemie mohou být zažehnány vykonáním rituálu *gorjó e* (御霊会), jehož součástí bylo například recitování buddhistických súter, obřadné tance či zpěv.[103]

První rituál *gorjó e* byl na žádost od císařského dvora vykonán v roce 863, poté, co v tehdejším Japonsku vypukla rozsáhlá epidemie. Tradovalo se, že tuto epidemii seslaly na zemi zemřelé duše *gorjó* šesti vysoce postavených osob žijících v 8. a 9. století, jmenovitě duše korunního prince Sawary, korunního prince Ijóa a jeho matky Fudžiwary no Jošiko, Fudžiwary no Nakanariho, Tačibany no Hajanariho a Fun‘ji no Mijatamara, které zemřely v důsledku politických machinací rodu Fudžiwara.[104]

Korunní princ Sawara byl křivě obviněn ze spoluúčasti na vraždě Fudžiwary no Tanecugy, velmi vlivného vysoce postaveného poradce staršího bratra prince Sawary - císaře Kanmua. Fudžiwara no Tanecugu byl dále spjat s příbuzenským vztahem k synovi císaře Kanmua, známým pod posmrtným jménem Heizei, jehož chtěl učinit korunním princem namísto prince Sawary. To se také stalo důvodem, proč mohlo být na prince Sawaru nahlíženo jako na možného Tanecugova odpůrce a proč mohl být obviněn z Tanecugovy vraždy. Princ Sawara tak byl v důsledku křivého obvinění poslán

[101] Ibid., 277–288.
[102] Shively, McCullough, *Cambridge History Vol 2*, 551.
[103] Herman Ooms, *Imperial politics and symbolics in ancient Japan: The Tenmu dynasty, 650–800* (Honolulu: University of Hawaii Press, 2009), ISBN 978-0-8248-3235-3, 228–237.
[104] Toshio Kuroda, „The World of Spirit Pacification: Issues of State and Religion“ [online], in *Japanese Journal of Religious Studies* (1996), 321–351, 323–325, dostupné z: https://nirc.nanzan-u.ac.jp/nfile/2607 [citováno dne 26. 2. 2015].

do vyhnanství, kterému se však vyhnul tím, že odmítnul přijímat potravu a zemřel hladem.[105]

Korunní princ Ijo se společně se svou matkou stal za vlády císaře Heizeie obětí intrik dcery zavražděného Tanecugy – Fudžiwary no Kusuko a jejího bratra Fudžiwary no Nakanariho. Matka prince Ija pocházela z jižní větve rodu Fudžiwara, jejíž vliv chtěla Kusuko a Fudžiwara no Nakanari, kteří pocházeli z větve Fudžiwarů zvané *šikike*, zeslabit. Princ Ijo tak byl se svou matkou obviněn ze spiknutí proti vládě a donucen spáchat sebevraždu. Po odstoupení císaře Heizeie, který musel ze zdravotních důvodů přenechat trůn svému bratru Sagovi, stanul v čele vlády příslušník severní větve rodu Fudžiwara a Kusuko se tak musela společně s Nakanarim stáhnou do někdejšího hlavního města do paláce bývalého císaře Heizeie. V roce 810 se Heizei, Kusuko a Nakanari pokusili o znovudosazení prvního z nich na trůn, což však skončilo neúspěchem. Kusuko poté spáchala sebevraždu a Fudžiwara no Nakanari byl poslán do vyhnanství a následně popraven.[106]

V roce 842, po smrti bývalého císaře Sagy, se u dvora rozpoutal nástupnický spor nazývaný *Džówa no hen*, ve kterém proti sobě stáli přívrženci korunního prince Cunesady,[107] v čele s Tačibanou no Hajanarim na straně jedné a přívrženci císaře Ninmjóa (vládl v letech 833–850)[108], který chtěl na trůn dosadit svého vlastního syna Montokua, v čele s Fudžiwarou no Jošifusou, na straně druhé. Spiknutí Cunesadových přívrženců proti císaři Ninmjóovi bylo vyzrazeno, Tačibana no Hajanari byl i s dalšími stoupenci Cunesady poslán do vyhnanství a Fudžiwara no Jošifusa ze severní větve Fudžiwarů měl zaručen přístup k moci.[109] V důsledku nástupnického sporu *Džówa no hen* byl do vyhnanství poslán také Fun'ja no Mijatamaro, jelikož se předpokládalo, že může mít příbuzenské vztahy s Fun'jou no Akicuem, který se incidentu účastnil po boku Tačibany no Hajanariho.[110]

Křivá obvinění výše uvedených osob byla výsledkem politického boje mezi vlivnými rody, a to především boje rodu Fudžiwara, o obsazení nejvyšších funkcí v tehdejším státním aparátu. Po vypuknutí epidemie v roce 863 to byl tedy především rod Fudžiwara, kdo se stal hlavním iniciátorem vykonání rituálu *górjó e*. Rituál byl

[105] Shively, McCullough, *Cambridge History Vol 2*, 21–44.
[106] Collcutt, Jansen, Kumakura, *Svět Japonska*, 228–229.
[107] Cunesada byl synem bývalého císaře Džunna a vnukem bývalého císaře Sagy, na jehož přání byl jmenován korunním princem.
Shively, McCullough, *Cambridge History Vol 2*, 35–36.
[108] Collcutt, Jansen, Kumakura, *Svět Japonska*, 228–229.
[109] Shively, McCullough, *Cambridge History Vol 2*, 21–37.
[110] Ooms, *Imperial politics and symbolics*, 228.

poprvé pořádán v zahradě Šinsen'en (神泉苑) a jeho součástí bylo věnování obětin duším *górjó*, recitování buddhistických súter či tanec předváděný vysoce postavenými příslušníky císařského dvora. Součástí *górjó e* byla však také velmi živá hudební představení prostého lidu, jemuž bylo umožněno se tohoto rituálu zúčastnit.[111] Účast obyčejného lidu využili Fudžiwarové opět ke svému prospěchu a nepřátelé jejich rodu, a to především severní fudžiwarovské linie, které měly zemřelé duše *górjó* představovat, tak byli vykládáni též jako nepřátelé prostého obyvatelstva, které je v důsledku hněvu těchto zemřelých duší trýzněno smrtelnými nemocemi.[112]

V roce 869 bylo tehdejší Japonsko opět postiženo rozsáhlou epidemií. Tentokrát se věřilo, že epidemii na japonské obyvatele seslal bůh Gozu tennó. Na rozkaz císaře Seiwy (vládl v letech 858–876)[113] byl proto v zahradě Šinsen'en opět vykonán rituál *górjó* e. Ze svatyně Gion byl dále vypraven průvod s přenosnou svatyní *mikoši*, v níž měl dlít právě bůh Gozu tennó. V tomto roce se poprvé součástí rituálu stalo též 66 kopí zvaných *hoko* (鉾), která měla symbolizovat 66 tehdejších japonských provincií a která do sebe měla nasát nemoci, jimiž byla země sužována. Tato kopí byla zabodnuta v zahradě Šinsen'en, kde byly poté po sedm dní vykonávány rituály, jejichž účelem bylo usmíření duší *górjó* a božstev *ekikami*, a to především boha Gozua tennóa a jejichž pomocí měla být epidemie zažehnána. Po ukončení těchto rituálů byla přenosná svatyně *mikoši* vypravena zpět do svatyně Gion a všech 66 kopí *hoko* zabodnutých v zahradě Šinsen'en bylo zničeno. To mělo symbolizovat konečné zažehnání epidemie, která byla na zemi seslána.[114] Jelikož se hlavním božstvem tohoto rituálu stal právě bůh Gozu tennó uctívaný ve svatyni Gion, rituál *górjó e* začal být označován jakožto *gion górjó e* (祇園御霊会) či *gion e* (祇園会) a rok 869 bývá považován za skutečný začátek slavnosti.[115]

Rituál byl zpočátku pořádán pouze v době, kdy v zemi propukla epidemie a nebylo pro něj tudíž stanoveno žádné pevné datum či interval. Teprve s rokem

---

[111] Neil McMullin, „On Placating the Gods" [online], 288–289, dostupné z: http://www.jstor.org/stable/1062279 [citováno dne 23. 1. 2015].
[112] Ibid., 288–290.
[113] Collcutt, Jansen, Kumakura, *Svět Japonska*, 228–229.
[114] Michael K. Roemer, „Shinto festival involvement and sense of self in contemporary Japan" [online], in *Japan Forum*, Vol. 22, 2010, 491–512, 496, dostupné z: http://eds.a.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=1&sid=3eb49039-d4df-49f8-bc68-07641c8ad6e2%40sessionmgr4003&hid=4103 [citováno dne 23. 1. 2015].
[115] Kyoto City Tourism Association, *Gion matsuri: Gion matsuri nitsuite* [online], dostupné z: https://www.kyokanko.or.jp/gion/gyoji.html [citováno dne 22. 2. 2015].

970, v době vlády císaře En'júa (vládl v letech 969–984)[116], se stal *gion e* pravidelně vykonávaným rituálem, který začal být pořádán každým rokem vždy v šestém měsíci lunárního kalendáře.[117] O čtyři roky později, v roce 974, bylo dále v tehdejším hlavním městě vybudováno tzv. *otabišo* (御旅所) neboli místo, jež sloužilo jako místo odpočinku pro boha Gozu tennóa, jeho choť a jejich potomky, kteří zde po dobu sedmi dní, tedy po dobu konání rituálu *górjó e*, přebývali. Božstva byla do tohoto dočasného obydlí dopravena v přenosných šintoistických svatyních *mikoši* vždy 17. den šestého měsíce lunárního kalendáře v průvodu zvaném *Šinkósai* (神幸祭). Průvod, ve kterém se božstva navracela do svatyně Gion, je pak nazýván *Kankósai* (還幸祭).[118] Právě tyto dva průvody, které jsou souhrnně nazývány *Mikoši togjo* (御輿渡御), představovaly nejdůležitější událost tehdejšího rituálu *gion górjó e*.

Od roku 999 se součástí rituálu staly přenosné vozy zvané *jama* (山) a od roku 1225 dále obrovské dřevěné vozy zvané *hoko* (鉾), které měly nahrazovat původní kopí užívané k přilákání božstev *ekikami* a zažehnání epidemií.[119] Tyto vozy se s postupem času vyvinuly v enormní velmi bohatě zdobené dřevěné konstrukce a postupně tak zastínily původní průvod *Mikoši togjo* (viz kapitola 2.3, 2.4 a obrázková příloha). V současné době představují vozy *jama* a *hoko* hlavní atrakci celé slavnosti Gion, přičemž Christoph Brumann uvádí[120], že průvod vozů *jama* a *hoko* zvaný *Jamaboko džunkó* (山鉾巡行) bývá navzdory faktu, že vznikl jako pouhý vedlejší průvod doplňující *Mikoši togjo*, mnohdy s celou slavností Gion ztotožňován.

2. 3 Vývoj slavnosti Gion do 19. století – *jama*, *hoko* a městské čtvrtě *čó*

Vznik vozů *jama* a *hoko* představuje jeden z nejvýznamnějších mezníků historie slavnosti Gion. Přestože byl původní rituál *gion e* pořádán na rozkaz císařského dvora, aktivní účast byla povolena i prostému obyvatelstvu, u kterého se tento rituál těšil nesmírné oblibě. Byli to tedy právě městští obyvatelé, a to především rodiny

[116] Shively, McCullough, *Cambridge History Vol 2*, 52.
[117] Kyoto City Tourism Association, *Gion matsuri: Gion matsuri nitsuite* [online], dostupné z: https://www.kyokanko.or.jp/gion/gyoji.html " [citováno dne 22. 2. 2015].
[118] Brumann, *Tradition, Democracy*, 165.
[119] Roemer, „Shinto festival involvement" [online], 496–497, dostupné z: http://eds.a.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=1&sid=3eb49039-d4df-49f8-bc68-07641c8ad6e2%40sessionmgr4003&hid=4103 [citováno dne 23. 1. 2015].
[120] Brumann, *Tradition, Democracy*,156.

bohatých obchodníků, kteří se zapříčinili o vznik těchto mohutných dřevěných konstrukcí, které měly již tak velmi živý *gion e* postupně nabývající podoby velkolepé slavnosti nadále obohatit. Ačkoli se v průvodu první vůz objevil již na sklonku 10. století, první velký rozmach vozů *jama* a *hoko* nastal až ve 14. století, v době, kdy se v tehdejším hlavním městě začaly utvářet tzv. městské čtvrti *čó* (町), které se staly faktickými vlastníky vozů *jama* a *hoko.*[121]

Městské čtvrtě *čó* byly nejmenšími administrativními jednotkami tehdejšího hlavního města, které byly vytvořeny na základě pravoúhlého systému ulic vytvářejícího pravidelný šachovnicovitý půdorys. Jedna městská čtvrť byla tvořena právě jedním „polem" této šachovnice a její délka činila přibližně 120 m.[122] Čtvrtě *čó* disponovaly jistou mírou samosprávy a v jejich kompetenci bylo například řešení místních sporů, udělování právních postihů, uzavírání smluv či kolektivní odvádění daní státu. Městské čtvrtě si dále samy stanovovaly výšku daně a poplatků, které byli obyvatelé dané *čó* povinni zaplatit.[123]

V každé čtvrti byla dále založena správní budova tzv. *čóie* (町家), ve které místní zástupci pořádali nejrůznější shromáždění a která mimo jiné sloužila též jako úložiště pro dekorace a součásti dřevěných konstrukcí vozů *jama* a *hoko,* jež jednotlivé čtvrtě vlastnily. Městské čtvrtě *čó* pořádaly průvod *jama* a *hoko* vždy při příležitosti průvodu *Mikoši togjo* svatyně Gion, přičemž stavbu i dekoraci těchto enormních vozů si jednotlivé čtvrtě zajišťovaly samy. *Jama* a *hoko* se postupem času pyšnily stále honosnější a propracovanější výzdobou a při slavnosti Gion se tak staly symbolem bohatství, hrdosti ale také sounáležitosti jednotlivých městských čtvrtí *čó*. [124] Dle výzkumu M. Roemera provedeného roku 2003 je stavba vozů *jama* a *hoko* společně s participací při pracích spojených s průvodem *Jamaboko džunkó* i v dnešní době události, jež symbolizuje sounáležitost a hrdost úzkého kruhu obyvatel žijících v těchto bývalých čtvrtích.[125]

---

[121] Christoph Brumann, „Whose Kyoto? Competing models of local autonomy and the townscape in the old imperial capital", in Carola Hein a Phillippe Pelletier, *Cities, Autonomy, and Decentralization in Japan* (Abingdon: Routledge, 2006), ISBN 0-415-32603-6, 139–163, 141.

[122] Riitta Salastie, *Living Tradition or Panda's Cage? An Analysis of the Urban Conservation in Kyoto* (Helsinki: Helsinki University of Technology, 1999) [online], Disertační práce, 129–133, dostupné z: http://lib.tkk.fi/Diss/199X/isbn9512253895/isbn9512253895.pdf [citováno dne 23. 1. 2015].

[123] Brumann, „Whose Kyoto?", 142–145.

[124] Ibid.

[125] Roemer, „Shinto festival involvement" [online], 498–504, dostupné z: http://eds.a.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=1&sid=3eb49039-d4df-49f8-bc68-07641c8ad6e2%40sessionmgr4003&hid=4103 [citováno dne 23. 1. 2015].

Slavnost Gion, společně s průvodem *Jamaboko džunkó*, který ke konci 15. století údajně čítal na 58 vozů *jama* a *hoko*, pokračovala až do vypuknutí občanské války *Ónin no ran* v roce 1467, kdy byla přerušena.[126] K obnovení slavnosti došlo teprve v roce 1500. V důsledku rozsáhlých škod způsobených občanskou válkou však nedošlo k obnovení slavnosti v celém jejím rozsahu a průvodu *Jamaboko džunkó* se tak po přerušení dlouhém 33 let účastnilo 36 vozů *jama* a *hoko*.[127] V roce 1500 byl dále poprvé zahájen ceremoniál zvaný *Kudžitori šiki* (籤取り式), kdy se losem určovalo pořadí vozů, ve kterém se budou průvodu *Jamaboko džunkó* účastnit. Hlavním účelem tohoto ceremoniálu bylo zajistit, aby mezi jednotlivými čtvrtěmi, které mezi sebou soupeřily o to, kdo bude mít vůz honosněji zdobený, nedocházelo ke sporům, v jakém pořadí své *jama* a *hoko* v průvodu uvedou. Tento ceremoniál se stal nedílnou součástí slavnosti Gion a dne 2. července se na radnici města Kjóta koná dodnes.[128]

Od roku 1500 byly dále při slavnosti Gion pravidelně vykonávány vždy dva průvody vozů *jama* a *hoko*. První, okázalejší z nich, zvaný *Saki no macuri* (先の祭) byl pořádán v den, kdy byl ze svatyně Gion vypraven průvod *Mikoši togjo* směřující k místu *otabišo* (tzv. průvod *Šinkósai*). Druhý průvod zvaný *Ato no macuri* (後の祭り) se pak konal v den, kdy se *Mikoši togjo* navracel zpět do svatyně Gion (tzv. průvod *Kankósai*).[129]

Vozy *jama* a *hoko* dosáhly největšího rozkvětu v 16. a 17. století. V této době se velmi rapidně rozvíjel zahraniční obchod a do Japonska se začaly ve velké míře dovážet zahraniční tkaniny jak z Číny a Koreje, tak i z míst, jako je Indie, Blízký východ či Evropa. Zahraniční obchod umožnil jednotlivým čtvrtím *čó* nadále obohatit dekoraci svých vozů a vedle japonských textilií se tak součástí vozů *jama* a *hoko* staly též velmi propracované tapisérie, zachycující pro Japonsko exotické motivy, jako například výjevy z Trojské války či Starého zákona.[130] Průvod *Jamaboko džunkó* tak začal být díky velkolepé dekoraci[131] těchto enormních konstrukcí označován termínem *ugoku*

[126] City of Kyoto, *Gion matsuri* (Kyoto: Kyoto rekishi shiryōkan, 2005) [online], dostupné z: https://www.city.kyoto.jp/somu/rekishi/fm/nenpyou/pdffile/bunka28.pdf [citováno dne 2. 3. 2015].
[127] Gion matsuri yamaboko rengōkai, *Gion matsuri no rekishi* [online], dostupné z: http://www.gionmatsuri.or.jp/about/ [citováno dne 2. 3. 2015].
[128] Ibid.
[129] Brumann, *Tradition, Democracy*, 170–180.
[130] Ibid., 192–193.
[131] Dekorace vozů *jama* a *hoko* velmi často vyobrazuje legendární příběhy, příběhy divadelních her, či se pojí k historickým osobnostem nebo významným historickým událostem. Součástí vozů jsou pak v mnoha případech loutky symbolizující historickou či legendární postavu právě toho příběhu, který daný vůz symbolizuje.

bidžucukan (動く美術館), v doslovném překladu znamenajícím „pohybující se galerie“.[132] Slavnost Gion se těšila stále větší oblibě a během období Edo bylo tehdejší hlavní město „*výměnou za kulturní a náboženský přínos slavnosti Gion pro japonský národ*“ [133] údajně zproštěno povinnosti platit některé státní daně. Během 18. a 19. století bylo tehdejší hlavní město vážně poničeno rozsáhlými požáry, které vypukly v letech 1708, 1788 a 1864, a závažné škody utrpěla také velká část vozů *jama* a *hoko*. Přestože byly poškozené vozy postupně opravovány, opětovné zařazení některých *jama* a *hoko* do průvodu trvalo desítky let.[134]

Na sklonku 19. století došlo v bývalém hlavním městě v důsledku modernizace k rozsáhlým administrativním změnám, které zásadním způsobem ovlivnily vývoj městských čtvrtí *čó* a následně i průvod *Jamaboko džunkó*.[135] Z městských čtvrtí, které až do této doby disponovaly poměrně velkou mírou autonomie, byly vytvořeny tzv. residenční jednotky, jejichž dřívější pravomoce byly postupně převáděny pod správu města Kjóta. Jelikož byl průvod *Jamaboko džunkó* organizován právě městskými čtvrtěmi *čó*, se ztrátou autonomie či práva určovat si výšku daně nastaly v důsledku výše uvedených administrativních změn zásadní potíže s financováním a organizací průvodu. V roce 1923 byla bývalým čtvrtím *čó*, za účelem zachování průvodu *Jamaboko džunkó*, poskytnuta ze strany města Kjóta finanční podpora a průvod tak společně se slavností Gion bez přerušení pokračoval až do roku 1943, kdy byl opětovně přerušen v důsledku druhé světové války.[136]

Gion matsuri yamahoko rengōkai, *Gion matsuri gyōji nittei* [online], dostupné z: http://www.gionmatsuri.or.jp/schedule/ [citováno dne 9. 3. 2015].

[132] The Kyoto Shimbun Co., Ltd., *Gion matsuri: Gion matsuri no rekishi* [online], dostupné z: http://www.kyoto-np.co.jp/kp/koto/gion/history.html [citováno dne 2. 3. 2015].

[133] Tamara K. Harven, „The Festival's Work as Leisure: The Traditional Craftsmen of Gion Festival“ in John Calagione, Doris Francis, Daniel Nugent, *Worker's Expression: Beyond Accomodation and Resistance* (Albany: State University of New York, 1992), ISBN 0-7914-0835-3, 98–129, 101.

[134] Gion matsuri yamaboko rengōkai, *Gion matsuri no rekishi* [online], dostupné z: http://www.gionmatsuri.or.jp/about/ [citováno dne 2. 3. 2015].

[135] Kromě administrativních změn byl dále s přijetím gregoriánského kalendáře ustanoven den konání průvodu *Mikoši togjo* a *Jamaboko džunkó* na měsíc červenec, přičemž průvod *Saki no macuri* je od roku 1877 vykonáván každoročně dne 17. července a průvod *Ato no macuri* dne 24. července.
Ibid.

[136] Brumann, *Tradition and Democracy*, 172–173.

2. 4 Vývoj slavnosti Gion od druhé světové války do současnosti

Slavnost Gion byla po druhé světové válce obnovena poprvé v roce 1947. V důsledku finanční krize, zpustošené ekonomiky a těžkých životních podmínek, které v poválečném Japonsku stále přetrvávaly, se součástí slavnosti Gion staly pouhé dva vozy – *Naginata hoko* (長刀鉾) a *Cuki hoko* (月鉾). V roce 1950 došlo, poprvé po ukončení války, k obnovení zpátečního průvodu *Ato no macuri*, jenž byl pravidelně vykonáván od roku 1500. Součástí obou průvodů (*Saki no macuri* a *Ato no macuri*) se v tomto roce stalo dohromady 16 vozů *jama* a *hoko*. K obnovení průvodu *Jamaboko džunkó* v téměř celém rozsahu došlo teprve v roce 1952, kdy se jeho součástí stalo 28 vozů a průvod tak čítal pouze o jeden vůz méně než v období před druhou světovou válkou.[137]

V 50. letech došlo v Japonsku k velmi prudkému ekonomickému růstu, který se odrazil také na poválečném vývoji obnovené slavnosti Gion. Ta se v tomto období stala opět velmi bohatou a okázalou událostí, za níž se začali sjíždět turisté z celého Japonska. Jelikož se slavnost Gion stala významným turistickým cílem, začala se v Kjótu na ulici Oike od roku 1956 objevovat první placená místa pro diváky.[138]

V roce 1962 se slavnost dočkala oficiálního uznání a všech 29 vozů *jama* a *hoko*, které se staly součástí průvodu *Jamaboko džunkó*, bylo zapsáno na seznam Významného hmotného lidového kulturního vlastnictví (*Džújó júkei minzoku bunkazai*, 重要有形民俗文化財). V roce 1979 byl průvod *Jamaboko džunkó* jako takový zapsán na seznam Významného nehmotného lidového kulturního vlastnictví (*Džújó mukei minzoku bunkazai*, 重要無形民俗文化財)[139] a v roce 2009 též na Seznam nehmotného kulturního dědictví organizace UNESCO. [140]

Vzhledem ke svému rozsahu se organizace průvodu *Jamaboko džunkó* a stejně tak i organizace dalších ceremoniálů a událostí slavnosti Gion v moderní době potýká s řadou problémů. Jedním z nejzávažnějších je uzavírání hlavních silničních tahů ve dnech konání slavnosti, čímž jsou městu způsobovány značné finanční a dopravní komplikace. V roce 1966 bylo proto rozhodnuto o sloučení průvodů *Saki no macuri* a

[137] Gion matsuri yamaboko rengōkai, *Tradition of Two Yamahoko Float Procession to Be Revived at Kyoto Gion Festival* [online], dostupné z: http://www.gionmatsuri.or.jp/foreign/en/ [citováno dne 2. 3. 2015].
[138] Brumann, *Tradition and Democracy*, 173–174.
[139] Ibid., 173.
[140] UNESCO, *Yamahoko, the Float Ceremony of the Gion Festival* [online], dostupné z: http://www.unesco.org/culture/ich/RL/00269 [citováno dne 6. 3. 2015].

Ato no macuri v pouhý jeden průvod konaný dne 17. července, který měl tyto komplikace do jisté míry zmírnit. Přestože je slavnost Gion pořádaná na počest božstev svatyně Jasaka a je tudíž náboženskou slavností, sloučení *Saki no macuri* a *Ato no macuri* bylo motivováno ryze ekonomickými a strategickými důvody, které tak pomíjely historický fakt, že oba průvody sloužily mimo jiné jako doprovodná událost *Mikoši togjo*, jež měla být věnována právě božstvům svatyně Jasaka. Vůči sloučení průvodů *Jamaboko džunkó* se proto z řad obyvatel vznášela kritika, která upozorňovala na to, že bez *Ato no macuri* nedochází k naplnění původního významu, za nímž byla slavnost Gion pořádána. *Jamaboko džunkó* sloučený do jediného průvodu *Saki no macuri* zůstal nicméně v této podobě až do roku 2013. [141] V roce 2014 došlo především v důsledku stále sílícího tlaku obyvatel poprvé po 49 letech k obnovení průvodu *Ato no macuri*. Téhož roku se také po celých 150 letech stal součástí průvodu zrekonstruovaný vůz *Ófune hoko* (大船鉾) a průvodu *Jamaboko džunkó* se tak účastnilo 33 vozů, přičemž *Saki no macuri* čítal 23 vozů a *Ato no macuri* 10 vozů. Rok 2014 se tak stal zlomovým okamžikem v moderní historii slavnosti Gion, které byla navrácena její dřívější podoba.[142]

2. 5 Průběh slavnosti Gion

Slavnost Gion patří mezi nejvýznamnější kulturní události dnešního Kjóta skládající se z celé řady ceremoniálů, průvodů a doprovodných akcí, jež se konají v průběhu celého měsíce července. Slavnost je oficiálně zahájena ceremoniálem *Kippuiri* (吉符入), který se koná v jednotlivých čtvrtích *čó* vlastnících vůz *jama*, či *hoko*. Datum konání tohoto ceremoniálu se v jednotlivých čtvrtích liší, avšak ve velké většině je *Kippuiri* pořádán mezi 1. až 5. červencem.[143] V den konání ceremoniálu se shromáždí hlavní zástupci dané čtvrtě, kteří mají na starosti organizaci průvodu *Jamaboko džunkó*, a to především organizaci sestavení vozu *jama*, či *hoko* a oficiálně tak ve své čtvrti zahájí přípravy slavnosti Gion.[144]

[141] Brumann, *Tradition, Democracy*,174.
[142] The Kyoto Shimbun, „Gion Festival: First Ato-Matsuri Procession in 49 years, 10 Dignified Floats, including Ofune-hoko“ 24. červenec 2014 [online], dostupné z: http://www.kyoto-np.co.jp/kp/topics/eng/2014jul/07-24.html [citováno dne 5. 3. 2015].
[143] Kyoto Broadcasting System Company Limited, *Omona gyōji* [online], dostupné z: http://www.kbs-kyoto.co.jp/gion/06gyoji/hokomachi.html [citováno dne 5. 3. 2015].
[144] Brumann, *Tradition, Democracy*,176–178.

Představitelé městské čtvrti *čó* vlastnící vůz *Naginata hoko*[145], nejdůležitější vůz průvodu *Jamaboko džunkó*, se dále vždy 1. července účastní zahajovacího ceremoniálu zvaného *Naginataboko osendo* (長刀鉾御千度) pořádaného ve svatyni Jasaka. Zde se představitelé čtvrtě spolu s tzv. *čigem* (稚児) neboli posvátným chlapcem, jenž má sloužit jako prostředník mezi lidmi a božstvy *kami*, modlí za bezpečný průběh slavnosti.[146]

V současné době je *čigo* vozu *Naginata hoko* vybírán z mladých přibližně desetiletých chlapců vysoce postavených kjótských rodin a představuje ústřední postavu průvodu *Jamaboko džunkó*.[147] Jelikož je chlapec *čigo* prostředník mezi posvátným a profánním světem, musí před samotným průvodem podstoupit pětidenní rituální očistu, která je zahájena dne 13. července ceremoniálem zvaným *Naginataboko čigo šasan* (長刀鉾稚児社参) vykonávaným v prostranství svatyně Jasaka. *Čigo* musí počínaje tímto dnem dodržovat velmi striktní pravidla, která mají zabránit znečištění jeho duše a těla, a po celou dobu této rituální očisty se údajně nesmí dotknout chodidly světské země. Chlapec je tak v den konání ceremoniálu vysazen tzv. *góriki* neboli silákem na bílého koně, na němž je do svatyně Jasaka dopraven. Rituální očista je ukončena teprve dnem konání *Jamaboko džunkó*, tj. 17. července. V průvodu jede chlapec *čigo* v jeho samotném čele na vozu *Naginata hoko*.[148]

Pořadí vozů v průvodu *Jamaboko džunkó* je určováno losem při ceremoniálu zvaném *Kudžitori šiki*, který se koná dne 2. července na radnici města Kjóta (viz kapitola 2.3). Při ceremoniálu se losuje pořadí všech vozů vyjma *Naginata hoko*, který jede vždy v čele průvodu, a dalších osmi vozů, jejichž pořadí je fixně dané.[149] Historické důvody, které vedly k tomuto fixnímu pořádí části vozů, nicméně zdroje

[145] Zdroje užité v této práci shodně uvádí, že je vůz *Naginata hoko* nejposvátnějším vozem průvodu *Jamaboko džunkó*, který jede vždy v čele průvodu. Konkrétní důvody, proč je právě *Naginata hoko* nejposvátnějším vozem, však zdroje neuvádí.

[146] The Kyoto Shimbun, „Dignified Chigo in Osendo-no-gi Ritual, Gion Festival Beginning“ 1. červenec 2013 [online], dostupné z: http://www.kyoto-np.co.jp/kp/topics/eng/2013jul/07-01b.html [citováno dne 7. 3. 2015].

[147] V roce 1999 byl jakožto *čigo* vozu *Naginata hoko* zvolen starší bratr Oty Risako, která byla v roce 2014 zvolena jako *saió dai* slavnosti Aoi.
The Kyoto Shimbun, „Risako Ota as „Saió dai“, Heroin of Kyoto's Aoi Festival“ 14. duben 2014 [online], dostupné z: http://www.kyoto-np.co.jp/kp/topics/eng/2014apr/04-14.html [citováno dne 8. 3. 2015].

[148] Informační Bulletin, *Macuri – Japonské slavnosti* (Velvyslanectví Japonska v České republice, 2011) [online], 9, dostupné z: http://www.cz.emb-japan.go.jp/documents/bulletin2011.pdf [citováno dne 8. 3. 2015].

[149] Public Interest Incorporated Foundation for Ashikariyama Preservation, *Gion matsuri* [online], dostupné z: http://www.ashikariyama.jp/e/e_gionmaturi.html [citováno dne 8. 3. 2015].

užité v této práci neuvádí. Pořadí vozů je poté opětovně ověřeno v den samotného průvodu *Saki no macuri* a *Ato no macuri* při ceremoniálu zvaném *Kudžitori aratame* (籤取改め), kdy se všechny vozy, předtím než se zařadí do průvodu, prokazují písemným dokumentem potvrzujícím jejich pořadí, jež jim bylo při ceremoniálu *Kudžitori šiki* určeno.[150]

Dne 10. července se koná jeden z nejdůležitějších přípravných rituálů slavnosti Gion zvaný *Mikoši arai* (神輿洗い) neboli očista přenosné svatyně *mikoši* určené bohu svatyně Jasaka - Gozu tennóovi. *Mikoši arai* je vykonáván na břehu řeky Kamogawa a jeho účelem je očistit přenosnou svatyni *mikoši* od zla a připravit ji pro nadcházející událost *Mikoši togjo*. [151] Ve stejný den je dále v jednotlivých čtvrtích *čó* zahájena konstrukce vozů *hoko* tzv. *Hokodate* (鉾建て), která je následována stavbou přenosných vozů *jama* tzv. *Jamadate* (山建て), přičemž sestrojení těchto enormních dřevěných konstrukcí představuje jednu z nejnáročnějších událostí slavnosti vůbec.

Vozy *hoko* jsou montovány z mohutných dřevěných trámů, které jsou k sobě svazovány silnými lany pomocí tradiční manuální techniky nazývané *nawagarami* (縄がらみ). Touto technikou je mimo jiné také dosaženo snazší manipulace s vozy *hoko*, jelikož vazba lany slouží jako tlumič nárazů, kterým jsou vozy při uvedení do pohybu vystaveny. Ačkoli dosahuje výška hlavní konstrukce vozů *hoko* přibližně 8 metrů[152] a celkové hmotnosti téměř 12 tun, je konstrukce vozu provedena bez použití jakýchkoliv hřebíků a vůz je tak sestaven pouze za pomoci slaměných lan. Na konstrukci jednoho vozu *hoko* je údajně spotřebováno až 5 kg lana.[153] Po vyhotovení základní konstrukce je k vozu přimontována až 17 metrů dlouhá tyč, která „představuje nejposvátnější část [vozu] *hoko*, jež je ve své podstatě metamorfózou původních [kopí] *hoko* do jejich nejkrásnější možné podoby vůbec“. [154] K vozu *hoko* jsou poté namontována masivní kola mající v průměru téměř 2 metry. Do pohybu jsou však vozy uváděny pomocí lan, která jsou ke konstrukci upevněna, přičemž za každé lano vůz při

[150] Hareven, „The Festival's Work as Leisure“, 144.
[151] Informační Bulletin, *Macuri – Japonské slavnosti* [online], 9, dostupné z: http://www.cz.emb-japan.go.jp/documents/bulletin2011.pdf [citováno dne 8. 3. 2015].
[152] Celková výška vozu, do níž je započítáno i dlouhé kopí *hoko*, které je upevněno na střechu vozu, dosahuje až 35 metrů. Hlavní konstrukce vozu *hoko*, tj. od základny po střechu, dosahuje přibližně 8 metrů.
Kyoto City Tourism Association, *Hoko to yama no setsumei* [online], dostupné z: https://www.kyokanko.or.jp/gion/yamahoko.html [citováno dne 8. 3. 2015].
[153] Kyoto Broadcasting System Company Limited, *Omona gyōji: Yamahokodate* [online], dostupné z: http://www.kbs-kyoto.co.jp/gion/06gyoji/gyoji/gyoji_10b_y.htm [citováno dne 9. 3. 2015].
[154] Hareven, „The Festival's Work as Leisure“, 107.

průvodu táhne 40–50 mužů zvaných *hikiko* (曳手). V poslední fázi jsou na vozy *hoko* uchyceny tapisérie a dekorace nejrůznějších druhů, čímž je celková stavba dokončena a vůz je tak připraven na zkušební jízdu zvanou *Hikizome* (曳き初め).[155]

Zkušební jízda *Hikizome* se koná mezi 12. až 14. červencem a jeho primárním účelem je prověřit, zda je konstrukce řádně sestavena a zda je vůz připraven na nadcházející průvod *Jamaboko džunkó*. Vůz je tažen pouze po velmi krátké trase v přilehlých ulicích své domovské čtvrtě a účast v roli *hikiko* je při této zkušební jízdě povolena i široké veřejnosti.[156] *Hikizome* je také téměř jediným rituálem, kterého se mohou aktivně účastnit i ženy, kterým je jinak z historicky zakořeněných šintoistických přesvědčení aktivní účast při stavbě vozů a jejich tažení, jakožto rituálně nečistým bytostem odepřena.[157]

Ve dnech konání zkušební jízdy *Hikizome* je dále v jednotlivých čtvrtích zahájena stavba přenosných vozů *jama*, jejichž konstrukce je vzhledem k jejich značně menším rozměrům v porovnání s vozy *hoko* výrazně jednodušší. Dřevěná konstrukce vozů *jama* dosahuje výšky 6 metrů a celková hmotnost přibližně 1,2–1,6 tun. K přenosným vozům *jama* jsou dále místo kol připevněny dlouhé tyče, pomocí kterých vůz přenáší na ramenou 14–24 mužů zvaných *jamakaki* (舁手).

Stavba všech vozů *jama* a *hoko* je dokončena dne 14. července, tedy tři dny před zahájením průvodu *Jamaboko džunkó* a po následující tři noci zvané *Joijoijoi jama* (宵宵々山), *Joijoi jama* (宵々山) a *Joi jama* (宵山) v ulicích města Kjóta vrcholí přípravy na nadcházející průvod. Všechny vozy *hoko* jsou v tyto dny nazdobeny lampiony, z vozů se večerními ulicemi rozléhá typická hudba slavnosti Gion tzv. *gion bajaši* (祇園囃子) a v centru města je postaveno nespočet stánků *jatai* prodávajících nejrůznější pochutiny, talismany avšak i suvenýry pro turisty, hračky či zboží, jež nemá se slavností Gion jako takovou v podstatě nic společného.[158] Ve stejné dny se dále koná tzv. *Bjóbu macuri* (屏風祭) neboli „svátek paravánů“. Obyvatelé tradičních domů bývalých městských čtvrtí *čó* při této slavnosti vystaví své paravány *bjóbu* a další rodinné cennosti, jež mají v mnoha případech nevyčíslitelnou hodnotu, v předních

[155] Kyoto City Tourism Association, *Hoko to yama no setsumei* [online], dostupné z: https://www.kyokanko.or.jp/gion/yamahoko.html [citováno dne 8. 3. 2015].
[156] Hareven, „The Festival's Work as Leisure“, 108–109.
[157] Z důvodu náboženských tabu je ženám mimo jiné též zakázán jakýkoliv přímý či nepřímý kontakt s chlapcem *čigo*, a to po celou dobu jeho rituální očisty. V tomto období se tak o chlapce namísto matky stará výhradně otec.
Brumann, *Tradition and Democracy*, 194–196.
[158] Hareven, „The Festival's Work as Leisure“, 111.

částech svých domů, které jsou poté zpřístupněny široké veřejnosti.[159] Slavnostní atmosféra dosahuje svého vrcholu poslední večer před konáním průvodu *Jamaboko džunkó* a slavnosti *Joi jama* a *Bjóbu macuri* se v tento den účastní sta tisíce japonských obyvatel i zahraničních turistů. Dle deníku Asahi údajně počet návštěvníku slavnosti Gion v den 16. července roku 2014 dosáhl počtu okolo 340 tisíc.[160]

2. 5. 1 Průvod *Jamaboko džunkó*

První průvod *Jamaboko džunkó* tzv. *Saki no macuri* pořádaný dne 17. července představuje v současné době vrcholnou událost celé slavnosti Gion. Průvod začíná v devět hodin na křižovatce ulic Karasuma a Šidžó, přičemž zahájení průvodu oznamuje zvuk malého bubínku posvátného chlapce *čiga*. Předtím než se všechny vozy *jama* a *hoko* dají do pohybu, je vykonán rituál *Šimenawa kiri* (注連縄きり), při kterém chlapec *čigo* mečem přetíná lano *šimenawa*, jež je mezi ulicemi pověšeno a jež má ohraničovat posvátný a světský prostor. Poté, co je lano přetnuto, pak vozy jeden po druhém vstupují do posvátného prostoru, kde musí před hlavním představitelem města Kjóta při ceremoniálu *Kudžitori aratame* prokázat, že do božského prostoru vstupují v takovém pořadí, jaké jim bylo v den konání ceremoniálu *Kudžitori šiki* určeno.[161]

Vzhledem k enormním rozměrům vozů *hoko* je při průvodu jejich řízením pověřena celá řada osob, které musí být naprosto synchronizované, a to především proto, aby byla zajištěna stabilita vozu a s tím úzce související bezpečnost. Ze střechy řídí vůz *hoko* čtyři muži tzv. *ojakata* (屋根方), jejichž hlavním úkolem je zajistit, aby se kopí vozů *hoko* nestřetlo s nadzemně vedenými elektrickými dráty. *Ojakata* dále pomocí lan dávají instrukce dvěma mužům zvaným *ondotori* (音頭取), kteří stojí na úzké plošině umístěné mezi předními koly vozu a kteří tyto instrukce za pomocí hlasitého výkřiku a velmi teatrálních gest předávají dále mužům, kteří mají na starosti pohyb enormních kol vozu tzv. *kurumagata* (車方). Každý vůz řídí téměř na celé trase dva muži *ondotori*, pouze na třech místech, kde je potřeba vůz vytočit do pravoúhlé

[159] Salastie, *Living Tradition or Panda's Cage? An Analysis of the Urban Conservation in Kyoto* [online], Disertační práce, 35–36, dostupné z: http://lib.tkk.fi/Diss/199X/isbn9512253895/isbn9512253895.pdf [citováno dne 23. 1. 2015].
[160] Asahi Shimbun Digital, „Kyoto, Gion matsuri Yoi Yama, Shijō, Karasuma doori nado ni 340 000 hito" 16. červenec 2014 [online], dostupné z: http://www.asahi.com/articles/ASG7J42RRG7JPLZB011.html [citováno dne 8. 3. 2015].
[161] Kyoto Broadcasting System Company Limited, *Omona Gyōji, Yamaboko junkō* [online], dostupné z: http://www.kbs-kyoto.co.jp/gion/06gyoji/gyoji/gyoji_17a_y.htm [citováno dne 9. 3. 2015].

zatáčky, což je nejobtížnější část celého průvodu, je jejich počet posílen o další dva muže.[162]

Vytáčení vozu tzv. *cudžimawaši* (辻回し), patří mezi jedny z nejsledovanějších avšak také nejnebezpečnějších okamžiků průvodu *Jamaboko džunkó* vůbec. Vozy jsou vytáčeny za pomoci velmi staré techniky, která pro manipulaci s těmito masivními dřevěnými konstrukcemi využívá mokré bambusové kolíky. Ty jsou ve směru jízdy vozu naskládány na silnici pod jeho kola, do kterých se poté opřou *kataguruma* a za pomocí tahu lan je celý vůz přetočen. Průvod je po celou dobu doprovázen velmi rytmickou hudbou 40 muzikantů tzv. *hajašikata* (囃子方), kteří jedou v každém voze *hoko*, přičemž před *cudžimawaši* dosahuje hudba svého vrcholu. Při samotném okamžiku, kdy je celá konstrukce otáčena, však hudba zcela utichne a začíná znít teprve po úspěšném vytočení vozu. Po zdárném dokončení průvodu se všechny vozy navrací postranními uličkami do svých domovských čtvrtí, ve kterých jsou následně rozloženy a uschovány na průvod pro nadcházející rok. [163]

Ukončením průvodu *Jamaboko džunkó*, jehož primárním účelem je přivítat božstva svatyně Jasaka, jsou dokončeny přípravy pro klíčovou událost slavnosti Gion - *Mikoši togjo*. Téhož dne, tj. 17. července, jsou ze svatyně Jasaka vypraveny tři přenosné svatyně *mikoši* - pro boha Gozu tennóa, jeho choť a jejich potomky, které směřují k *otabišu,* nacházejícím se v ulici Šidžó Teramači. Svatyně jsou k *otabišu* přenášené na dřevěných nosítkách a jelikož jejich hmotnost dosahuje až 3 tun, musí je v průvodu nést až na několik stovek mužů.[164] Průvod je zakončen tzv. *Mikoši furi* (神輿振り v doslovném překladu „potřásání svatyněmi *mikoši*“), kdy svatyněmi muži za zvuku činelů a hlasitého pokřiku velmi energicky pohybují, čímž má být božstvům svatyně Jasaka vyjádřena úcta. Svatyně *mikoši* zůstávají v *otabišu* až do 24. července, kdy jsou ve zpátečním průvodu *Kankósai* navráceny zpět do svatyně Jasaka.[165]

S obnovením průvodu *Ato no macuri* v roce 2014 došlo také k obnovení doprovodných událostí, které průvodu předcházejí. V den konání *Ato no macuri,* je tak ve čtvrtích vlastnících *jama* a *hoko* určených pro zpáteční průvod, zahájena konstrukce

[162] Hareven, „The Festival's Work as Leisure“, 112-11.
[163] Ibid., 114–115.
[164] The Kyoto, *Gion matsuri 2014* [online], dostupné z: http://www.the-kyoto.jp/festival/gion/mikoshi.html [citováno dne 9. 3. 2015].
[165] Informační Bulletin, *Macuri – Japonské slavnosti* [online], 9, dostupné z: http://www.cz.emb-japan.go.jp/documents/bulletin2011.pdf [citováno dne 8. 3. 2015].

vozů zvaná *Jamahokodate*, která je dokončena dne 20. července.[166] Po následující tři dny, tj. od 21. do 23. července, je opět pořádána slavnost *Joi jama*, kdy jsou všechny vozy osvětleny lampiony a vystaveny v ulicích svých domovských čtvrtí. Její součástí již nicméně nejsou turisticky atraktivní pouliční stánky a celá slavnost probíhá včetně samotného průvodu *Ato no macuri* ve velmi poklidné atmosféře, která je v naprostém kontrastu s živou rušnou atmosférou průvodu *Saki no macuri* a jemu předcházejících událostí.[167]

Zpáteční průvod *Ato no macuri* je pořádán dne 24. července, kdy devět vozů *jama* a jeden vůz *hoko* vyjíždí na trasu průvodu, která je totožná s trasou předcházejícího *Saki no macuri*, avšak vedena v opačném směru. Průvod je zahájen v 9 hodin 30 minut a cesta k jeho cíli trvá přibližně dvě hodiny. Ve stejný den v 10 hodin dále ze svatyně vychází tzv. *Hanagasa džunkó* (花笠巡行) neboli „průvod květinových deštníků". *Hanagasa džunkó* byl poprvé pořádán roku 1966, jako náhrada průvodu *Ato no macuri*, který byl v tomto roce sloučen do jediného průvodu s průvodem *Saki no macuri*. Jelikož měly údajně původní *hoko* předtím, než se vyvinuly v enormní dřevěné vozy, podobu velkých deštníků[168], představuje průvod *Hanagasa džunkó* též událost, která zachycuje původní podobu slavnosti Gion.[169]

Průvod *Hanagasa džunkó* čítá téměř tisíc účastníků, mezi nimiž jsou tanečníci, hudebníci, ženy oblečeny do pestrých kostýmů, gejši jedoucí v dřevěných vozech bohatě zdobených květy a mnoho dalších. Poté, co průvod dorazí do svého cíle, který je opět ve svatyni Jasaka, jsou v prostranství svatyně vykonávána scénická představení či rituální tance, jež mají být věnovány božstvům, která se sem v tento den s průvodem *Kankósai* po sedmidenní nepřítomnosti navrací. Průvod *Kankósai* se všemi

[166] Gion matsuri yamahoko rengōkai, *Gion matsuri gyōji nittei* [online], dostupné z: http://www.gionmatsuri.or.jp/schedule/ [citováno dne 9. 3. 2015].
[167] Asahi Shimbun Digital, „49 Nenburi ni fukkatsu no Ato matsuri, Yoi Yama, Gion matsuri" 21. červenec 2014 [online], dostupné z: http://www.asahi.com/articles/ASG7P03YZG7NPLZB011.html [citováno dne 9. 3. 2015].
[168] Mezi vozy *hoko* současného průvodu *Jamaboko džunkó* patří též dva vozy, jmenovitě vůz *Šidžókasa hoko* (四条傘鉾) a *Ajagasa hoko* (綾傘鉾), mající velmi netypický tvar připomínající enormní deštník. Tyto dva vozy taktéž zachycují podobu prapůvodních *hoko*. Současné vozy *hoko* jsou dále kromě jejich dekorace, která byla stále zdokonalována, údajně dochovány v takové podobě, jakou měly na počátku 16. století.
Gion matsuri yamaboko rengōkai, *Yamahoko nitsuite* [online], dostupné z: http://www.gionmatsuri.or.jp/yamahoko/ [citováno dne 1. 4. 2015].
[169] Kyoto Broadcasting System Company Limited, *Omona gyōji, Hanagasa junkō* [online], dostupné z: http://www.kbs-kyoto.co.jp/gion/06gyoji/gyoji/gyoji_24a_y.htm [citováno dne 15. 3. 2015].

třemi *mikoši* přichází do svatyně Jasaka mezi devátou až desátou hodinou večerní a jejich navrácení do svatyně je zakončeno večerními modlitbami. [170]

Navrácením božstev do svatyně Jasaka jsou ukončeny nejdůležitější události slavnosti Gion. Samotná slavnost však končí až 31. července, kdy se ve svatyni Ekidžindža (疫神社), jež je zasvěcena Sominu Šóraiovi a jež leží v prostranství svatyně Jasaka, koná poslední ceremoniál slavnosti Gion zvaný *Ekidžindža nagošisai* (疫神社夏越祭). V tento den je ke vstupní bráně svatyně připevněn více než 2 metry vysoký slaměný věnec zvaný *či no wa*, který má ty, jež jím projdou, po následující rok ochránit před nemocemi. [171] Tento slaměný věnec má mimo jiné též připomínat slaměný věneček, který dle mytologického příběhu věnoval bůh Gozu tennó dceři Somina Šóraie jakožto vyjádření vděčnosti za jeho pohostinnost a který tak měl na oplátku ochránit Somina Šóraie a všechny jeho potomky před nemocemi, které by je mohly postihnout.

2. 6 Svatyně Jasaka

Historie svatyně Jasaka sahá údajně již do roku 656, kdy do tehdejšího Japonska přicestoval z korejského království Silla posel, který se usadil v tehdejší provincii Jamaširo, kde začal uctívat boha Gozu tennóa. Na tomto místě byla o více než 200 let později vystavěna svatyně Gionša, v současnosti nazývána svatyně Jasaka. Právě z 9. století jsou také dochovány první písemné prameny o jejím vzniku.[172]

Svatyně byla údajně postavena v roce 876 na rozkaz Fudžiwary no Motocuneho, jednoho z nejvlivnějších členů rodu Fudžiwara té doby. Fudžiwara no Motocune usiloval stejně tak jako jeho adoptivní otec o obsazení všech důležitých funkcí ve státním aparátu členy jeho rodu. Ke snazšímu dosažení tohoto cíle vytvořil roku 884 funkci *kanpaku* neboli regenta dospělého císaře. Tímto činem byly téměř všechny rozhodující pravomoci přeneseny z císaře na regenta *kanpaku*, který se následně stal faktickým držitelem moci. Jelikož byla svatyně Gion vystavěna na rozkaz Fudžiwary no Motocuneho, byla tak od svého samotného počátku navázána na nejvyšší aristokratické kruhy tehdejší společnosti. Svatyně, které měly vazby na nejvyšší šlechtu

[170] Ibid.
[171] Kyoto Broadcasting System Company Limited, *Omona gyōji, Ekijinja nagoshisai* [online], dostupné z: http://www.kbs-kyoto.co.jp/gion/06gyoji/gyoji/gyoji_31a_y.htm [citováno dne 15. 3. 2015].
[172] Neil McMullin, „On Placating the Gods“ [online], 283–284, dostupné z: http://www.jstor.org/stable/1062279 [citováno dne 23. 1. 2015].

či se těšily mimořádné přízni císařského dvora, byly od roku 966 zapisovány na speciální seznam zpočátku zvaný *džúrokuša*, do něhož patřilo 16 svatyní (viz kapitola 1.7). Tento seznam se postupně rozrůstal, než byl v roce 1039 ustálen na počet 22 svatyní (*nidžúniša*). Svatyně Gion byla do tohoto seznamu zařazena v roce 995, to je v době, kdy tento seznam čítal 21 privilegovaných svatyní.[173]

Svatyně Jasaka byla od svého samotného počátku buddhisticko-šintoistickým komplexem, na jehož půdě vedle sebe stály jak buddhistické tak šintoistické stavby. Na rozdíl od svatyní Kamo, kde byla buddhistickým mnichům zakázána účast při ryze šintoistických rituálech, bylo na půdě svatyně Jasaka harmonicky propojováno buddhistické učení s šintoistickými praktikami. Buddhistické kořeny svatyně Jasaka jsou jasně patrné již ze samotného původního názvu Gionša, který je odvozený od názvu indického buddhistického chrámu Jetavana, v japonštině nazývaného *Gion šódža* (viz kapitola 3.1). První budova svatyně zvaná Kankedži vystavena roku 876 byla taktéž stavbou buddhistickou[174] a v samotném počátku byla zasvěcena buddhistickému bůžku medicíny Jakuši Noraiovi, který začal být posléze ztotožňován s bohem Gozu tennóem.[175]

Harmonické propojení buddhistických a šintoistických praktik v komplexu Gion fungovalo až do restaurace Meidži, kdy došlo k násilnému oddělení buddhismu od šintoismu tzv. *šinbucu bunri*. V roce 1868 byla dále tehdejší Gionša přejmenována na Jasaka džindža, z níž měla být vytvořena ryze šintoistická svatyně. Stejně tak byla i slavnost Gion, jež je pod patronací svatyně Jasaka, přes svoje buddhistické kořeny, ustanovena jakožto slavnost výhradně šintoistická.[176]

V roce 1871 byla svatyně Jasaka v důsledku nového hierarchického systému svatyní zavedeného novou vládou zařazena do skupiny tzv. *kanpei čúša* (官幣中社), což byla druhá nejvýše postavená skupina v rámci tohoto systému (viz 1.7).[177]

---

[173] Yasaka Shrine Kyoto Japan, *Yasaka jinja no rekishi* [online], dostupné z: http://www.yasaka-jinja.or.jp/about/ [citováno dne 15. 3. 2015].

[174] Neil Mc Mullin, „The Enrjaku-ji and the Gion: Shrine-Temple Complex in the Mid-Heian Period“ [online], in *Japanese Journal of Religious Studies* (1987), 161–184, 165–166, dostupné z: http://enlight.lib.ntu.edu.tw/FULLTEXT/JR-MAG/mag24918.pdf [citováno dne 15. 3. 2015].

[175] Brian Bocking, *A Popular Dictionary of Shinto* (Lincolnwood: NTC Publishing Group, 1997), ISBN 0-7007-1051-5, 149.

[176] Elisabetta Porcu, „Observations on the Blurring of the Religious and the Secular in a Japanese Urban Setting“ [online], in *Journal of Religion in Japan*, Vol. 1, 2012, 83–106, 96–97, dostupné z: http://www.academia.edu/10811719/_Observations_on_the_Blurring_of_the_Religious_and_the_Secular_in_a_Japanese_Urban_Setting._Journal_of_Religion_in_Japan_1_1_2012_83-106 [citováno dne 23. 3. 2015].

[177] The Agency for Cultural Affairs, *Kuni shitei bunkazai nado database*, *Yasaka jinja honden* [online], dostupné z: http://kunishitei.bunka.go.jp/bsys/index_pc.asp [citováno dne 10. 3. 2015].

V roce 1915 byla svatyně Jasaka povýšena ze skupiny *kanpei čúša* do skupiny *kanpei taiša* a zařadila se tak mezi nejvýše postavené svatyně v zemi.[178] Svatyně Jasaka patří též mezi významné historicko-kultruní památky zapsané na seznamu Významného kulturního vlastnictví (*Džújó bunkazai*), do něhož byla zařazena roku 1911. V současné době patří svatyně Jasaka mezi populární turistické destinace a mezi nejnavštěvovanější svatyně dnešního Kjóta.[179]

2. 7 Průvod *Jamaboko džunkó* a současnost

Průvod *Jamaboko džunkó* spadá jakožto kulturní památka zapsaná na seznamu Významného nehmotného lidového kulturního vlastnictví a dále jakožto památka zapsaná na seznamu Nehmotného kulturního dědictví organizace UNESCO pod ochranu zákona *Bunka hogohó* (文化保護法, v doslovném překladu Zákon na ochranu kultury) a je tudíž předmětem státních a prefekturálních dotací[180] (viz kapitola 2.4).

Samotná organizace průvodu *Jamaboko džunkó*, stejně tak jako stavba a uchování vozů *jama* a *hoko* je pod kompetencí historických městských čtvrtí, které již po staletí jednotlivé vozy vlastní (viz kapitola 2.3). V současnosti se průvodu *Jamaboko džunkó* účastní 33 vozů *jama* a *hoko*, přičemž každý z nich je zastřešen svou domovskou čtvrtí, které jsou v současnosti zapsány jako ochranné asociace zvané Hozonkai (保存会).

Jednotlivé ochranné asociace vozů *jama* a *hoko* se v současné době potýkají s řadou problémů, které s organizací průvodu *Jamaboko džunkó* souvisí. Jedním z nich je, stejně tak jak je tomu u slavnosti Aoi, finanční náročnost údržby a uchováni samotných vozů a velmi cenných historických dekorací, které jsou jejich součástí. Do loňského roku (2014) se průvod *Jamaboko džunkó*, který byl z ekonomických důvodů sloučen do jediného průvodu (viz kapitola 2.4), dále potýkal s hrozbou, že se stane ryze turistickou událostí a ztratí svůj původní náboženský význam.[181] V důsledku kritiky ze

[178] Yasaka Shrine Kyoto Japan, *Yasaka Jjnja no rekishi* [online], dostupné z: http://www.yasaka-jinja.or.jp/about/ [citováno dne 15. 3. 2015].
[179] Porcu, „Observations on the Blurring“ [online], 96–97, dostupné z: http://www.academia.edu/10811719/_Observations_on_the_Blurring_of_the_Religious_and_the_Secular_in_a_Japanese_Urban_Setting._Journal_of_Religion_in_Japan_1_1_2012_83-106 [citováno dne 15. 3. 2015].
[180] Barbara E. Thornbury, „The Cultural Properties Law and Japan's Folk Performing Arts“[online], in *Asian Folklore Studies* Vol. 53 (1994), 221–225, 212–220, dostupné z: https://nirc.nanzan-u.ac.jp/nfile/105 [citováno dne 19. 4. 2015].
[181] Porcu, „Observations on the Blurring“ [online], 101–102, dostupné z:

strany obyvatel a dále též kvůli skutečnosti, že počet místních obyvatel, kteří průvod *Jamaboko džunkó* zažili v jeho původní podobě a kteří se podíleli na předávání tradice slavnosti příštím generacím[182], pomalu klesá, došlo loňského roku k opětovnému obnovení dřívějšího zpátečního průvodu *Ato no macuri*.[183]

Události roku 2014, kterými byla průvodu *Jamaboko džunkó* navrácena jeho původní podoba a tudíž i jeho původní náboženský význam, tak poukazují na to, že je i v dnešní době slavnost Gion významnou historicko-kulturní památkou, jejíž hodnota má být zachovává i pro příští generace. Průvod *Jamaboko džunkó* dále představuje událost, která především v obyvatelích bývalých městských čtvrtí dodnes vytváří pocit sounáležitosti a hrdosti. Christoph Brumann dále uvádí[184], že slavnost Gion pro obyvatele Kjóta představuje jeden z kulturních aspektů, jenž nejlépe reprezentuje jejich město.[185] Slavnost Gion tak není pouze populární destinací, za níž se každoročně sjíždí statisíce turistů, ale je i velice významnou památkou pro obyvatele města Kjóta, kteří se na její organizaci a zachování velmi aktivně podílejí.

---

http://www.academia.edu/10811719/_Observations_on_the_Blurring_of_the_Religious_and_the_Secular_in_a_Japanese_Urban_Setting._Journal_of_Religion_in_Japan_1_1_2012_83-106 [citováno dne 15. 3. 2015].

[182] Znalosti týkající se technického postupu stavby vozů, stejně jako vědomosti o jejich symbolice či historii byly a jsou předávány z velké části ústně. Do současnosti údajně neexistují žádné oficiální písemné manuály či instrukce, které by popisovaly technické údaje konstrukce či techniku potřebnou pro manipulaci již sestavených *hoko*. I v dnešní dově jsou tudíž tyto vědomosti předávány z generace na generaci staršími a zkušenými muži bývalých městských čtvrtí.
Hareven, „The Festival's Work as Leisure", 126.

[183] Kyoto Visitor's Guide, *A Historical Moment – Going back to the Past Tradition comes back as do the SAKI and ATO festival – A Matsuri Revival in 2014*, [online], dostupné z: http://www.kyotoguide.com/ver2/thismonth/gionmatsuri14.html [citováno dne 18. 4. 2015].

[184] Brumann, *Tradition and Democracy*, 157.

[185] Druhým kulturním aspektem, který podle obyvatel Kjóta nejlépe reprezentuje jejich město, je slavnost Daimondži, třetím řeka Kamogawa a čtvrtým bývalý císařský palác Gošó.
Ibid.

3. *Džidai macuri*

V této kapitole se budu věnovat historicky nejmladší slavnosti tzv. *sandai macuri* - slavnosti Džidai. Slavnost Džidai je pořádána 22. října a je slavností svatyně Heian. V první části této kapitoly se budu zabývat dvěma historickými osobnostmi, které jsou ve svatyni Heian uctívány, a vývojem slavnosti. Následně rozeberu průběh slavnosti Džidai, přičemž budu klást důraz především na ty historické události, které jsou v průvodu přímo reprezentovány. V poslední části této kapitoly stručně představím samotnou svatyni Heian. Dále nastíním jakým způsobem je v současnosti slavnost Džidai organizována a jakým problémům je její organizace vystavena.

3. 1 Osobnosti spojené s *Džidai macuri* – císař Kanmu a císař Kómei

Svatyně Heian (japonsky nazývaná Heian džingú, 平安神宮) je zasvěcena duším dvou bývalých japonských císařů - duši císaře Kanmua a duši císaře Kómeie (vládl v letech 1846–1867)[186], tedy prvnímu a poslednímu císaři, kteří po dobu své vlády přebývali v tehdejším hlavním městě Heiankjó.

Heiankjó bylo po bývalém hlavním městě Heidžókjó vybudovaném na území dnešní Nary v roce 710, druhým stálým hlavním městem Japonska. Hlavním důvodem pro přesunutí někdejšího hlavního města Heidžókjó byla především snaha odpoutat se od stále sílícího vlivu velmi rychle bohatnoucích buddhistických mnichů, kteří se snažili prosadit i na politické scéně. Angažovanost buddhistických mnichů dosáhla své krajní podoby v 60. letech 8. století, kdy se za vlády císařovny Šótoku (vládla v letech 764–770) [187] buddhistický mnich Dókjó na základě klamné věštby neúspěšně pokusil uzurpovat císařskou moc.[188]

V roce 784 nechal císař Kanmu, ve snaze izolovat buddhistické mnichy od politické moci, přesunout hlavní město z Heidžókjó do nového hlavního města Nagaokakjó (dnešní Nagaoka). V roce 785 došlo v novém hlavním městě k vraždě poradce císaře Kanmua - Fudžiwary no Tanecugy a následné sebevraždě korunního

[186] Collcutt, Jansen, Kumakura, *Svět Japonska*, 229.
[187] Ibid., 228.
[188] Ronald P. Toby, „Why Leave Nara?: Kammu and Transfer of the Capital“ [online], *Monumenta Nipponica* (Sophia University, 1985), Vol. 40, No. 3, 331–347, 331–333, dostupné z: http://www.jstor.org/stable/2384764 [citováno dne 31. 3. 2015].

prince Sawary, jenž byl z vraždy obviněn (viz kapitola 2. 2). V dalších letech bylo město postiženo sérií přírodních pohrom, které způsobily rozsáhlý hladomor a lidé tak začali věřit, že je město stíháno hněvem zemřelých duší. Hlavní město bylo proto v roce 794 opět přesunuto, tentokrát na místo, jež bylo v souladu s čínskými geomantickými principy - do nově vybudovaného města Heiankjó ležícího na území dnešního Kjóta.[189]

Město Heiankjó bylo postaveno dle čínského vzoru a systém pravoúhlých ulic tak vytvářel šachovnicovitý půdorys, jehož středem se táhla hlavní třída vedoucí do císařského paláce ležícího v severní části města. John Dougill uvádí[190], že se v tomto symetrickém systému odráží myšlenky o nutnosti řádu a hierarchie typické pro konfuciánské učení, jehož byl císař Kanmu stoupencem.

Císař Kanmu během své vlády, jež trvala 25 let, učinil mnoho reforem, jejichž cílem mělo být především zeslabení vlivu buddhistických mnichů, posílení císařské moci či zlepšení hospodářského systému.[191] Zavedením těchto reforem bylo mimo jiné buddhistickým klášterům a vyšší šlechtě znemožněno zadržovat neobdělanou půdu, rolníkům byla snížena pracovní povinnost či byly vytvořeny první profesionální ozbrojené oddíly.[192] Císař Kanmu tak patří mezi nejschopnější panovníky Japonska a jakožto zakladateli hlavního města, které si vybudovalo více než 1000 let trvající tradici, stejně jako zakladateli mnoha reforem, jež položily základ tehdejšímu japonskému státu, mu byla roku 1895 zasvěcena svatyně Heian.[193]

Císař Kómei, poslední císař, který měl svou rezidenci v Heiankjó, vládl v době, kdy Japonsko čelilo stále sílícím požadavkům západních mocností o ukončení politiky izolace a otevření se západnímu světu. Šógunát, který v polovině 19. století stále ještě fakticky držel moc ve svých rukou, byl pod výhružkami především ze strany Spojených států donucen v roce 1854 podepsat Smlouvu o přátelství tzv. Kanagawskou smlouvu, jež Spojeným státům v zatím omezené míře umožnila provozovat zahraniční obchod. V roce 1858 si dále Spojené státy vynutily podpis tzv. Harrisovy smlouvy, což byla nerovnoprávná smlouva, která dále rozšiřovala možnosti zahraničního obchodu s Japonskem, a to tak, že podmínky v ní stanovené byly postaveny jednostranně ve prospěch Spojených států. Vzhledem k faktu, že byl podpis smluv ze strany západních

[189] Shively, McCullough, *Cambridge History Vol 2*, 21–24.
[190] John Dougill, *Kyoto: A Cultural History* (New York: Oxford University Press, 2006), ISBN 0-19-530137-4, 3–6.
[191] Shively, McCullough, *Cambridge History Vol 2*, 457.
[192] Zdeňka Vasiljevová, *Dějiny Japonska* (Praha, Nakladatelství Svoboda, 1986), ISBN 25-088-86, 104–105.
[193] Dougill, *Kyoto: A Cultural History*, 1–7.

zemí vynucen násilím, neměla tehdejší šógunátní vláda jinou možnost, než na podmínky přistoupit. Smlouvy byly nicméně podepsané bez svolení císařského dvora[194], který jakoukoliv intervenci se západními mocnostmi odmítal a který usiloval o vyhnání cizinců ze země.

Rozdílné postoje vůči západním mocnostem komplikovaly situaci u císařského dvora, šógunátní vlády, ale i mezi vlivnými knížectvími, jakými byla například knížectví Čóšú či Sacuma. Císař Kómei od samotného začátku podporoval vytvoření dohody mezi šógunátem a císařským dvorem a následné společné řešení dané situace. V jednotlivých knížectvích, a to především v knížectví Čóšú, nicméně neustále sílily proti-šógunátní tendence a rozrůstající se opozice, k níž se začala přidávat též knížectví, která původně podporovala vytvoření dohody (např. knížectví Sacuma), tak začala usilovat o svržení šógunátu. Podpora dohody šógunátu a císařského dvora, kterou císař Kómei věrně zastával až do své smrti v roce 1867, začala slábnout a snaha svrhnout šógunát a plně restaurovat císařskou moc, a to i za pomoci ozbrojených sil, byla stále intenzivnější.[195]

Snahy opozičních sil o svržení šógunátní vlády dostaly velmi reálné podoby právě v roce 1867, se smrtí císaře Kómeie, kdy měla opozice možnost dostat nového císaře, známého pod posmrtným jménem Meidži, plně pod svůj vliv. Ačkoli bývá uváděno, že císař Kómei zemřel v důsledku onemocnění spalničkami[196], existují dohady, že především kvůli výše zmíněným důvodům nezemřel přirozenou smrtí, nýbrž byl otráven.[197] Císař Kómei je jakožto poslední vládce sídlící v Heiankjó a jakožto panovník, za jehož vlády došlo po více než několika set letech k částečnému posílení císařovy role, považován za vlivného vládce a od roku 1940 tak začal být společně se zakladatelem bývalého hlavního města Heiankjó – císařem Kanmuem, uctíván ve svatyni Heian.[198]

---

[194] Poté, co si západní mocnosti začaly pod výhružkami vynucovat uzavření obchodních smluv, se šógunátní vláda dostala do bezvýchodné situace a po více než 200 letech vlády se obrátila na císařský dvůr s žádostí o vyjádření k dané situaci. V době, kdy Japonsko čelilo tlaku ze strany západních zemí, se tak velmi zvolna začala navracet moc do rukou císaře, který až do této doby představoval pouze symbolického vládce.
Vasiljevová, *Dějiny Japonska*, 318–319.

[195] Ibid., 320–328.

[196] Maruis B. Jansen, *The Cambridge History of Japan Vol 5: The Nineteenth Century* (New York: Cambridge University Press, 2008), ISBN 0-521-22352-0, 353.

[197] Vasiljevová, *Dějiny Japonska*, 327.

[198] City of Kyoto, *Jidai matsuri* (Kyoto: Kyotoshi rekishi shiryōkan, 2010) [online], dostupné z: https://www.city.kyoto.jp/somu/rekishi/fm/nenpyou/pdffile/bunka27.pdf [citováno dne 1. 4. 2015].

3. 2 Historie slavnosti Džidai a její vývoj do současnosti

Slavnost Džidai byla založena teprve na sklonku 19. století v roce 1895, a to především v důsledku reforem Meidži a přesunutí hlavního města z Kjóta do Tokia v roce 1869. S odchodem císaře opustili bývalé hlavní město též vysoce postavení příslušníci císařského dvora a Kjóto bylo postaveno před hrozbu možného kulturního a historického úpadku. V březnu roku 1895, tedy přesně 1100 let poté, co nechal císař Kanmu přestěhovat tehdejší hlavní město, tak byla v Kjótu vystavěna svatyně Heian, která měla připomínat právě výročí založení Kjóta, jakožto hlavního města tehdejšího Japonska. Stejného roku byl dne 25. října do svatyně Heian z bývalého císařského paláce vypraven průvod čítající zhruba 500 účastníků oděných do dobových kostýmů, který měl reprezentovat historická období, po něž bylo Kjóto hlavním městem Japonska.[199] Hlavním účelem tohoto průvodu bylo vytvořit slavnost, kterou *„nebude moci žádné jiné město napodobit“*[200] a která by *„pouhým pohledem umožnila pochopit historii a kulturu Kjóta jako bývalého hlavního města“*.[201] Slavnost Džidai tak byla založena především proto, aby poukázala na neutuchající historickou a kulturní významnost města, kterou si Kjóto zachovalo i s přechodem do moderního období.

Průvod pořádaný roku 1895 sestával z šesti zástupů, které reprezentovaly čtyři historická období, a to období Edo, období Azuči-Momojama, období Kamakura a období Heian.[202] V následujícím roce byl k těmto šesti zástupům přidán zástup zvaný *Šinkó recu* (神幸列), jehož součástí se stala přenosná šintoistická svatyně *mikoši*, v níž měla dlít duše zakladatele Heiankjó - císaře Kanmua. Stejného roku bylo dále datum pořádání slavnosti fixně stanoveno na 22. října, tedy na den, kdy bylo bývalé hlavní město založeno, přičemž se od roku 1896 v tento den slavnost Džidai pořádá do současnosti.[203] Slavnost se s postupem času vyvíjela ve stále okázalejší událost a v roce 1932 již průvod údajně čítal celých 10 zástupů. V roce 1940, tedy v roce, kdy začal být

[199] The Kyoto Shimbun Co. Ltd, *The Jidai matsuri festival: Kigen ya rekishi* [online], dostupné z: http://www.kyoto-np.co.jp/kp/koto/jidai/kigen.html [citováno dne 1. 4. 2015].
[200] Heian jingū shrine, *Kyoto sandai matsuri: Jidai matsuri* [online], dostupné z: http://www.heianjingu.or.jp/festival/jidaisai.html [citováno dne 1. 4. 2015].
[201] Ibid.
[202] Období Heain bylo dále rozděleno na období Fudžiwara tzv. Fudžiwara džidai (藤原時代) a období Enrjaku tzv. Enrjaku džidai (延暦寺第), kterému byly věnovány dva zástupy.
Kyoto Media Support Center, *Jidai matsuri* [online], dostupné z: http://kanko.city.kyoto.lg.jp/feature/jidaimatsuri.php [citováno dne 1. 4. 2015].
[203] Dougill, *Kyoto: A Cultural History*, 200.

ve svatyni Heian uctíván též císař Kómei, se dále součástí zástupu *Šinkó recu* stala druhá přenosná šintoistická svatyně *mikoši* věnována právě duši císaře Kómeie.[204]

Slavnost Džidai byla každoročně pořádána až do roku 1944, kdy byla přerušena z důvodu druhé světové války, a k jejímu obnovení došlo teprve roku 1950. Průvod slavnosti Džidai byl poté nadále rozšiřován a roku 1966 čítal celých 18 zástupů vyobrazující tehdejší hlavní město v toku dějin, přičemž v této podobě zůstal po více než 40 let.[205]

Poslední změna byla provedena roku 2007, kdy byly do průvodu přidány poslední dva zástupy reprezentující historické období Muromači, kterému až do této doby nebyl v průvodu slavnosti Džidai samostatný zástup věnován. Důvodem může být fakt, že se zakladatel šógunátu Ašikaga (též označován jako šógunát Muromači) - Ašikaga Takaudži v první polovině 14. století postavil proti tehdejšímu japonskému císaři Godaigovi, zapříčinil rozdělení císařského dvora na severní a jižní frakci a způsobil velmi kontroverzní situaci, kdy po téměř 60 let v Japonsku současně vládli dva císaři.[206]

Současný průvod, včetně nově přidaných zástupů věnovaných období Muromači, reprezentuje osm historických období od restaurace Meidži až po éru Enrjaku (782–806), která jsou rozčleněna do celých 20 zástupů. V průvodu kráčí přibližně 2000 účastníků oblečených do velmi věrných dobových kostýmů, jeho součástí jsou desítky koní a celková délka průvodu, který bývá mnohdy označován jako *„živoucí obrázkový svitek“*[207] dosahuje až dvou kilometrů.[208]

[204] City of Kyoto, *Jidai matsuri* (Kyoto: Kyotoshi rekishi shiryōkan, 2010) [online], dostupné z: https://www.city.kyoto.jp/somu/rekishi/fm/nenpyou/pdffile/bunka27.pdf [citováno dne 1. 4. 2015].
[205] The Kyoto Shimbun Co. Ltd, *The Jidai matsuri festival: Kigen ya rekishi* [online], dostupné z: http://www.kyoto-np.co.jp/kp/koto/jidai/kigen.html [citováno dne 1. 4. 2015].
[206] The Kyoto Shimbun Co. Ltd, „Muromachi Procession Debuts in Jidai Matsuri“ [online], dostupné z: http://www.kyoto-np.co.jp/kp/topics/eng/2007oct/10-22.html [citováno dne 1. 4. 2015].
[207] John Dougill, „Festival of Ages“ [online] in *Kyoto Journal*, dostupné z: http://www.kyotojournal.org/kyoto-notebook/a-festival-of-ages/ [citováno dne 1. 4.2015].
[208] The Kyoto Shimbun Co. Ltd, *The Jidai matsuri festival: Kigen ya rekishi* [online], dostupné z: http://www.kyoto-np.co.jp/kp/koto/jidai/kigen.html [citováno dne 1. 4. 2015].

3. 3 Průběh slavnosti Džidai

Slavnost Džidai je oficiálně zahájena dne 15. října ceremoniálem *Sendžósai* (宣状祭) pořádaným ve svatyni Heian. V tento den je hlavním účastníkům průvodu předáno tzv. *sendžó* (宣状), což je oficiální písemný dokument potvrzující jejich jmenování do rolí historických osobností, které budou při slavnosti Džidai ztvárňovat.[209] Dalším účelem tohoto ceremoniálu je modlitba věnována božstvům zasvěceným svatyni Heian, která má zaručit bezpečný a ničím nerušený průběh slavnosti.[210]

V den konání průvodu (22. října) jsou ze svatyně Heian do prostor bývalého císařského paláce vypraveny dvě přenosné šintoistické svatyně *mikoši*, v nichž mají dlít duše císaře Kanmua a duše císaře Kómeie. Průvod slavnosti Džidai poté s oběma *mikoši* opouští bránu císařského paláce přesně v pravé poledne, přičemž jsou jednotlivé zástupy řazeny zpětně, to znamená, že je průvod zahájen zástupem znázorňujícím období restaurace Meidži a postupuje zpětně v časové ose až doby Enrjaku, kdy bylo bývalé hlavní město založeno. Cesta průvodu trvá přibližně dvě a půl hodiny a do svého cíle ve svatyni Heian přichází mezi druhou a třetí hodinou odpolední.[211]

3. 3. 1 Restaurace Meidži

Restaurace Meidži je v průvodu reprezentována dvěma zástupy - zástupem vojenských jednotek Kinnó (*Išin kinnótai recu*, 維新勤王隊列) a zástupem jednotek patriotů zvaných *šiši* (*Išin šiši recu*, 維新志士列). V samotném čele průvodu kráčí první z výše jmenovaných jednotek, které bývají též označovány termínem Jamagunitai (山国隊). Toto označení odkazuje na místo vesnice Jamaguni, kde jednotky v roce 1868, za účelem podpoření císařské armády v občanské válce Bošin, vznikly.[212] Jednotky Jamagunitai byly v průvodu údajně zastoupeny již od roku 1895, kdy byla

[209] The Kyoto Shimbun Co. Ltd, „Shuyō jinbutsu ni ninmeijō“ 15. říjen 2014 [online], dostupné z: http://kyoto-np.co.jp/sightseeing/article/20141015000146/print [citováno dne 1. 4. 2015].
[210] Heian jingū shrine, *Kyoto sandai matsuri: Jidai matsuri* [online], dostupné z: http://www.heianjingu.or.jp/festival/jidaisai.html [citováno dne 1. 4. 2015].
[211] Kyoto City Tourism Association, *Jidai matsuri gyōretsu kōsu to jikan* [online], dostupné z: http://www.kyokanko.or.jp/jidai/course.html [citováno dne 1. 4. 2015].
[212] Kyoto Media Support Center, *Kyoto's Film Culture and History: Stone Lantern donated by Yamaguni tai band* [online], dostupné z: http://kanko.city.kyoto.lg.jp/support/film/en/culture/volume/06.php [citováno dne 1. 4. 2015].

slavnost Džidai založena. Samostatný zástup jim však byl vyhrazen teprve roku 1921 pod současným názvem *Išin kinnótai recu*.[213]

Zástup zvaný *Išin šiši recu* byl do průvodu zařazen roku 1966. Tento zástup má reprezentovat skupinu patriotů zvaných *šiši*, která byla tvořena především nižšími samuraji knížectví Sacuma, Čóšú a Tosa, a představovala radikální opozici tokugawského šógunátu, která vznikla především v důsledku uzavření nerovnoprávné smlouvy se Spojenými státy v roce 1858 (Harrisova smlouva), kterou za stranu Japonska podepsal kancléř Ii Naosuke. Silná proti-šógunátní nálada byla dále posílena tzv. čistkami Ansei, kdy se Ii Naosuke pokusil odstranit veškeré možné odpůrce, kteří se proti němu po podepsání Harrisovy smlouvy obrátili.[214] V důsledku této čistky spáchali na Ii Naosukeho roku 1861 patrioté *šiši* z knížectví Sacuma a Mita atentát, který byl následován sérií ozbrojených akcí namířených jak proti šógunátní vládě, tak proti cizincům, přičemž v první polovině 60. let 19. století spáchali údajně *šiši* na 70 ozbrojených útoku a atentátů.[215] *Šiši* se dále v čele s Kacurou Kogoróem a Sakamotem Rjómou podíleli na vytvoření koalice knížectví Čóšú a Sacuma, jejíž vojska v roce 1868 obsadila císařský palác, zrušila instituci šóguna a restaurovala císařskou moc.[216] Patrioté *šiši* pevně odhodlaní hájit císaře a svou zemi tak sehráli významnou roli při budování moderního japonského státu. V průvodu kráčejí v zástupu *Išin šiši recu* účastníci, jež mají reprezentovat nejvýznamnější představitele jednotek *šiši*, jakými byli například výše uvedení Kacura Kogoró a Sakamoto Rjóma, zakladatel jednotek *šiši* Jošida Šóin a další.[217]

[213] City of Kyoto, *Jidai matsuri* (Kyoto: Kyotoshi rekishi shiryōkan, 2010) [online], dostupné z: https://www.city.kyoto.jp/somu/rekishi/fm/nenpyou/pdffile/bunka27.pdf [citováno dne 1. 4. 2015].
[214] Louis G. Perez, *Japan at War: An Encyclopedia* (California: ABC-CLIO, 2013), ISBN 978-1-59884-741-3, 236–237.
[215] Eiko Maruko Siniawer, Ruffians, *Yakuza, Nationalists: The Violent Politics of Modern Japan 1860–1960* (London: Cornell University Press, 2009), ISBN 978-0-8014-4720-4, 15.
[216] Perez, *Japan at War*, 236–237.
[217] Kyoto City Tourism Association, *Jidai matsuri gyōretsu no aramashi: ishin shishi retsu* [online], dostupné z: https://www.kyokanko.or.jp/jidai/gyoretsu_2.html [citováno dne 1. 4. 2015].

3. 3. 2 Období Edo

V roce 1600 bylo vítězstvím Tokugawy Ieajasua v bitvě u Sekigahary dokončeno sjednocení Japonska, které bylo po více než sto let zmítáno občanskou válkou. O tři roky později byl Tokugawa Iejasu oficiálně jmenován prvním tokugawským šógunem a stal se tak faktickým držitelem moci. Přestože bylo v období Edo hlavním městem tehdejšího Japonska město Heiankjó, centrum tokugawského šógunátu, který se snažil izolovat císařský dvůr od možné politické intervence, bylo přesunuto do města Eda. Císař tak byl po celé období Edo, s výjimkou posledního císaře Kómeie, opět pouze symbolickým panovníkem země, jehož pravomoci byly ryze ceremoniálního charakteru.

Během prvních desetiletí 17. století údajně šógun v doprovodu velmi početné armády, která měla demonstrovat jeho bohatství a moc, osobně navštěvoval hlavní město. Jelikož však bylo Heiankjó v rámci šógunátní politiky pod přímým dozorem loajálních šógunátních vazalů, bylo vykonávání těchto návštěv roku 1634 ukončeno a šógun údajně hlavní město nenavštívil po více než 200 let.[218] Do hlavního města byl však vždy při korunovaci nového císaře či pořádání ceremoniálů, jimiž byl císařský dvůr pověřen, vysílán šógunátní posel zvaný *džóši* (城使), doprovázený velmi bohatým a okázalým průvodem, který měl šóguna zastupovat.[219] *Džóši* mohl být vybrán pouze z loajálních knížat tzv. *šinpan daimjó* a *fudai daimjó*, přičemž do skupiny *šinpan daimjó* patřila knížata, která byla s rodem Tokugawa spřízněná příbuzenskými svazky a do skupiny *fudai daimjó* pak loajální knížata, která k rodu Tokugawa příbuzenské vazby neměla, avšak stála na jeho straně při rozhodující bitvě u Sekigahary.[220]

V průvodu slavnosti Džidai je období Edo reprezentováno právě okázalým zástupem šógunátního posla *džóšiho* zvaným *Tokugawa džóši džóraku recu* (徳川城使上洛列). V zástupu jede posel *džóši* doprovázený jezdeckým průvodem, pěšáky nesoucími dlouhá kopí či služebnými, jež na ramenou přenáší zdobené palankýny, cestovní lakované dřevěné truhlice a další. Celý zástup se všemi artefakty

[218] Marius B. Jansen, *The Making of Modern Japan* (Cambridge, Harvard University Press, 2000), ISBN 0-674-00334-9, 300–301.
[219] Heian jingū shrine, *Jidai matsuri gyōretsu kōsei* [online], dostupné z: http://www.heianjingu.or.jp/festival/parade.html [citováno dne 5. 4. 2015].
[220] Vasiljevová, *Dějiny Japonska*, 244–255.

věrně imituje podobu i atmosféru tehdejšího průvodu šógunátního posla, jenž byl do hlavního města vypravován.[221]

Za zástupem šógunátního posla následuje druhý zástup reprezentující období Edo tzv. *Edo džidai fudžin recu* (江戸時代婦人列), ve kterém jsou zastoupeny významné ženské osobnosti období Eda. Zástup byl do průvodu slavnosti Džidai přidán roku 1950 a mezi hlavní historické osobnosti, které jsou v zástupu ztvárněny, patří například mladší sestra císaře Kómeie - Kazu no Mija[222], zakladatelka divadla kabuki - Izumo no Okuni, básnířka a buddhistická mniška - Ótagaki Rengecu či jedna z nejproslulejších elitních společnic tzv. *tajú* - Jošino Tajú a další.[223] V zástupu *Edo džidai fudžin recu* jsou tudíž zastoupeny jak vysoce postavené ženy od císařského dvora, tak ženy patřící do níže postavených společenských vrstev, než jakými byla tehdejší šlechta.

3. 3. 3 Období Azuči-Momojama

Nejvýznamnějšími představiteli období Azuči-Momojama jsou dva ze tří sjednotitelů Japonska – Oda Nobunaga a Tojotomi Hidejoši a právě tyto dvě historické osobnosti jsou také ústředními postavami dvou zástupů, kterými je období Azuči-Momojama při slavnosti Džidai reprezentováno.

Tojotomi Hidejoši byl poután vazalským závazkem k prvnímu ze tři sjednotitelů - Odovi Nobunagovi. Po smrti svého pána, který spáchal sebevraždu v důsledku zranění, jež mu způsobil zrádce z jeho vlastních řad, se Tojotomi Hidejoši ujal vedení a pokračoval v již započatém sjednocování země. Roku 1585 byl Tojotomi Hidejoši jmenován regentem *kanpaku* a ve stejném roce zahájil rozsáhlou rekonstrukci

[221] Heian jingū shrine, *Jidai matsuri gyōretsu kōsei* [online], dostupné z: http://www.heianjingu.or.jp/festival/parade.html [citováno dne 5. 4. 2015].

[222] Kazu no Mija byla v rámci politiky usilující o vzájemnou spolupráci mezi císařským dvorem a šógunátní vládou, a dále ve snaze upevnit vztah šógunátu a císařského dvora provdána za šóguna Tokugawu Iemočiho. V roce 1861 byla princezna Kazu no Mija s bohatým doprovodem vypravena do města Eda, kde sídlila šógunátní vláda. Tento akt však namísto zamýšleného utužení vztahů mezi císařským dvorem a šógunátní vládou pouze posílil proti-šógunátní tendence, a to především proto, že císař Kómei zásadně nesouhlasil s odchodem své mladší sestry z hlavního města do Eda.
Jansen, *The Making of Modern Japan*, 299–300.

[223] *Tajú* byly elitní společnice 17. a 18. století, které mistrně ovládaly tradiční japonská umění, jako tanec, hra na tradiční japonské hudební nástroje, čajový obřad či aranžování květin. Jelikož byly společnice *tajú* v rámci hierarchického systému, jenž v kjótské „čtvrti rozkoše“ fungoval, postaveny nejvýše, dostávalo se jim patřičné úcty a společnost *tajú* si tak mohli dovolit pouze ti nejzámožnější muži. Jošinobu Tajú patřila údajně mezi nejpůvabnější *tajú* vůbec a o její kráse a dovednostech se údajně vyprávělo nejen v Japonsku, ale i na vzdálené asijské pevnině.
Dougill, *Kyoto: A Cultural History*, 176–179.

válkou zpustošeného hlavního města.[224] Do roku 1591 byl zrekonstruován císařský palác, opravená městská infrastruktura, vystavěna Tojotomiho residence zvaná Džurakudai či byl kolem hlavního města vybudován přes 20 kilometrů dlouhý hliněný násep.[225] Jelikož touto rozsáhlou rekonstrukcí navrátil Tojotomi Hidejoši hlavnímu městu jeho okázalou podobu, bývá označován jakožto „*druhý zakladatel města Kjóta*“.[226]

Při slavnosti Džidai je historické osobnosti Tojotomiho Hidejošiho věnován zástup zvaný *Hókó sančó recu* (豊公参朝列), který vyobrazuje cestu velmi okázalého a početného průvodu Tojotomiho Hidejošiho a jeho syna Tojotomiho Hidejoriho z jejich residence Džurakudai do císařského paláce. Přestože je Tojotomi Hidejoši ústřední historickou osobností tohoto zástupu, není zde jeho postava, z důvodu, že má cestovat uvnitř zdobeného kočáru *gišša*, nikým reálně ztvárněna.[227] Postava Tojotomiho Hidejošiho je při slavnosti Džidai zastoupena až ve druhém zástupu, zvaném *Odakó džóraku recu* (織田公上洛列), který je věnován Odovi Nobunagovi, a ve kterém je Tojotomi Hidejoši představen v době, kdy působil jako Odův hlavní vazal.

Oda Nobunaga pocházel z provincie Owari nacházející se na území dnešní prefektury Aiči a do roku 1560 se mu podařilo dostat celou tuto oblast pod jeho kontrolu. V roce 1568 se jakožto zastánce tehdejšího šógunátu dostal do hlavního města Kjóta, kde téhož roku jmenoval do funkce šóguna Ašikagu Jošiakiho. V roce 1573 ho však z této funkce sesadil, čímž ukončil ašikagský šógunát a Japonsko tak vstoupilo do nového historického období, které je označováno jako Azuči-Momojama. Oda pokračoval ve sjednocování země až do své smrti roku 1582, kdy byla pod jeho kontrolou téměř polovina území tehdejšího Japonska.[228]

Zástup *Odakó džóraku recu* slavnosti Džidai znázorňuje Odovu vojenskou družinu při vstupu do hlavního města v roce 1568. Součástí tohoto zástupu jsou vedle dvou výše uvedených japonských sjednotitelů též vojenské jednotky vyzbrojené západními střelnými zbraněmi, které byly do Japonska s příchodem Evropanů

[224] Vasiljevová, *Dějiny Japonska*, 228–232.
[225] V rámci rekonstrukce hlavního města nechal Tojotomi Hidejoši roku 1591 též opravit svatyně Kamo, jež byly ochranitelskými svatyněmi tehdejšího hlavního města a císařského dvora.
Ponsonby- Fane: *Studies in Shinto and Shrines*, 217.
[226] Dougill, *Kyoto: A Cultural History*, 112.
[227] City of Kyoto, *Jidai matsuri* (Kyoto: Kyotoshi rekishi shiryōkan, 2010) [online], dostupné z: https://www.city.kyoto.jp/somu/rekishi/fm/nenpyou/pdffile/bunka27.pdf [citováno dne 1. 4. 2015].
[228]\R. H. P. Mason aj. G. Caiger, *Dějiny Japonska* (Praha: Fighters Publications, 2007), ISBN 978-80-86977-13-3, 174–175.

v 16. století dovezeny a které Oda Nobunaga v bitvách za dosažením sjednocení Japonska velmi efektivně využíval.[229]

3. 3. 4 Období Muromači

Období Muromači je při slavnosti Džidai reprezentováno teprve od roku 2007 a v průvodu jsou mu věnovány dva zástupy - zástup hlavních představitelů ašikagského šógunátu zvaného *Muromači bakufu šissei recu* (室町幕府執政列) a zástup představující lidovou kulturu období Muromači zvaný *Muromači rakučú fúzoku recu* (室町洛中風俗列).

Ašikagský šógunát založil Ašikaga Takaudži, který po vítězství nad rodem Hódžó a následném pádu kamakurského šógunátu roku 1333 obrátil svá vojska proti císaři Godaigovi (vládl v letech 1318–1339)[230], jemuž svým vítězstvím v bitvě u Minatogawy roku 1336 znemožnil pokus o restauraci císařské moci. Císař Godaigo byl vyhnán z Kjóta a na jeho místo dosadil Ašikaga Takaudži císaře Kómjóa, od kterého následně roku 1338 oficiálně přijal titul šógun a stanul tak v čele nové vojenské vlády, která trvala až do zániku ašikagského šógunátu roku 1573.

V prvním zástupu reprezentujícím období Muromači kráčí účastníci představující nejvýše postavené členy nové šógunátní vlády. Za šógunem, který stál v hierarchii vojenské vlády nejvýše, následoval kancléř zvaný *kanrei*, jenž byl šógunovým nejbližším poradcem. Za vlády ašikagských šógunů mohl být *kanrei* vybrán pouze ze tří rodů, jmenovitě z rodu Hatekajama, Hosokawa a Šiba, majících s rodem Ašikaga pokrevními svazky. Další účastníci zástupu představují členy tzv. *samuraidokoro*, což byla třetí nejvýše postavená instituce ašikagského šógunátu, která plnila funkci dozorčího orgánu dohlížejícího na zachování pořádku v zemi, přičemž do této instituce mohli být jmenováni opět pouze příslušníci čtyř vybraných rodů, jimiž byly rod Akamacu, rod Iššiki, rod Kjógoku a rod Jamana.[231]

Přestože bylo Japonsko v období Muromači zmítáno řadou ozbrojených konfliktů, které na konci 15. století vyústily ve více než sto let trvající občanskou

[229] Heian jingū shrine, *Jidai matsuri gyōretsu kōsei* [online], dostupné z: http://www.heianjingu.or.jp/festival/parade.html [citováno dne 5. 4. 2015].
[230] Collcutt, Jansen, Kumakura, *Svět Japonska*, 229.
[231] Kyoto Media Support Centre, *Jidai matsuri no kakuretsu wo shiru: Muromachi bakufu shissei retsu & Muromachi rakuchū fūzoku retsu* [online], dostupné z: http://kanko.city.kyoto.lg.jp/wakaru/festival/jidai/more/file04.html [citováno dne 5. 4. 2015].

válku, je pro toto období charakteristický také výrazný ekonomický růst spojen s rozkvětem měšťanské kultury, přičemž právě ta je v podobě skupinového dekorativního tance zvaného *fúrjú odori* (風流踊) reprezentována v druhém zástupu zvaném *Muromači rakučú fúzoku recu*. V čele zástupu kráčí účastníci nesoucí enormní zdobené slunečníky *hanagasa*, které tvořily součást tohoto skupinového tance. Za hudebního doprovodu bubínků *taiko*, flétny či činelů dále následují tanečníci oděni do velmi pestrých kostýmů a pro tento zástup je tak velmi typická jeho živá atmosféra.[232]

3. 3. 5 Zástup Masašigeho Kusunokiho a zástup ženských osobností středověku

Zástupy období Muromači jsou následovány zástupem vojenského velitele Masašigeho Kusunokiho zvaným *Nankó džóraku recu* (楠公上洛列) a zástupem reprezentujícím ženské osobnosti středověku zvaným *Čúsei fudžin recu* (中世婦人列). Jelikož je tyto dva zástupy poměrně obtížné zařadit do jednotlivého historického období[233] - první zástup znázorňuje přechodné období pádu kamakurského šógunátu a restaurace Kenmu (1333–1336), druhý zástup naopak průřezově reprezentuje významné osobnosti několika historických období, věnuji jim ve své práci samostatnou podkapitolu.

První z výše zmíněný zástupů je věnován Masašigemu Kusunokimu, nižšímu samuraji a vůdci zbojnické skupiny *akutó*, jenž poskytl vojenskou pomoc císaři Godaigovi, který byl roku 1331, poté co byl vyzrazen jeho plán namířený proti šógunátní vládě, vyhnán z hlavního města. Masašige se proslavil především strategickými boji, které vedl proti šógunátním vojskům z pevností Akasaka a Čihaja, a které značně oslabovaly řady šógunátních vojsk, a to až do té doby, než byla šógunátní vojska za pomoci velitelů Takaudžiho Ašikagy a Jošisady Nitty roku 1333 poražena.[234]

---

[232] Heian jingū shrine, *Jidai matsuri gyōretsu kōsei* [online], dostupné z: http://www.heianjingu.or.jp/festival/parade.html [citováno dne 5. 4. 2015].

[233] Na internetových stránkách The Kyoto Shimbun jsou tyto dva zástupy řazeny do období Jošino, což je období, kdy bylo Japonsko rozděleno na Severní a Jižní dvůr. Na stránkách Turistické asociace města Kjóta jsou oba zástupy řazeny taktéž do období Jošino, avšak první ze zástupů je dále v rámci stránek označen jakožto zástup období Muromači a druhý zástup je poté zařazen do předchozího období Kamakura. Nesjednocenost v rámci jednoho informačního zdroje a dále též problematika datace období Muromači, do kterého bývá období Jošino zahrnováno nebo je z něj naopak vydělováno jako samostatné období, poukazuje na poněkud obtížné vymezení pouze jednoho historického období, do něhož by mohly být následující dva zástupy řazeny.

[234] Stephen R. Turnbull, *The Samurai:A Military History* (New York: Macmillan, 1977), ISBN 1-873410-38-7, 90–93.

Zástup *Nankó džóraku recu* znázorňuje průvod Masašigeho Kusunokiho a jeho ozbrojené vojenské družiny, která se roku 1333 vydala přivítat císaře Godaiga, jemuž bylo porážkou rodu Hódžó a svržením kamakurského šógunátu umožněno uprchnout z vyhnanství na ostrově Oki a navrátit se do hlavního města. Dobová zbroj či kostýmy velmi honosných brnění, do nichž jsou účastnící oděni, velmi věrně zachycuje podobu tehdejšího vojenského průvodu. [235]

Následující zástup *Čúsei fudžin recu* reprezentující ženské osobnosti 10. až 16. století byl do průvodu zařazen, stejně tak jako první ženský zástup období Eda, roku 1950. Mezi nejvýznamnější historické osobnosti patří například manželka Tojotomiho Hidejošiho – Jodo Gimi či jedna z nejproslulejších dvorních tanečnic, známější jakožto milenka Minamota no Jošicuneho – Šizuka Gosen. V průvodu jsou dále zastoupeny také prosté ženy zvané *Óharame* a *Kacurame*, které nebyly historicky významné jakožto jednotlivci, nýbrž jakožto sociální skupina, která byla typická především pro období Muromači, kdy se v Japonsku rozvíjela zemědělská a řemeslná výroba a s ní související obchod. Ženy z přilehlých oblastí Kacura a Óhara se tak právě za účelem obchodu vydávaly do hlavního města prodávat místní výrobky, jimiž byly především ryby (v oblasti Kacura) a dřevěné uhlí (v oblasti Óhara).[236] V zástupu je tak charakterizována jak kultura převládající mezi ženami v nejvyšších společenských kruzích, tak kultura a životní styl prostých obyvatel.

3. 3. 6 Období Kamakura

Období Kamakura je reprezentováno zástupem lučištníků Jabusame (流鏑馬) zvaným *Džónan jabusame recu* (城南流鏑馬列). Jabusame [237] neboli lukostřelba z koňského sedla má údajně počátky až v 7. století, kdy byla jako forma rituálního obřadu pořádana na prostranství svatyní Kamo. Za zlatý věk lukostřelby Jabusame, jež se stala formou bojového umění, stejně jako slavnostní soutěží pořádanou pro zábavu

[235] Kyoto Media Support Center, *Jidai matsuri no kakuretsu wo shiru: Nankō jōraku retsu* [online], dostupné z: http://kanko.city.kyoto.lg.jp/wakaru/festival/jidai/more/file05.html [citováno dne 5. 4. 2015].
[236] Heian jingū shrine, *Jidai matsuri gyōretsu kōsei* [online], dostupné z: http://www.heianjingu.or.jp/festival/parade.html [citováno dne 5. 4. 2015].
[237] Lukostřelba Jabusame představovala náročnou disciplínu, kdy museli samurajové za plné rychlosti ze sedla svého koně trefit tří terče.
Allen Guttmann, Lee Thompson, *Japanese sports: A History* (Honolulu: University of Hawai'i Press, 2001), ISBN 0-8248-2414-8, 49–51.

vojenské šlechty, je však považováno období Kamakura, které je charakteristické právě vzestupem vojenské vrstvy.[238]

V zástupu *Džónan jabusame recu* jsou reprezentováni samurajové, kteří se zúčastnili slavnostní soutěže v lukostřelbě Jabusame, kterou v prostranství svatyně Džónan pořádal roku 1221 excísař Gotoba. Pozvání obdrželi samurajové z více než 10 provincií v oblasti Kinai, přičemž důvodem pro konání této slavnostní soutěže měla být údajně aktivizace vojenských sil, kterých chtěl excísař Gotoba využít pro plánové svržení kamakurského šógunátu, které bylo téhož roku neúspěšně zrealizováno.[239]

3. 3. 7 Období Heian

Období Heian je považováno za zlatý věk tradiční japonské kultury, která vzkvétala především u císařského dvora, stejně jako za období, kdy vznikla nejvýznamnější díla japonské literatury vůbec. Dalším velmi charakteristickým rysem období Heian je vzestup rodu Fudžiwara, velmi vlivného rodu, který si pomocí strategických sňatků a politických machinací zaručil přístup k faktické moci, kterou ve svých rukou udržel až do doby, než začal být jeho vliv oslabován nově založenou institucí excísařů zvanou *insei*.

Fudžiwarům se během 9. století podařilo obsadit funkci *seššó* neboli funkci regenta nezletilého císaře, která byla do té doby vyhrazena pouze příslušníkům císařského rodu. Roku 884 vytvořil dále Fudžiwara no Motocune funkci *kanpaku* neboli regenta dospělého císaře, a rod Fudžiwara si tak zaručil přístup k nejvyšším postům tehdejšího státního aparátu. Vůdčí postavení si Fudžiwarové nicméně obhájili teprve na sklonku 10. století, kdy se rodu podařilo odstranit všechny jeho potencionální soupeře a kdy zemřel poslední císař, jemuž se podařilo vládnout bez regentů z rodu Fudžiwara - císař Murakami.

Období Heian je při slavnosti Džidai reprezentováno dvěma zástupy, přičemž zástup dvořanů rodu Fudžiwara zvaný *Fudžiwara kugjó sančó recu* (藤原公卿参朝列) znázorňuje období Heian z hlediska politického a zástup ženských osobností období Heian zvaný *Heian džidai fudžin recu* (平安時代婦人列) pak z hlediska kulturního.

---

[238] Ibid., 49–51.

[239] Kyoto Media Support Center, *Jidai matsuri no kakuretsu wo shiru: Chūse fujin retsu & Jōnan yabusame retsu* [online], dostupné z: http://kanko.city.kyoto.lg.jp/wakaru/festival/jidai/more/file06.html [citováno dne 10. 4. 2015].

V prvním z výše uvedených zástupů kráčí představitelé rodu Fudžiwara patřící do nejvýše postavených kruhů tehdejší společnosti. Jelikož byl život u tehdejšího heianského dvora řízen velmi přísnými pravidly, která mimo jiné striktně předepisovala druh či barvu oděvu, jenž příslušel jednotlivým hodnostem či událostem, jsou účastníci tohoto zástupu odění do velmi bohatých kostýmů, které tak charakterizují tehdejší život nejvýše postavených společenských vrstev.

V druhém zástupu poté kráčí účastníci reprezentující přední ženské osobnosti období Heian, mezi které patří například Murasaki Šikibu či Sei Šónagon - jedny z nejvýznamnějších japonských literátek vůbec, Tokiwa Gozen - matka jednoho z nejproslulejších bojovníků v historii Japonska Minamota no Jošicuneho, méně známá Wake no Hiromuši[240] - žena, která položila základy pro vytvoření domova pečujícího o děti bez rodičů a další.

3. 3. 8 Období Enrjaku

Posledním historickým obdobím, které je při slavnosti Džidai reprezentováno, je období vlády zakladatele hlavního města - císaře Kanmua, jež bývá označováno jako éra Enrjaku. Tato doba je kromě založení nového hlavního města charakteristická také vojenskými taženími proti kmenům žijícím v severní části ostrova Honšú zvaným Emiši. Na konci 8. století bylo uskutečněno několik vojenských výprav, které však neskončily úspěchem. Prvního vítězství nad Emiši bylo dosaženo až na počátku 9. století pod vedením Sakanoueho no Tamuramara, velmi schopného vojenského velitele, jemuž byla roku 797 udělena nejvyšší vojenská hodnost nazývaná *seii taišógun*.[241]

První zástup zvaný *Enrjaku bukan kóšin recu* (延暦武官行進列) tak reprezentuje zástup ozbrojené vojenské družiny velitele Sakanoueho no Tamuramara navracejícího se do hlavního města po úspěšně dokončeném vojenském tažení proti Emišům uskutečněného v letech 801–802. Druhý zástup věnovaný éře Enrjaku zvaný *Enrjaku bunkan sančó recu* (延暦文官参朝列) reprezentuje naopak vrstvu šlechtickou a znázorňuje tak průvod šlechticů, kteří při příležitosti novoročního ceremoniálu kráčí

[240] Wake no Hiromuši, se proslavila svými dobročinnými skutky, kdy si vzala do péče 83 dětí, které přišly o své rodiče a příbuzné v důsledku ozbrojeného konfliktu mezi přívrženci Fudžiwary no Nakamara a excísařovny Kóken známým jako *Fudžiwara no Nakamaro no ran* (764) či zažádala o zmírnění trestu 375 osob, které byly v důsledku výše zmíněného konfliktu odsouzeny k trestu smrti.
Goou Jinja Shinto Shrine, *Goyuisho to Gosaijin* [online], dostupné z: http://www.gooujinja.or.jp/yuisho/ [citováno dne 5. 4. 2015].
[241] Shively, McCullough, *Cambridge History Vol 2*, 28–30.

do císařského paláce. Tento zástup je charakteristický především svými různobarevnými dobovými kostými, kdy byla barva oděvů příslušníků dvorské šlechty opět určována na základě jejich hodnosti.[242]

3. 3. 9 Hlavní zástup *Šinkó recu* a doprovodné zástupy

Poslední část průvodu slavnosti Džidai tvoří pět zástupů, přičemž nejdůležitější z nich je ústřední zástup zvaný *Šinkó recu*, věnovaný císaři Kanmuovi a císaři Kómeiovi. V samotném čele těchto finálních pěti zástupů kráčí členové Asociace pro tradiční kjóstkou kuchyni zvané Kjóto rjóri kumiai (京都料理組), kteří jsou pověřeni přípravou obětin *šinsen*, jež jsou v den slavnosti božstvům svatyně Heian věnovány. Mezi připravované obětiny patří například rýžové koláčky *moči*, čerstvé ryby, plody moře či nejrůznější druhy ovoce a zeleniny.[243] V průvodu dále následuje zástup zvaný *Zen recu* (前列), který reprezentuje tehdejší dvorskou kulturu jako například hudební představení zvaná *gagaku* (雅楽) či dvorský tanec zvaný *karjóbin* (迦陵頻)[244], který byl předváděný malými chlapci, jež byli oděni do velmi skvostných rouch s pestrobarevnými křídly. Zástup *Zen recu* je tak charakteristický především svými propracovanými, elegantními kostýmy a velmi vznešenou atmosférou.

Zástup *Zen recu* je následován ústředním zástupem průvodu slavnosti Džidai zvaným *Šinkó recu*, jehož hlavní součástí jsou dvě přenosné svatyně *mikoši*, které jsou v bohatém doprovodu předcházejících zástupů prováděny ulicemi bývalého hlavního města a umožňují tak duším císaře Kanmua a císaře Kómeie spatřit současné město Kjóto, které si až do dnešní doby zachovalo svou historickou a kulturní hodnotu. Za hlavním zástupem *Šinkó recu* již následují pouze poslední dva zástupy. Prvního z nich zvaného *Širakawame kenka recu* (白川女献花列) se účastní ženy představující tzv. *Širakawame* (白川女), což byly stejně jako výše zmíněné *Óharame* či *Kacurame* (viz kapitola 3.3.5) ženy, které se do hlavního města vydávaly prodávat místní produkty, což byly v případě *Širakawame* květy z polí v oblasti Širakawa. V průvodu

[242] Heian jingū shrine, *Jidai matsuri gyōretsu kōsei* [online], dostupné z: http://www.heianjingu.or.jp/festival/parade.html [citováno dne 5. 4. 2015].
[243] Kyoto Ryōri Kumiai, *Kyoto ryōri kumiai no rekishi* [online], dostupné z: http://www.kyo-ryori.com/rekishi.html [citováno dne 12. 4. 2015].
[244] Název tance *karjóbin* je odvozen od názvu posvátného ptáka zvaného Karjóbinga, jenž měl symbolizovat buddhistický ráj.
Lancashire, *An Introduction to Japanese Folk Performing Arts*, 95–96.

mají být květy z oblasti Širakawa taktéž věnovány jako dar božstvům svatyně Heian.[245] Průvod slavnosti Džidai uzavírá zástup lučištníků zvaný *Kjúsengumi recu* (弓箭組列), jehož hlavním účelem je střežit dvě přenosné svatyně *mikoši* zástupu *Šinkó recu*.[246]

3. 4 Svatyně Heian

Svatyně Heian byla vystavena teprve roku 1895 a v porovnání se svatyněmi Kamo či svatyní Jasaka, jejichž kořeny sahají až do 6. a 7. století, tj. do doby dřívější, než bylo založeno tehdejší hlavní město Heiankjó, je historie svatyně Heian, která letošního roku dosáhne 120 let, velmi mladá. Svatyně Heian byla postavena při příležitosti oslavy 1100letého výročí od založení Heiankjó a samotná stavba má být zmenšenou imitací tehdejší budovy Daigokuden, jež byla součástí původního císařského komplexu.[247]

Hlavní město Heiankjó bylo vystavěno v době, kdy bylo Japonsko ve velké míře inspirováno čínskou kulturou a právě ta se také odrazila na původní stavbě Daigokuden, která byla charakteristická právě symetrickým designem, rumělkovými sloupy, či zelenými střešními taškami, což byly typické prvky tehdejší čínské architektury. Daigokuden byl v průběhu dějin několikrát zničen rozsáhlými požáry, přičemž svatyně Heian má být replikou budovy Daigokuden odpovídající její podobě z roku 1072, tj. podobě po 14leté rekonstrukci, která byla provedena v důsledku požáru z roku 1058.[248]

Jelikož je svatyně Heian zasvěcena duším dvou velmi vlivných japonských císařů (viz kapitola 3.1) a jelikož poukazuje na nesporný historický a kulturní význam města Kjóta, byla i přes svou velmi krátkou historii zařazena mezi skupinu 16 prestižních svatyní zvaných *čokusaiša* (viz kapitola 1.7), do nichž bývá každoročně vysílán císařský posel. Svatyně Heian byla dále v rámci hierarchického systému svatyní zavedeného roku 1871 (viz kapitola 1.7) zařazena mezi nejvýše postavené svatyně v zemi patřící do skupiny zvané *kanpei taiša*. Roku 2010 byla svatyně Heian zapsána na

[245] Heian jingū shrine, *Jidai matsuri gyōretsu kōsei* [online], dostupné z: http://www.heianjingu.or.jp/festival/parade.html [citováno dne 5. 4. 2015].
[246] City of Kyoto, *Jidai matsuri* (Kyoto: Kyotoshi rekishi shiryōkan, 2010) [online], dostupné z: https://www.city.kyoto.jp/somu/rekishi/fm/nenpyou/pdffile/bunka27.pdf [citováno dne 1. 4. 2015].
[247] Dougill, *Kyoto: A Cultural History*, 9.
[248] Shively, McCullough, *Cambridge History Vol 2*, 104–112.

seznam Významného kulturního vlastnictví (*Džújó bunkzai*)[249] a v současnosti patří mezi velmi populární turistické destinace dnešního Kjóta.

3. 5 Slavnost Džidai a současnost

Slavnost Džidai vznikla za velmi odlišných okolností než předchozí dvě slavnosti, jelikož byla založena za účelem zachování významné historické hodnoty Kjóta, jakožto bývalého hlavního města Japonska, kterou má okázalým průvodem prezentovat a předávat dalším generacím. Sdružení zvané Heian kóša (平安講社), které nyní organizaci slavnosti a její zachování zastřešuje, je tak i zakládajícím sdružením slavnosti Džidai.

Heian kóša je občanské sdružení, které bylo založeno roku 1895 a které bylo původně složeno z šesti organizací reprezentujících šest městských oblastí nazývaných *ša*[250] (社), přičemž se každá oblast starala o organizaci právě jednoho zástupu tehdejší slavnosti Džidai. V současné době se Heian kóša skládá z 11 organizací reprezentujících oblasti *ša*, které se starají o 11 zástupů slavnosti Džidai. Zbývající zástupy jsou zastřešeny dalšími organizacemi, mezi které patří například Asociace pro tradiční kjótskou kuchyni, Asociace pro ochranu lidové kultury *Širakawame* zvaná Širakawame fúzoku hozonkai (白川女風俗保存会), Asociace ženských spolků města Kjóta zvaná Kjótoši čiiki džosei rengókai (京都市地域女性連合会) a další.

Organizace slavnosti Džidai se potýká stejně tak jako dvě předchozí slavnosti, především s otazkou finanční náročnosti, kterou vyžaduje údržba velmi bohatých kostýmů, dekorací a dalších předmětů, které jsou součástí průvodu. Právě kvůli této finanční zátěži bylo údajně odloženo začlenění dvou zástupů reprezentujících období Muromači do průvodu slavnosti Džidai, které bylo původně plánováno na rok 2005. Dle deníku The Kyoto Shimbun dosáhly údajně výdaje potřebné pro založení obou zástupů přibližně 100 milionů jenů, což je v přepočtu zhruba 21 milionů korun.[251]

[249] The Agency for Cutural Affairs, *Kuni shitei bunkazai nado database: Heian jingū* [online], dostupné z: http://kunishitei.bunka.go.jp/bsys/index_pc.asp [citováno dne 7. 4. 2015].
[250] Město Kjóto bylo v době založení sdružení Heian kóša rozděleno na čtyři administrativní oblasti zvané *ku* (区), které byly dále rozděleny do šesti oblastí, jež byly označovány termínem *ša*.
City of Kyoto, *Jidai matsuri* (Kyoto: Kyotoshi rekishi shiryōkan, 2010) [online], dostupné z: https://www.city.kyoto.jp/somu/rekishi/fm/nenpyou/pdffile/bunka27.pdf [citováno dne 1. 4. 2015].
[251] The Kyoto Shimbun Co., Ltd., „Shrine Parishioners Practice, Reproducing Dance of Common Folk: Jidai Matsuri's Muromachi Period Procession" 20. září 2007 [online], dostupné z:

Džidai macuri se navzdory finanční a časové náročnosti, kterou její organizace vyžaduje, rozrostla ze slavnosti, jež ve svém počátku čítala přibližně 500 účastníků, ve velkolepý průvod, který má v současnosti přibližně 2000 účastníků a znázorňuje přes tisíc let dlouhé historické období. Současný průvod, který je podporován jak ze strany obyvatel města Kjóta, tak ze strany nejrůznějších organizací jasně poukazuje na historickou a kulturní hodnotu, kterou v době slavnost Džidai skrývá. Poměrně mladá slavnost Džidai, jež se stala též oblíbeným turistickým cílem, se tak právem řadí mezi tři nejvýznamnější kjótské slavnosti *sandai macuri*.

http://www.kyoto-np.co.jp/kp/topics/eng/2007sep/09-20.html [citováno dne 4. 4. 2015].

Závěr

Cílem této práce bylo podrobným rozborem kjótských *sandai macuri* poukázat na histricko-kulturní význam, který v sobě v současnosti všechny tři slavnosti, jež se staly neodmyslitelnou součástí kultury dnešního města Kjóta, skrývají. V práci jsem též poukázala na historické, kulturní či náboženské aspekty, které se v jednotlivých slavnostech odráží až do dnešní doby.

Slavnost Aoi vznikla již v 6. století a s několika přerušeními, ke kterým v průběhu dějin došlo, se dochovala v poněkud méně rozsáhlé podobě dodnes. Historická hodnota slavnosti Aoi tak tkví již v samotné skutečnosti, že se tradice slavnosti zachovala po více než tisíc let a je nadále předávána následujícím generacím. Slavnost Aoi a svatyně Kamo měly již od 8. století poměrně silně vybudované vazby na císařský dvůr. Obě svatyně Kamo tak patřily v průběhu celých dějin mezi nejvýše postavené svatyně v zemi, do nichž byl přímo od císařského dvora každoročně vysílán císařský posel *čokuši*. Tradice vysílání zástupce císařské posla je zachována do současnosti a svatyně Kamo jsou nyní pro svou historickou i kulturní hodnotu zapsány jak na seznam Významného kulturního vlastnictví, tak na seznam Světového kulturního dědictví organizace UNESCO.

Vazby slavnosti Aoi na císařský dvůr jsou dále patrné ze založení ryze šintoistické pozice *saiin*, která měla upevnit vztah mezi svatyněmi Kamo a císařským dvorem. V roli *saió dai*, která nyní tehdejší kněžku *saiin* znázorňuje, se i v současné době velmi silně odráží jak šintoistické principy, tak provázanost slavnosti na nejvyšší společenské kruhy tehdejší společnosti. *Saió dai* se může i v dnešní moderní společnosti stát pouze neprovdaná, vzdělaná dívka z uznávané, vysoce postavené rodiny, která musí před samotnou slavností projít rituální očistou. Slavnost Aoi si tudíž i v dnešní době zachovává svou velmi elegantní, vznešenou atmosféru, přičemž i aktivní účast je povolena především elitním rodinám či studentům prestižních univerzit, nikoliv široké veřejnosti.

Slavnost Gion v sobě skrývá, stejně tak jako slavnost Aoi, historickou hodnotu pro svou dlouholetou tradici sahající až do 9. století. Průvod *Jamaboko džunkó*, jehož kořeny sahají do 10. století, byl dále především kvůli enormním velmi cennými dekoracemi zdobeným vozům *hoko* a *jama* zapsán na seznam Významného hmotného lidového kulturního vlastnictví a stejně tak i na seznam Významného nehmotného

lidového kulturního vlastnictví. Roku 2009 byl dále pro výjimečnou kulturní hodnotu zapsán též na Seznam nehmotného kulturního dědictví organizace UNESCO.

Slavnost Gion v sobě i v současné době odráží jak historické, tak kulturní a náboženské aspekty. Vozy *hoko* a *jama* jsou do dnešní doby sestavovány a vlastněny bývalými městskými komunitami *čó*, což byly nejmenší administrativní jednotky tehdejšího Heiankjó. Jednotlivé vozy *hoko* a *jama*, které se dochovaly v podobě, jakou měly na počátku 16. století, jsou pak nejen cennými historickými památkami, ale také symbolem hrdosti a sounáležitosti obyvatel bývalých městských čtvtí. Náboženský aspekt je patrný především z opětovného rozdělení průvodu *Jamaboko džunkó* na *Ato no macuri* a *Saki no macuri*, které zdůrazňuje původní účel průvodu, jenž měl být doprovodnou událostí věnovanou božstvům svatyně Jasaka. Samotná kopí *hoko*, která jsou velmi charakteristickým prvkem vozů *hoko*, poté až do současnoti připomínají původní podobu slavnosti, kdy byla právě tato kopí používána k přilákání *ekikami* neboli „božstev nemocí“ a následnému zažehnání epidemií. Slavnost Gion, jíž se od samotného počátku aktivně účastnila i městská vrstva obyvatel, byla charakteristická velmi živou atmosférou, která je především díky průvodu *Jamaboko džunkó* a jemu předcházejícím událostem velmi typickým rysem slavnosti i v dnešní době. *Gion macuri* patří dále mezi turisticky nejatraktivnější slavnost *sandai macuri* a mezi jedny z nejvýznamnějších kulturních událostí města Kjóta vůbec. Především průvod *Jamaboko džunkó* a třídenní slavnost *Joi Jama* do Kjóta každoročně přiláka statisíce domácích i zahraničních turistů.

Historická a kulturní hodnota relativně mladé slavnosti Džidai tkví především ve velkolepém průvodu, jehož úkolem je reprezentovat významnost města Kjóta jakožto bývalého hlavního města Japonska. Průvod, který pomocí věrných dobových kostýmů a artefaktů reprezentuje více než tisíciletou historii města, se stal nedílnou součástí kultury dnešního Kjóta. Průvod slavnosti Džidai se tak stává vizuální reprezentací tehdejší dobové kultury a hlavních historických událostí, které se odehrály v období, kdy bylo Kjóto sídlem císaře, císařského dvora i kulturním centrem Japonska. Samotná svatyně Heian, jež byla vystavena při příležitosti oslav 1100. výročí od založení Heiankjó a jež je imitací budovy původního císařského komplexu, je moderní památkou reprezentující dobovou kulturu období Heian. Především díky svému netypickému architektonickému slohu se tak svatyně Heian stala, stejně jako výše uvedené svatyně, památkou zapsanou na seznamu Významného kulturního vlastnictví.

V současné době se kjótské *sandai macuri* potýkají především s otázkou finanční náročnosti, kterou organizace průvodu, stejně jako údržba a uchovávání velmi cenných dekorací, dobových kostýmů a dalších artefaktů vyžaduje. Nicméně i přes tuto finanční zátěž jsou slavnosti především díky úsilí vynakládanému jak ze strany obyvatel města, tak ze strany nejrůznějších organizací zachovávány pro příští generace. V moderní době došlo díky sdružení Aoi macuri gjórecu kjósankai k obnovení role *saiin* pod názvem *saió dai*, čímž byla do průvodu slavnosti Aoi navrácena jedna z nejelegantnějších postav. Loňského roku (2014) byla obnovena tradice dvou průvodů *Jamaboko džunkó,* do něhož byl dále po mnohaleté rekonstrukci zařazen vůz *Ófune hoko* a slavnosti Gion tak byla navrácena její tehdejší podoba. Roku 2007 došlo dále k rozšíření průvodu slavnosti Džidai o dva zástupy reprezentující období Muromači a počínaje tímto rokem tak byla v průvodu zastoupena všechna historická období od založení města Kjóta až po restauraci Meidži. I přes značnou finanční zátěž je tak patrné, že jsou slavnosti nejen uchovávány i pro další generace, ale také rozšiřovány, či navraceny do své původní podoby, která tak nadále zdůrazňuje nespornou hodnotu těchto slavností.

V kjótských *sandai macuri*, které se staly vyhledávaným turistickým cílem, se mimo jiné zrcadlí také jistá sounáležitost a hrdost obyvatel na velmi bohatou historii jejich města. Samotní obyvatelé, společně s nejrůznějšími sdruženími, do organizace všech tří slavností vkládají nesmírné usílí, a to jak časové, tak finanční, z čehož je jasně patrné, že zachování *sandai macuri* představuje i hlubší rovinu než jakou je pouhé předání dlouholeté tradice. Cílem podrobného rozboru v této práci bylo prokázat, že jsou *Aoi macuri, Gion macuri* a *Džidai macuri* velmi významnými historicko-kulturními památkami, které jsou právem nazývány „třemi velkými slavnostmi Kjóta“.

Summary

This work deals with three major Kyoto festivals – *Aoi matsuri*, *Gion matsuri* and *Jidai matsuri* that are known as Kyoto *sandai matsuri*. Based on detailed analysis of *sandai matsuri* that was provided in this paper the author pointed out historical, religious and cultural aspects that are reflected in the festivals until present. Another aim of this paper was to stress the historical and cultural value of *sandai matsuri* that are considered to be Kyoto‘s invaluable cultural heritage. The main themes discussed in this paper were historical development of each festival and detailed description of the present form of each *matsuri*. The paper also included brief introdcuction to mythology and shirnes that are connected to each festival as well as an introduction to current problems related to the preservation of Kyoto *sandai matsuri.*

Key words: Kyoto *sandai matsuri*, *Aoi matsuri*, *Gion matsuri*, *Jidai matsuri*, Kyoto, *Yamaboko junkō*

Bibliografie

Tištěné zdroje:

BOCKING, Brian. *A Popular Dictionary of Shinto*. Lincolnwood: NTC Publishing Group, 1997. ISBN 0-7007-1051-5.

BOWRING, Richard. *The Religious Traditions of Japan 500 –1600*. Cambridge: Cambridge University Press, 2005. ISBN 0-521-85119-X.

BRUMANN, Christoph. *Tradition, Democracy and the Townscape of Kyoto: Claiming a Right to the Past*. Oxon: Routledge, 2012. ISBN 978-0-415-69070-6.

BRUMANN, Christoph. „Whose Kyoto? Competing models of local autonomy and the townscape in the old imperial capital.“ In: HEIN, Carola a PELLETIER, Phillippe. *Cities, Autonomy, and Decentralization in Japan*. Abingdon: Routledge, 2006. 139–163. ISBN 0-415-32603-6.

COLLCUTT, Martin., JANSEN, Marius., KUMAKURA, Isao. *Svět Japonska*. Praha: Knižní klub, 1997. ISBN 80-7176-459-0.

DOUGILL, John. *Kyoto: A Cultural History*. New York: Oxford University Press, 2006. ISBN 0-19-530137-4.

GUTTMANN, Allen a THOMPSON, Lee. *Japanese sports: A History*. Honolulu: University of Hawai'i Press, 2001. ISBN 0-8248-2414-8.

HALL, John Whitney a BROWN, Delmer M, *Cambridge History of Japan Volume 1: Ancient Japan*. New York: Cambridge University Press, 1993. ISBN 0-521-22352-0.

HARVEN, Tamara K. „The Festival's Work as Leisure: The Traditional Craftsmen of Gion Festival.“ In CALAGIONE, John., FRANCIS, Doris., NUGENT, Daniel, *Worker's Expression: Beyond Accomodation and Resistance*. Albany: State University of New York, 1992. 98–128. ISBN 0-7914-0835-3.

HERBERT, Jean. *Shinto: At the fountain-head of Japan*. New York: Stein and Day Publishers, 1967. ISBN 978-0-415-56498-4.

HULVEY, S. Yumiko. „The Intertextual Fabric of Narratives By Enchi Fumiko.“ In FU, Wei-Hsun Charles a HEINE, Steven. *Japan in Traditional and Postmodern Perspectives.* Albany: State University of New York Press, 1995. 169–225. ISBN 0-7914-2469-3.

JANSEN, Marius B. *The Cambridge History of Japan Vol 5: The Nineteenth Century.* New York: Cambridge University Press, 2008. ISBN 0-521-22352-0.

JANSEN, Marius B. *The Making of Modern Japan*. Cambridge, Harvard University Press, 2000. ISBN 0-674-00334-9.

KAMENS, Edward. *The Buddhist Poetry of the Great Kamo Priestess: Daisaiin Senshi and Hosshin Wakashū.* Ann Arbor, The University of Michigan, 1990. ISBN 0-939512-41-6.

LANCASHIRE, Terence A. *An Introduction to Japanese Folk Performing Arts.* Farnham: Ashgate Publishing Limited, 2011. ISBN 978-1-4094-3133-6.

LU, David John. *Japan: A Documentary History.* New York: M. E. Sharpe, Inc., 1997. ISBN 1-56324-906-5.

MASON, R. H. P. a CAIGER, J. G. *Dějiny Japonska*. Praha: Fighters Publication, 2007. ISBN 978-80-86977-13-3.

McCULLOUGH, William H. a McCULLOUGH, Helen Craig. *A Tale of Flowering Fortunes: Annals of Japenese Aristocratic Life in the Heain Period.* Stanford: Stanford University Press, 1980. ISBN 0-8047-1039-2.

NELSON, John K. *Enduring Identites: The Guise of Shinto in Contemporary Japan.* Honolulu: University of Hawaii Press, 2000. ISBN 0-8248-2120-3.

OOMS, Herman. *Imperial politics and symbolics in ancient Japan: The Tenmu dynasty, 650–800.* Honolulu: University of Hawaii Press, 2009. ISBN 978-0-8248-3235-2.

PEREZ, Louis G. *Japan at War: An Encyclopedia.* California: ABC-CLIO, 2013. ISBN 978-1-59884-741-3.

PONSONBY-FANE, Richard Arthur Brabazon. *Kamo Mioya Shrine.* London: Kegan Paul, Trench, Trubner & Co. [1934].

PONSONBY-FANE, Richard Arthur Brabazon. *Studies in Shinto and Shrines.* New York: Routledge, 2013. ISBN 978-0-710-31059-0.

ROY, Christian. *Traditional Festivals: A multicultural encyclopedia*. Califorinia: ABC-CLIO, 2005. ISBN 1-57607-089-1.

SHIVELY, Donald H. a McCULLOUGH, William H., *The Cambridge History of Japan Volume 2: Heian Japan.* Cambridge: Cambridge University Press, 1999. ISBN 978-0-5212-2353-9.

SINIAWER, Eiko Maruko. *Ruffians, Yakuza, Nationalists: The Violent Politics of Modern Japan 1860–1960.* London: Cornell University Press, 2009. ISBN 978-0-8014-4720-4.

TURNBULL, Stephen R. *The Samurai:A Military History.* New York: Macmillan, 1977. ISBN 1-873410-38-7.

VASILJEVOVÁ, Zdeňka. *Dějiny Japonska.* Praha, Nakladatelství Svoboda, 1986. ISBN 25-088-86.

YUSA, Michiko. „Women in Shinto: Images Remembered.“ In: SHARMA, Arvind. *Religion and Women.* Albany:State University of New York Press, 1994. ISBN 0-7914-1689-5.

On-line zdroje:

AKIMA, Toshio. „The Myth of the Goddess of the Undersea World and the Tale of Empress Jingū's Subjugation of Silla.“ [online]. In: Japanese Journal of Religion Studies. 1993, 95–185. [vid. 2. 1. 2015]. Dostupné z: https://nirc.nanzan-u.ac.jp/nfile/2513

ASAHI SHIMBUN DIGITAL. „Kyoto, Gion matsuri Yoi Yama, Shijó, Karasuma doōri nado ni 340 000 hito.“ [online]. 16. červenec 2014. [vid. 8. 3. 2015]. Dostupné z: http://www.asahi.com/articles/ASG7J42RRG7JPLZB011.html

ASAHI SHIMBUN DIGITAL. „49 Nenburi ni fukkatsu no Ato matsuri, Yoi Yama, Gion matsuri.“ [online]. 21. červenec 2014. [vid. 9. 3. 2015]. Dostupné z: http://www.asahi.com/articles/ASG7P03YZG7NPLZB011.html

ASSOCIATION OF KYOTO TRADITIONAL CULTURE FOUNDATION. *Katsudō naiyō*. [online]. [vid. 18. 4. 2015]. Dostupné z: http://www.kyoto-dentobunka.jp/activity.html

CITY OF KYOTO. *Aoi matsuri.* [online]. Kyotoshi rekishi shiryōkan, 2005. [vid. 5. 1. 2015]. Dostupné z: https://www.city.kyoto.jp/somu/rekishi/fm/nenpyou/pdffile/bunka26.pdf

CITY OF KYOTO. *Gion matsuri* [online]. Kyotoshi rekishi shiryōkan, 2005. [vid. 2. 3. 2015]. Dostupné z: https://www.city.kyoto.jp/somu/rekishi/fm/nenpyou/pdffile/bunka28.pdf

CITY OF KYOTO. *Jidai matsuri.* [online]. Kyotoshi rekishi shiryōkan, 2010. [vid. 1. 4. 2015]. Dostupné z: https://www.city.kyoto.jp/somu/rekishi/fm/nenpyou/pdffile/bunka27.pdf

DOUGILL, John. „Festival of Ages.“ In: *Kyoto Journal*. [online]. [vid. 1. 4. 2015]. Dostupné z: http://www.kyotojournal.org/kyoto-notebook/a-festival-of-ages/

ELLWOOD, Robert S. „The Saigū: Princess and Priestess.“ [online]. In: *History of Religions*. University of Chicago Press, 1967, Vol. 7, No. 4, 35–60. [vid. 30. 11. 2014]. Dostupné z: http://www.jstor.org/stable/1061863

ELLWOOD, Robert S. „The Sūjin Religious Revolution.“ [online]. In: *Japanese Journal of Religious Studies*. 1990 17/2-3, 199–217. [vid. 2. 1. 2015]. Dostupné z: https://nirc.nanzan-u.ac.jp/nfile/2427

ENCYCLOPEDIA OF SHINTO. *Chokusaisha*. [online]. Kokugakuin University. ©2002-2006. [vid. 26. 1. 2015]. Dostupné z: http://eos.kokugakuin.ac.jp/modules/xwords/entry.php?entryID=242

ENCYCLOPEDIA OF SHINTO. *Ichinomiya/Sōja*. [online]. Kokugakuin University. ©2002-2006. [vid. 25. 1. 2015]. Dostupné z: http://eos.kokugakuin.ac.jp/modules/xwords/entry.php?entryID=1120

ENCYCLOPEDIA OF SHINTO. *Senmyō*. [online]. Kokugakuin University. ©2002–2006. [vid. 25. 1. 2015]. Dostupné z: http://eos.kokugakuin.ac.jp/modules/xwords/entry.php?entryID=1245

GION MATSURI YAMABOKO RENGŌKAI. *Gion matsuri gyōji nittei*. [online]. [vid. 9. 3. 2015]. Dostupné z: http://www.gionmatsuri.or.jp/schedule/

GION MATSURI YAMABOKO RENGŌKAI. *Gion matsuri no rekishi*. [online]. [vid. 2. 3. 2015]. Dostupné z: http://www.gionmatsuri.or.jp/about/

GION MATSURI YAMABOKO RENGŌKAI. *Tradition of Two Yamahoko Float Procession to Be Revived at Kyoto Gion Festival*. [online]. [vid. 2. 3. 2015]. Dostupné z: http://www.gionmatsuri.or.jp/foreign/en/

GION MATSURI YAMABOKO RENGŌKAI. *Yamahoko nitsuite*. [online]. [vid. 1. 4. 2015]. Dostupné z: http://www.gionmatsuri.or.jp/yamahoko/

GOOU JINJA SHINTO SHRINE. *Goyuisho to Gosaijin*. [online]. [vid. 5. 4. 2015]. Dostupné z: http://www.gooujinja.or.jp/yuisho/

GRAPARD, Allan G. „The Twenty-Two Shrine-Temple Multiplexes of Heian Japan.“ [online]. In: *History of Religions*. Vol. 27, No. 3, 264–269. [vid. 2. 1. 2015]. Dostupné z: http://www.jstor.org/stable/1062278

HEIAN JINGŪ SHRINE. *Heian jingū nitsuite*. [online]. ©2015. [vid. 31. 3. 2015]. Dostupné z: http://www.heianjingu.or.jp/shrine/heianjingu.html

HEIAN JINGŪ SHRINE. *Jidai matsuri gyōretsu kōsei*. [online]. ©2015. [vid. 5. 4. 2015]. Dostupné z: http://www.heianjingu.or.jp/festival/parade.html

HEIAN JINGŪ SHRINE. *Kyoto sandai matsuri:Jidai matsuri* [online]. ©2015. [vid. 1. 4. 2015]. Dostupné z: http://www.heianjingu.or.jp/festival/jidaisai.html

HONDRU, Angela. „Aoi-matsuri – Essence of the Sacred and the Beauty.“ [online]. In: *Philologia*. Studia Universitatis Babes-Bolyai, 2010, Vol. 55, issue 3, 35–47. [cit. 30. 1. 2014]. Dostupné z: http://eds.a.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?sid=c375a8b4-7827-4d9e-a44d-63044154611e%40sessionmgr4004&vid=2&hid=4103

CHAPIN, Helen B. „The Gion Shrine and the Gion Festival.“ [online]. In: *Journal of the American Oriental Society*. Vol. 54, No. 3 (Sep., 1934), 282–289. [vid. 25. 1. 2015]. Dostupné z: http://www.jstor.org/stable/594168

INFORMAČNÍ BULLETIN. *Macuri - Japonské slavnosti*. [online]. Velvyslanectví Japonska v České republice, 2011. [vid. 8. 3. 2015]. Dostupné z: http://www.cz.emb-japan.go.jp/documents/bulletin2011.pdf

KAMIGAMO SHRINE. *Kamosai (Aoi matsuri)*. [online]. [vid. 30. 11. 2014]. Dostupné z: http://kamigamojinja.jp/kamo/index.html

KANAI, Shiho. „Saiō dai wo tsutomesasete itadaite.“ In: *The Doshisha Student* [online]. [vid. 5. 1. 2015]. Dostupné z: http://dsnews.web.fc2.com/2011-11/as_saiodai-jp.html

KONISHI, Nobuo. „Aoi Matsuri: tettei kaimei.“ In: *Bukkyō tsūshin*. [online]. Vol. 512, May 2008. ©2000–2015. [vid. 18. 4. 2015]. Dostupné z: http://www.bunet.jp/world/html/20_5/512_kyotogaku/index2.html

KURODA, Toshio. „The World of Spirit Pacification: Issues of State and Religion.“ [online]. In: *Japanese Journal of Religious Studies*. 1996, 321–351. [vid. 26. 2. 2015]. Dostupné z: https://nirc.nanzan-u.ac.jp/nfile/2607

KYOTO BROADCASTING SYSTEM COMPANY LIMITED. *Omona gyōji: Ekijinja nagoshisai*. [online]. [vid. 15. 3. 2015]. Dostupné z: http://www.kbs-kyoto.co.jp/gion/06gyoji/gyoji/gyoji_31a_y.htm

KYOTO BROADCASTING SYSTEM COMPANY LIMITED. *Omona gyōji: Hanagasa junkō*. [online]. [vid. 15. 3. 2015]. Dostupné z: http://www.kbs-kyoto.co.jp/gion/06gyoji/gyoji/gyoji_24a_y.htm

KYOTO BROADCASTING SYSTEM COMPANY LIMITED. *Omona gyōji:Hokomachi*. [online]. [vid. 5. 3. 2015]. Dostupné z: http://www.kbs-kyoto.co.jp/gion/06gyoji/hokomachi.htm

KYOTO BROADCASTING SYSTEM COMPANY LIMITED. *Omona gyōji:Yamaboko junkō*. [online]. [vid. 5. 3. 2015]. Dostupné z: http://www.kbs-kyoto.co.jp/gion/06gyoji/gyoji/gyoji_17a_y.htm

KYOTO BROADCASTING SYSTEM COMPANY LIMITED. *Omona gyōji: Yamahokodate.* [online]. [vid. 9. 3. 2015]. Dostupné z: http://www.kbs-kyoto.co.jp/gion/06gyoji/gyoji/gyoji_10b_y.htm

KYOTO CITY TOURISM ASSOCIATION. *Aoi matsuri: Gyōretsu no setsumei* [online]. [vid. 2. 1. 2015]. Dostupné z: https://www.kyokanko.or.jp/aoi/gyoretsu.html

KYOTO CITY TOURISM ASSOCIATION. *Aoi Matsuri: Yūryō kanran seki no goannai.* [online]. [vid. 2. 1. 2015]. Dostupné z: https://www.kyokanko.or.jp/aoi/kanran.html

KYOTO CITY TOURISM ASSOCIATION. *Gion matsuri: Hoko to yama no setsumei.* [online]. [vid. 8. 3. 2015]. Dostupné z: https://www.kyokanko.or.jp/gion/yamahoko.html

KYOTO CITY TOURISM ASSOCIATION. *Gion matsuri: Gion matsuri nitsuite.* [online]. [vid. 2. 1. 2015]. Dostupné z: https://www.kyokanko.or.jp/gion/gyoji.html

KYOTO CITY TOURISM ASSOCIATION. *Jidai matsuri: Gyōretsu kōsu to jikan.* [online]. [vid. 1. 4. 2015]. Dostupné z: http://www.kyokanko.or.jp/jidai/course.html

KYOTO CITY TOURISM ASSOCIATION. *Jidai matsuri: Gyōretsu no aramashi: ishin shishi retsu.* [online]. [vid. 1. 4. 2015]. Dostupné z: https://www.kyokanko.or.jp/jidai/gyoretsu_2.html

KYOTO MEDIA SUPPORT CENTER. *Jidai matsuri.* [online]. [vid. 1. 4. 2015]. Dostupné z: http://kanko.city.kyoto.lg.jp/feature/jidaimatsuri.php

KYOTO MEDIA SUPPORT CENTER. *Jidai matsuri no kakuretsu wo shiru: Chūse Fujin retsu & Jōnan yabusame retsu.* [online]. [vid. 1. 4. 2015]. Dostupné z: http://kanko.city.kyoto.lg.jp/wakaru/festival/jidai/more/file06.html

KYOTO MEDIA SUPPORT CENTER. *Jidai matsuri no kakuretsu wo shiru: Muromachi bakufu shissei retsu & Muromachi rakuchū fūzoku retsu.* [online]. [vid. 5. 4. 2015]. Dostupné z: http://kanko.city.kyoto.lg.jp/wakaru/festival/jidai/more/file04.html

KYOTO MEDIA SUPPORT CENTER. *Jidai matsuri no kakuretsu wo shiru: Nankō jōraku retsu.* [online]. [vid. 5. 4. 2015]. Dostupné z: http://kanko.city.kyoto.lg.jp/wakaru/festival/jidai/more/file05.html

KYOTO MEDIA SUPPORT CENTER. *Kyoto's Film Culture and History: Stone Lantern donated by Yamaguni-tai band.* [online]. ©2013. [vid. 1. 4. 2015]. Dostupné z: http://kanko.city.kyoto.lg.jp/support/film/en/culture/volume/06.php

KYOTO RYŌRI KUMIAI. *Kyoto ryōri kumiai no rekishi.* [online]. [vid. 12. 4. 2015]. Dostupné z: http://www.kyo-ryori.com/rekishi.html

KYOTO SŌZŌSHA TAISHŌ KENSHŌ IINKAI. *Kyoto sōzōsha taishō 2012: Aoi matsuri gyōretsu hozonkai, Kamo Mioya Jinja, Kamo Wakeikazuchi Jinja*. [online]. [vid. 18. 4. 2015]. Dostupné z: https://www.kyo.or.jp/brand/taisyo/2012/taisyo.html

KYOTO VISITOR'S GUIDE. *A Historical Moment – Going back to the Past Tradition comes back as do the SAKI and ATO festival – A Matsuri Revival in 2014*. [online] [vid. 18. 4. 2015]. Dostupné z: http://www.kyotoguide.com/ver2/thismonth/gionmatsuri14.html

McMULLIN, Neil. „On Placating the Gods and Pacifying the Populace: The Case of the Gion *Goryō* Cult." [online]. In: *History of Religions*. Vol. 27, No, 3 (Feb., 1988), 270–293. [vid. 23. 1. 2015]. Dostupné z: http://www.jstor.org/stable/1062279

McMULLIN, Neil. „The Enrjaku-ji and the Gion: Shrine-Temple Complex in the Mid-Heian Period." [online]. In: *Japanese Journal of Religious Studies*. 1987, 161–184. [vid. 15. 3. 2015]. Dostupné z: http://enlight.lib.ntu.edu.tw/FULLTEXT/JR-MAG/mag24918.pdf

OTA, Risako. „Risako Ota as „saiō dai"; Heroin of Kyoto's Aoi Festival." 14. duben 2014. In: The Kyoto Shimbun Co. Ltd. [online]. [vid. 30. 11. 2014]. Dostupné z: http://www.kyoto-np.co.jp/kp/topics/eng/2014apr/04-14.html

PORCU, Elisabetta. „Observations on the Blurring of the Religious and the Secular in a Japanese Urban Setting." [online]. In: *Journal of Religion in Japan*. Vol. 1, 2012. 83–106. [vid. 23. 3. 2015]. Dostupné z: http://www.academia.edu/10811719/_Observations_on_the_Blurring_of_the_Religious_and_the_Secular_in_a_Japanese_Urban_Setting._Journal_of_Religion_in_Japan_1_1_2012_83-106

PUBLIC INTEREST INCORPORATED FOUNDATION FOR ASHIKARIYAMA PRESERVATION. *Gion matsuri* [online]. [vid. 8. 3. 2015]. Dostupné z: http://www.ashikariyama.jp/e/e_gionmaturi.html

ROEMER, Michael K. „Shinto festival involvement and sense of self in contemporary Japan." [online]. In: *Japan Forum*. Vol. 22, 2010. 491–512. [vid. 23. 1. 2015]. Dostupné z: http://eds.a.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=1&sid=3eb49039-d4df-49f8-bc68-07641c8ad6e2%40sessionmgr4003&hid=4103

SALASTIE, RIITTA. *Living Tradition or Panda's Cage? An Analysis of the Urban Conservation in Kyoto*. Helsinki: Helsinki University of Technology, 1999. [online]. Disertační práce. [vid. 23. 1. 2015]. Dostupné z: http://lib.tkk.fi/Diss/199X/isbn9512253895/isbn9512253895.pdf

SHIMOGAMO-JINJA. *Saiten gyōji: Saiō dai misogi no gi*. [online]. ©2014 [cit. 22. 1. 2015]. Dostupné z: http://www.shimogamo-jinja.or.jp/saijik.html

THE KYOTO. *Gion matsuri 2014.* [online]. ©2010. [vid. 9. 3. 2015]. Dostupné z: http://www.the-kyoto.jp/festival/gion/mikoshi.html

THE KYOTO SHIMBUN Co. Ltd. *Aoi-Festival in Kyoto: Aoi matsuri no shuyaku „saiō dai", Heisei no saiō dai tachi, Ota Risako san.* [online]. ©2014. [vid. 30. 11. 2014]. Dostupné z: http://www.kyoto-np.co.jp/kp/koto/aoi/saioudai.html#tabBox2014

THE KYOTO SHIMBUN Co. Ltd. *Aoi-Festival in Kyoto: Gyōretsu no kōsei.* [online]. ©2014. [vid. 30. 11. 2014]. Dostupné z: http://www.kyoto-np.co.jp/kp/koto/aoi/kousei.html

THE KYOTO SHIMBUN Co. Ltd. „Dignified Chigo in „Osendo-no-gi" Ritual; Gion Festival Beginning." [online]. 1. července 2013. [vid. 7. 3. 2015]. Dostupné z: http://www.kyoto-np.co.jp/kp/topics/eng/2013jul/07-01b.html

THE KYOTO SHIMBUN Co. Ltd. „Flight Attendant Yusa Shirai Selected as Saio-dai: 60th; Aoi Festival Heroine, Kyoto." [online]. 10. duben 2015. [vid. 18. 4. 2015]. Dostupné z: http://www.kyoto-np.co.jp/kp/topics/eng/2015apr/04-10.html

THE KYOTO SHIMBUN Co. Ltd. „Gion Festival: First Ato-Matsuri Procession in 49 years; 10 Dignified Floats, including Ofune-hoko." [online]. 24. červenec 2014. [vid. 5. 3. 2015]. Dostupné z: http://www.kyoto-np.co.jp/kp/topics/eng/2014jul/07-24.html

THE KYOTO SHIMBUN Co. Ltd. *Gion-Festival in Kyoto:Gion matsuri no rekishi.* [online]. ©2014. [vid. 2. 3. 2015]. Dostupné z: http://www.kyoto-np.co.jp/kp/koto/gion/history.html

THE KYOTO SHIMBUN Co. Ltd. „Muromachi Procession Debuts in Jidai Matsuri." [online]. 22. říjen 2007. [vid. 1. 4. 2015]. Dostupné z: http://www.kyoto-np.co.jp/kp/topics/eng/2007oct/10-22.html

THE KYOTO SHIMBUN Co. Ltd. „Risako Ota as Saió dai; Heroin of Kyoto's Aoi Festival." [online]. 14. duben 2014. [vid. 8. 3. 2015]. Dostupné z: http://www.kyoto-np.co.jp/kp/topics/eng/2014apr/04-14.html

THE KYOTO SHIMBUN Co. Ltd. „Shrine Parishioners Practice, Reproducing Dance of Common Folk: Jidai Matsuri's Muromachi Period Procession." [online]. 20. září 2007. [vid. 4. 4. 2015]. Dostupné z: http://www.kyoto-np.co.jp/kp/topics/eng/2007sep/09-20.html

THE KYOTO SHIMBUN Co. Ltd. „Shuyō jinbutsu ni nenmeijō." [online]. 15. říjen 2014. [vid. 1. 4. 2015]. Dostupné z: http://kyoto-np.co.jp/sightseeing/article/20141015000146/print

THE KYOTO SHIMBUN Co. Ltd. *The Jidai Matsuri Festival: Kigen ya rekishi.* [online]. ©2014. [vid. 1. 4. 2015]. Dostupné z: http://www.kyoto-np.co.jp/kp/koto/jidai/kigen.html

THORNBURY, Barbara E. „The Cultural Properties Law and Japan's Folk Performing Arts" [online]. In: *Asian Folklore Studies.* Vol. 53, 1994, 211–225. [vid. 19. 4. 2015]. Dostupné z: https://nirc.nanzan-u.ac.jp/nfile/105

TOBY, Ronald P. „Why Leave Nara?: Kammu and the Transfer of the Capital" [online]. In:*Monumenta Nipponica*. Sophia University, Vol. 40, No. 3 (Autumn, 1985), 331–347. [vid. 31. 3. 2015]. Dostupné z: http://www.jstor.org/stable/2384764

UNESCO. *Yamahoko, the Float Ceremony of the Gion Festival.* [online]. ©1995–2012. [vid. 31. 3. 2015]. Dostupné z: http://www.unesco.org/culture/ich/RL/00269

UNESCO WORLD HERITAGE CENTRE. *World Heritage List: Historic Monuments of Ancient Kyoto.* [online]. ©1992-2015. [vid. 10. 3. 2015]. Dostupné z: http://whc.unesco.org/en/list/688

YASAKA SHRINE KYOTO JAPAN. *Yasaka Jinja no rekishi.* [online]. [vid. 15. 3. 2015]. Dostupné z: http://www.yasaka-jinja.or.jp/about/

Seznam příloh

č. 1. Popisný obrázek vozu *hoko*. In: BRUMANN, Christoph. *Tradition, Democracy and the Townscape of Kyoto: Claiming a Right to the Past*. Oxon: Routledge, 2012.

č. 2. Fotografie vozu hoko. [archiv autorky diplomové práce].

č. 3. Fotografie vozu jama. [archiv autorky diplomové práce].

č. 4. Popisný obrázek vozu *jama* In: BRUMANN, Christoph. *Tradition, Democracy and the Townscape of Kyoto: Claiming a Right to the Past*. Oxon: Routledge, 2012.

Přílohy

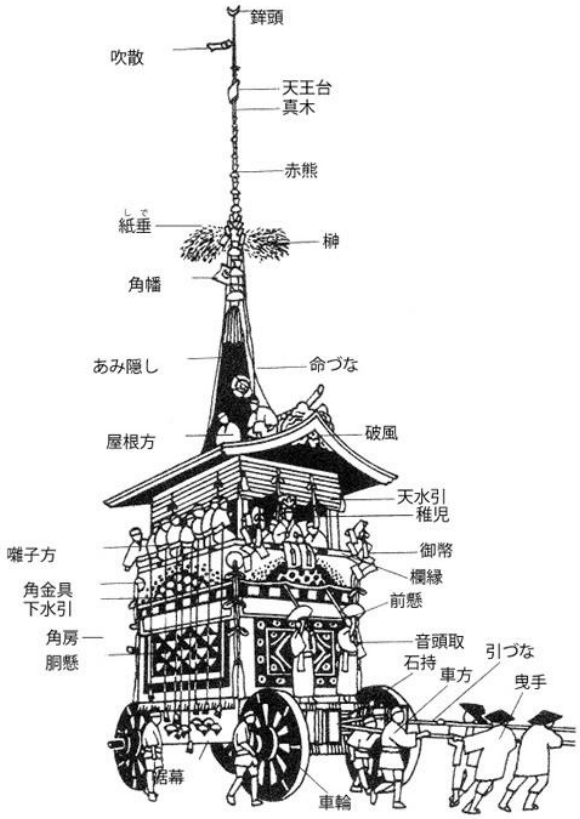

č. 1 Popisný obrázek vozu *hoko*

č. 2 Fotografie vozu *hoko*

č. 3. Fotografie vozu *jama*

č. 4. Popisný obrázek vozu *jama*